

SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Cilt 6 Sayı

1

2023

İĞDIR ÜNİVERSİTESİ

İÇİNDEKİLER

CİLT 6, SAYI 1, TEMMUZ 2023

CONTENTS

VOLUME 6, ISSUE 1, JULY 2023

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

RESEARCH ARTICLES

Emniyet Teşkilatı Mensuplarında Sporun İçsel Motivasyon Ve Mental Dayanıklılığa Etkisi (Gaziantep İli Örneği)

The Effect Of Sports On Internal Motivation And Mental Stamina In Security Forces (Gaziantep Provincial Example)

Ömer AVŞAR , Hüseyin ÖZTÜRK , Fikret ALINCAK.....1-12

Spor Bilimleri Öğrencilerinin 2023 Büyük Depremi İle İlişkili Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

An Investigation of the Views of Sports Science Students towards Distance Education Related to the 2023 Great Earthquake

Kadir YAĞIZ.....13-25

Farklı Branşlarda Görev Yapan Öğretmenlerde Sporun Yaşam Becerilerine Etkisi

The Effect Of Sports On Life Skills Of Teachers Working In Different Branches

Fatih CENGİZ, Ahmet YIKILMAZ.... 26-44

10-14 Yaş Çocuklarda Ayak Postürün Ve Vücut Kompozisyonunun İncelenmesi: Çanakkale Ezine İlçesi Örneği

Examination of Foot Posture And Body Composition In Children Aged 10-14: A Sample From Ezine

Gökmen ÖZEN, Mahmut ACAK, Erdi TAN.....45-56

Selim Sırrı Tarcan'ın "Japonya'da Mukayyed Terbiye-Serbest Terbiye-Bedî Terbiye" Başlıklı Yazısının Osmanlı Harflerinden Latin Harflerine Çevirisi

Translation of Selim Sırrı Tarcan's Writing Titled "Mukayyed Education in Japan-Free Education-Bedî Education" from Ottoman Letters to Latin Letters

Ünsal TAZEGÜL, Şeyhmus ÖYÜN.....57-66

Üniversite Öğrencilerine Göre Spor Ve Değerler Eğitimi

Sports And Values Education According To University Students

Okan DEMİR, Merve BEKTAŞ.....67-76

Üniversite Öğrencilerinin Spora Bağlılıklarının Başarı Motivasyonuna Olan Etkisi

The Effect of University Students' Sports Commitment on Achievement Motivation

Efecan TEZCAN, Mustafa Barış SOMOĞLU, Sevim TAŞKIN.....77-86

Editör: Dr. Ahmet DİNÇ

Yüklenme Tarihi: 29.05.2023 **Kabul Tarihi:** 08.06.2023 **Yayın Tarihi:** 30.07.2023

Emniyet Teşkilatı Mensuplarında Sporun İçsel Motivasyon ve Mental Dayanıklılığa Etkisi (Gaziantep İli Örneği)

Ömer AVŞAR¹, Hüseyin ÖZTÜRK², Fikret ALINCAK³

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, emniyet teşkilatı mensuplarında sporun içsel motivasyon ve mental dayanıklılığa etkisinin incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olan emniyet mensupları, örneklem grubunu ise gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen 100 (94 erkek, 6 kadın) emniyet mensubu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Pehlivan (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği" ile Dündar ve ark. (2007) tarafından geliştirilen "İçsel Motivasyon Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve parametrik testler uygulanmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki farklılığın tespitinde independent samples t-testi ve One Way Anova analizlerinden, öntest-sontest karşılaştırmalarında paired samples t testinden yararlanılmış olup, bağımlı bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla pearson korelasyon analizinden yararlanılarak, sayısal veriler tablolar halinde yorumlanarak ve 0.05 anlamlılık düzeyinde incelenmiştir. Sonuç olarak; araştırma grubunun içsel motivasyon durumları oldukça yüksek bulunurken, mental dayanıklılıklarında güven alt boyutu oldukça yüksek bulunurken, bağlılık ve kontrol boyutları orta düzeyde belirlenmiştir. Araştırma grubunun öntest-sontest puanlarına bakıldığında, hem içsel motivasyonda hem de mental dayanıklılıklarında olumlu yönde anlamlı artışlar tespit edilmiştir. İçsel motivasyonda, erkeklerdeki artışın kadınlara oranla daha yüksek olduğu, lisans eğitimine sahip olanlardaki artışın lisansüstü olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Medeni durum açısından evli olanların mental dayanıklılıklarındaki artışın evliler yönünde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Güven ve bağlılığın arttığı durumlarda kontrolün azaldığı, içsel motivasyonun arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Liderlik Yönelimi, Zaman Yönetimi, Basketbol

The Effect Of Sports On Internal Motivation And Mental Stamina İn Security Forces (Gaziantep Provincial Example)

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of sports on internal motivation and mental resilience in law enforcement personnel. The universe of the research consists of police officers working within the Gaziantep Provincial Police Department, and the sample group consists of 100 (94 men, 6 women) police officers selected on a voluntary basis. As a data collection tool in the research; Dundar et al. (2007) "Intrinsic Motivation Scale" was used. SPSS 22.0 program was used in the analysis of the data. It was determined that the data showed normal distribution and parametric tests were applied. Independent samples t-test and One Way Anova analyzes were used to determine the difference between independent variables, and paired samples t-test was used in pretest-posttest comparisons. Pearson correlation analysis was used to determine the relationship between dependent independent variables, and numerical data were interpreted in tables and analyzed at a significance level of 0.05. In conclusion; While the internal motivation levels of the research group were found to be quite high, the sub-dimension of trust in their mental toughness was found to be quite high, while the dimensions of

¹ omerravsar@outlook.com ORCID: [0009-0003-4681-6531](https://orcid.org/0009-0003-4681-6531)

² hozturk@gantep.edu.tr ORCID: [0000-0002-4968-586X](https://orcid.org/0000-0002-4968-586X)

³ Sorumlu Yazar: alincakfikret27@gmail.com ORCID: [0000-0003-3459-3441](https://orcid.org/0000-0003-3459-3441)

commitment and control were determined at a medium level. Considering the pretest-posttest scores of the research group, positive significant increases were found in both intrinsic motivation and mental toughness. In intrinsic motivation, it was observed that the increase in men was higher than in women, and the increase in those with undergraduate education was higher than those with postgraduate education. In terms of marital status, it was determined that the increase in mental resilience of married people was significant in the direction of married people. It was concluded that when trust and commitment increase, control decreases and intrinsic motivation increases.

Keywords: Law Enforcement, Intrinsic motivation, Mental Resilience

GİRİŞ

Ülkelerin refah düzeylerinin arttırılabilmesi için toplumda varlığını devam ettiren insanların bir takım amaç ve hedefler doğrultusunda ve toplumun ortaya koyduğu ilkeler çerçevesinde yetişmesi ile mümkün olmaktadır. Dolayısıyla toplumu oluşturan insanların kendilerini geliştirmeleri, kültürlerine sahip çıkmaları, güdülemeleri, moral ve motivasyon özelliklerini yüksek seviyeye çıkararak mesleğinin gerektirdiği yeterlilikleri arttırma gibi etkinliklerin zorunlu duruma getirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılması kapsamaktadır.

Motivasyon bireyin kendi isteği ve çabası ile ortaya çıkan, onu belli bir hedefi gerçekleştirebilme yolunda hareket etmeye yönlendiren itici güç, fiziksel etkinliği başlatan, yönlendiren ve devam ettiren içsel bir süreç olarak tanımlanmaktadır. İçsel motivasyon kişinin herhangi bir beceriyi kavrayabilmesi yolunda istekli olması ve bunun için ortaya bir çaba koyması, amacına ulaştığında kendisini bağımsız ve yeterli görerek, üst basamaklardaki beklentilerini karşılayabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Koyuncuoğlu, 2016). Örgütler; varlıklarının devamlılığını sağlamak için kurulmuş yapılardan oluşan topluluklardır. Kuruluşunu tamamlayan her örgüt en az girdi ile en fazla faydayı elde etmeyi ve elde edeceği verimi maksimum seviyede tutmayı amaç edinir. Bu amacı gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan en önemli kaynak ise insan gücüdür. Bu gücü ise en etkin ve verimli şekilde kullanmak ise içinde bulunduğumuz küresel iş dünyasının da ve acımasız rekabet koşullarının da yöneticilerin en önemli beklentilerindedir (Özdaşlı ve Akman, 2012).

Motivasyonu, ön görülen iş davranışlarını başlatarak yönlendirebilme ve devamını sağlayabilmek için bu davranıştan bir doyum sağlamak olarak ele alabiliriz. Çalışanların gerek işle gerekse de diğer personellerle ve kurumla olan iletişimlerinin sonucu motivasyon kavramı ön plana çıkmıştır (Dündar ve diğ. 2007, s. 107). Kavramsal olarak motivasyon, bireyin amaçları, davranışı, gereksinim ve performanslarına yönelik geri dönütleri ele almaktadır (Doğan ve Aslan 2018, s. 113). Başka bir ifadeyle, motivasyon kavramıyla işgörenler arasında etkileşimi sağlayan unsurlar çalışanları harekete geçirmekte ve istekleri doğrultusunda yönlendirebilmektedir (Koçel 2003, s. 730). Bunun yanında çalışanların işini istekli bir biçimde yaparak ortaya konulan bütün gayretlerini kapsar (Selen 2009, s. 8). Bu özelliklerin öne çıkmasını sağlayan motivasyon kavramının, iş hayatında itici bir güç olmasını ortaya koymuştur (Ersarı ve Naktiyok 2012, s. 82).

Spor insanlığın varoluşundan günümüze kadar gelen ve halen gelişmekte olan bir olgudur. Günümüzde sosyal yaşantımızın vazgeçilmez haline gelen spor fizyolojik, morfolojik ve psikolojik bir ihtiyaçtır. Ayrıca spor, fiziksel olarak sağlıklı olmanın yanı sıra stresle başa çıkmayı, depresyon ve kaygıdan kurtulmayı, daha sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürdürmeyi sağlamaktadır (Yeltepe, 2011). Spor; yarışma, sağlık, rekreatif faaliyet, oyun ya da mesleki bir gereklilik olarak yapılsa da kişisel olarak ele alındığında çok büyük bir sosyal araçtır. Bireylerin sosyal yaşantısında karşılaştığı rekabet ortamlarına uyum sağlayabilmeleri fiziksel aktiviteler ile mümkün olabilmektedir. Spor bazı bireylerin hayatında çok önemli bir yere sahip iken birçok birey içinde herhangi bir anlam ifade etmemektedir. Dolayısıyla bireylerin sportif faaliyetleri gerçekleştirebilmeleri ve bu faaliyetlerinde başarı sağlayabilmeleri için psikolojik olarak iyi durumda olmaları beklenir. Bireylerin buldukları rekabet ortamında başarı sağlayabilmeleri teknik ve taktik kabiliyetlerinin yanı sıra psikolojik durumlarına da

bağlı olduğu söylenebilir.

Mental dayanıklılık, müsabaka veya antrenman sırasında sporcuların psikolojik anlamda rakiplerinden daha iyi performans göstermelerini sağlayan; göreve odaklanma, özgüvene sahip olma ve baskı altında kontrolü sağlama gibi konularda da başarılı olmalarına ve bu durumu sürdürebilmelerine olanak sağlayan gelişmiş psikolojik bir güçtür (Jones vd., 2007). Mental dayanıklılık becerisi gelişmemiş bireylerde gündelik yaşantı içerisinde karşılaştıkları olumsuzluklar bazı değişkenlere karşı direnç, uzaklaşma ve çevresel kontrol yoğunluğu gözlemlenir (Klag ve Bradley, 2004). Luszki (1982) de bu durumla ilgili olarak fiziksel anlamda iyi olma, beceri, deneyim ve mental dayanıklılık gibi kavramların birbiri ile etkileşimlerinin yüksek performansa ulaşmada etkili olduğundan bahsetmiştir.

Literatürde büyük boşluk oluşturan uygulamalı spor psikolojisinden sık kullanılan ama en az anlaşılan konulardan birisi olan mental dayanıklılık kavramı üzerinde çalışmalar yapılmıştır (Jones, 2002). Son yıllarda yapılan çalışmalarda mental dayanıklılık kavramı önemli bir noktaya gelmiştir. Mental dayanıklılık; değerler, tutumlar, bilişler, duygular ve bireyin hem olumlu hem de olumsuz olarak yorumlanan zorluklar, baskılar ve olumsuzluklar karşısında başarılı olma yeteneğine atıfta bulunan çok sayıda anahtar bileşenden oluşan çok yönlü bir yapıdır (Cox, 2011). Son yıllarda mental dayanıklılık kavramına yönelik yapılan çalışmalar, sporcular ve antrenörler açısından müsabaka dönemlerinde oldukça önemlidir (Crust, 2008; Jones ve Parker, 2013; Jones ve ark., 2007; Sheard, 2013; Akt. Şahinler & Beşler 2021). Weinberg, & Gould (2015). Mental dayanıklılık ile ilgili araştırmalar ve tanımlar doğrultusunda, sporcuların performanslarını ortaya koyarken yaşamış olduğu zorluklarla baş edebilmelerinde, motivasyonlarını, konsantrasyonlarını, kendine güvenlerini, duygu ve düşüncelerini kontrol edebilmeleri ve pozitif anlamda devam etmelerini sağlayan bir mental yetenek olduğu söylenebilir (Ayaş, Murathan F. & Murathan G, 2020).

Emniyet teşkilatı mensuplarının ülkemizde güvenlik hizmetlerinin sunulmasında önemli bir yere sahiptir. Toplumun yararına sunulan hizmetler genel anlamda toplumda yer alan bireyler ile doğrudan ilişkilidir. Alanyazın incelendiğinde emniyet teşkilatı mensuplarının sporda içsel motivasyon ve mental dayanıklılık durumları ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu fakat, farklı spor branşlarının, farklı meslek gruplarının, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin içsel motivasyon ve mental dayanıklılıklarının yapıldığı çalışmaların olduğu görülmektedir. Emniyet mensuplarının sürekli toplumla iç içe oldukları ve dolayısıyla görevlerini yerine getirirken bir takım becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu anlamda ülkemizin refahını ve huzurunu sağlayan emniyet teşkilatı mensuplarımızın; sağlıklı olabilmeleri, psikolojik ve sosyal açıdan daha rahat olabilmeleri adına konu ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların yapılmasının da faydalı olacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmada emniyet teşkilatı mensuplarının sporun içsel motivasyon ve mental dayanıklılık durumlarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, emniyet teşkilatı mensuplarına uygulanan egzersiz programının içsel motivasyon ve mental dayanıklılık üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan deneysel bir çalışmadır. Çalışmaya Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik kurulunun 09.03.2023 tarih ve 303156 nolu kararı uygulamaya başlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmada veri toplamak amacıyla, Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü personelleri (94 erkek, 6 kadın) gönüllülük esasına göre çalışmaya dâhil edilerek çalışma grubu oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, araştırmacılar tarafından oluşturulan 4 soruluk kişisel bilgiler formu ile konu ile ilgili verilere ulaşmak amacıyla Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği (STMÖ) ve İçsel motivasyon ölçeği kullanılmıştır.

Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği: Sheard, Golby, & Wersch (2009) tarafından geliştirilen ölçek, Pehlivan (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Toplamda 13 maddeden ve 3 alt boyuttan (güven, bağlılık ve kontrol) oluşan “Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği (SMDÖ) kullanılmıştır. Ölçeğe ait alt boyutlar (Güven) 5, (Bağlılık) 4, (Kontrol) ise 4 maddeden oluşmaktadır. ‘Hiç Doğru Değil (1) ‘Nadiren Doğru (2)’ ‘Genellikle Doğru (3)’ ve Kesinlikle Doğru (4)’, ifadelerinin yer aldığı ölçek maddelerinin 1-7 arası pozitif, 8- 13 arası ise negatif puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 13, en yüksek puan ise 52’dir.

Pehlivan (2014)’ın yaptığı çalışmada ölçeğin tümüne ait Cronbach Alpha değeri ise 0,72 olarak belirlerken; Alpar (2010)’a göre: $\alpha = 0,80 - 1,00$ değerleri arasında olduğu için ölçeğinin oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği’nin yapı geçerliliğini tespit etmek için ve faktör yapısını ortaya koymak amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Kasier – Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği değeri 0,815 olarak bulunmuş ve örneklem büyüklüğünün AFA için yeterli olduğu görülmektedir.

Bu değer Alpar (2010) tarafından 0,50’nin üzerinde olduğunda yeterli görülmekte ve ölçme aracımızın geçerli olduğu tespit edilmiştir. Alpar (2010)’ın korelasyon katsayısına bakıldığında ölçeğimizin 0,80-0,100 arası “mükemmel” kategorisinde sınıflandırıldığı tespit edilmiştir.

İçsel Motivasyon Ölçeği: İçsel motivasyon ölçeği olarak, motivasyon araçlarının iş görenlerin motivasyonu üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik Mottaz (1985), Brislin ve diğ. (2005), Mahaney ve Lederer (2006)’in çalışmalarında kullandıkları ölçekler temel alınarak, Dünder ve diğ. (2007) tarafından geliştirilen içsel motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, tek alt boyut olarak 1’den 5’e kadar numaralandırılmış likert tipi 9 maddeden oluşmaktadır. Dünder, Özutku ve Taşpınar (2007) tarafından geliştirilen ölçek 9 maddeden oluşmaktadır. 5’li likert ölçeği (1) motive etmez ve (5) çok motive eder biçimindedir. Tek faktörlü ölçeğin güvenilirlik analizlerinde Cronbach’s Alpha değeri .83 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22.0 programından yararlanılmıştır. Çalışmadaki verilerde, betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve parametrik testler uygulanmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki farklılığın tespitinde independent samples t-testi ve One Way Anova analizlerinden, öntest-sontest karşılaştırmalarında paired samples t testinden yararlanılmış olup, bağımlı bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla pearson korelasyon analizinden yararlanılarak, sayısal veriler tablolar halinde yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri öntest puanlarının tanımlayıcı istatistikleri

Ölçekler	Min.	Maks.	Ort.	ss
Güven alt boyutu	5.00	20.00	14.57	3.41
Bağlılık alt boyutu	4.00	16.00	9.53	1.65

Kontrol alt boyutu	4.00	16.00	7.78	2.52
İçsel Motivasyon	22.00	45.00	36.56	5.08

Tablo 1’de araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından ve içsel motivasyon ölçeğinden elde ettikleri puanlara ilişkin ortalamalar verilmektedir. Buna göre, ön test sonuçlarına dayanarak, sporda mental dayanıklılık ölçeği güven alt boyutunda $X=14.57$, bağlılık alt boyutunda $x=9.53$, kontrol alt boyutunda $X=7.78$, içsel motivasyon ölçeğinde $X=36.56$ ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının karşılaştırması

Ölçekler		Mean	N	ss.	t	p
Güven alt boyutu	Ön test	14.57	100	3.41	-6.456	.000
	Son test	17.52	100	2.96		
Bağlılık alt boyutu	Ön test	9.53	100	1.65	-3.249	.002
	Son test	10.63	100	2.57		
Kontrol alt boyutu	Ön test	7.78	100	2.52	-.384	.702
	Son test	7.97	100	4.14		
İçsel Motivasyon	Ön test	36.56	100	5.08	-5.118	.000
	Son test	40.11	100	5.20		

Tablo 2’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık boyutlarında ve içsel motivasyon ölçeğinde son test lehine anlamlı artışlar olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 3. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Cinsiyet	N	Ort	ss	t	p
Güven alt boyutu	Erkek	94	2.79	4.47	-1.12	.310
	Kadın	6	5.50	5.82		
Bağlılık alt boyutu	Erkek	94	1.05	3.45	-0.80	.452
	Kadın	6	1.83	2.23		
Kontrol alt boyutu	Erkek	94	0.27	4.96	0.60	.146
	Kadın	6	-1.00	4.98		
İçsel Motivasyon	Erkek	94	3.87	6.63	1.86	.036
	Kadın	6	-1.50	10.07		

Tablo 3’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında cinsiyet açısından herhangi bir farklılığa rastlanmazken

($p>0.05$), içsel motivasyon ölçeğinde kadınlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin kadınlarda içsel motivasyona erkeklerden daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 4. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının eğitim değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Eğitim Durumu	N	Ort	ss	t	p
Güven alt boyutu	Lisans	93	3.17	3.38	1.791	0.076
	Lisansüstü	7	0.01	2.14		
Bağlılık alt boyutu	Lisans	93	1.23	1.57	1.360	0.177
	Lisansüstü	7	-0.57	2.36		
Kontrol alt boyutu	Lisans	93	0.33	2.34	1.057	0.293
	Lisansüstü	7	-1.71	4.27		
İçsel Motivasyon	Lisans	93	3.91	4.98	1.939	0.036
	Lisansüstü	7	-1.29	3.00		

Tablo 4’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının eğitim değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında eğitim değişkeni açısından herhangi bir farklılığa rastlanmazken ($p>0.05$), içsel motivasyon ölçeğinde eğitim durumu lisansüstü olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin eğitim durumu lisansüstü olanların içsel motivasyona daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 5. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının medeni durum değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Medeni Durumu	N	Ort	ss	t	p
Güven alt boyutu	Evli	53	2.09	4.60	-2.026	0.046
	Bekar	47	3.91	4.38		
Bağlılık alt boyutu	Evli	53	0.42	3.15	-2.174	0.032
	Bekar	47	1.87	3.51		
Kontrol alt boyutu	Evli	53	-0.19	4.83	-0.809	0.421
	Bekar	47	0.62	5.10		
İçsel Motivasyon	Evli	53	2.62	6.60	-1.419	0.159
	Bekar	47	4.60	7.22		

Tablo 5’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının medeni durum değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutunda bekar olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). İçsel motivasyon ve kontrol alt boyutunda ise medeni durum değişkeni açısından herhangi bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin bekar olanların sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutları üzerinde daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 6. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının yaş değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Güven alt boyutu	Gruplar arası	53.990	2	26.995	1.301	.277
	Grup içi	2012.760	97	20.750		
	Toplam	2066.750	99			
Bağlılık alt boyutu	Gruplar arası	44.866	2	22.433	1.996	.141
	Grup içi	1090.134	97	11.238		
	Toplam	1135.000	99			
Kontrol alt boyutu	Gruplar arası	20.111	2	10.055	.406	.668
	Grup içi	2403.279	97	24.776		
	Toplam	2423.390	99			
İçsel Motivasyon	Gruplar arası	99.762	2	49.881	1.038	.358
	Grup içi	4662.988	97	48.072		
	Toplam	4762.750	99			

Tablo 6’da araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının yaş değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarında ve içsel motivasyon puanlarında yaş değişkeni açısından herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p < 0.05$).

Tablo 7. Araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ve içsel motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırması

		Bağlılık	Kontrol	İçsel
Güven	r	.223*	-.261**	.406**
	p	.026	.009	.000
	n	100	100	100
Bağlılık	r	1	-.350**	.478**
	p		.000	.016
	n		100	100
Kontrol	r		1	-.161
	p			.110
	n			100

Tablo 7’de araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutları ile içsel motivasyon ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçları verilmektedir. Buna göre; Sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven alt boyutu ile bağlılık boyutu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki tespit

edilmiştir. Dolayısıyla, güven artarken bağlılığın da arttığından söz edilebilir.

Güven alt boyutu ve Bağlılık alt boyutu ile Kontrol alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısı ile güven ve bağlılık artarken, kontrolün azaldığından söz edilebilir. İçsel motivasyon ile güven ve bağlılık boyutları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Dolayısıyla güven ve bağlılık artarken içsel motivasyonun da arttığından söz edilebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde çalışma verilerinden elde edilen sonuçların tartışmasına yer verilmiştir. Çalışmada yer alan emniyet mensuplarının sporun içsel motivasyon ve mental dayanıklılığa ilişkin yapılan değerlendirmede elde edilen genel ortalamalarının sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından ve içsel motivasyon ölçeğinden elde ettikleri puanların ön test sonuçlarına dayanarak, sporda mental dayanıklılık ölçeği güven alt boyutunda $X=14.57$, bağlılık alt boyutunda $x=9.53$, kontrol alt boyutunda $X=7.78$, içsel motivasyon ölçeğinde $X=36.56$ ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık boyutlarında ve içsel motivasyon ölçeğinde son test lehine anlamlı artışlar olduğu tespit edilmiştir.

Aktaş (2019), yürütmüş olduğu çalışmasında gerek öntest gerekse son test de mental dayanıklılık alt boyutlarının ortalama puanlarının kadınlara göre erkeklerin daha yüksek olduğunu bulurken, kontrol grubunda ise öntest ve son testlerin her ikisinde erkeklerin kadınlardan daha düşük puanlara sahip olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların cinsiyet değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırmasına baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında herhangi bir farklılığa rastlanmazken, içsel motivasyon ölçeğinde kadınlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin kadınlarda içsel motivasyona erkeklerden daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Yıldırım, & Kocaekşi (2020) güreş sporcularında, (2020) oryantiring sporcularında, Çoban (2018) tenis oynayan üniversite öğrencilerinde sporda mental dayanıklılık düzeylerini cinsiyet açısından inceledikleri çalışmalarında anlamlı farklılık belirtmemişlerdir.

Masum (2014) ele aldığı çalışmasında erkek katılımcıların mental dayanıklılık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda sporcular üzerinde mental dayanıklılık ile ilgili yapılan farklı çalışmalarda da erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek puanlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saavedra, Kristjansdottir, Eerlingsdottir ve Sveinsson (2018) Farrokhi, Kashani ve Motasharei (2011);, Nicholls vd. (2008). Kadınların erkeklerden daha düşük puanlara sahip olmasını, erkeklerin genel anlamda arkalarında toplumun desteğini hissetmesi ve küçük yaşlardan itibaren çok yoğun ve temasın sürekli olduğu sert sporları yapmalarına bağlayabiliriz.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların eğitim değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırması baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında herhangi bir farklılığa rastlanmazken, içsel motivasyon ölçeğinde eğitim durumu lisansüstü olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin eğitim durumu lisansüstü olanların içsel motivasyona daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Cepheci (2022) yapmış olduğu çalışmada katılımcıların eğitim durumu ile mental dayanıklılığı arasında; güven ve kontrol alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmezken bağlılık alt boyutunda

anamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna göre bağlılık alt boyutunda eğitim durumu değişkenine göre; ortaöğretim eğitim durumuna sahip katılımcıların lisans eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha fazla, ayrıca ön lisans eğitim durumuna sahip katılımcıların lisansüstü eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha fazla bağlılık puanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahinler ve Ersoy (2019) araştırmasında öğrenim durumu değişkeni açısından sporcuların mental dayanıklılık düzeylerinin farklılaştığı yönünde görüş ortaya koymuştur. Ayrıca yürütülen yapılan çalışmaların birçoğunda eğitim düzeyi yükseldikçe mental dayanıklılığın artacağı Crust ve Azadi (2010); Crust ve ark. (2014) belirtilmiştir.

Peke (2020), oryantiring sporcularıyla yapmış olduğu çalışmada lisansüstü eğitime sahip olan sporcuların mezuniyeti lisans olanlara göre daha yüksek ortalamalara sahip olduğunu belirtmiştir. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların medeni durum değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırmasına baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutunda bekar olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. İçsel motivasyon ve kontrol alt boyutunda ise medeni durum değişkeni açısından herhangi bir farklılık görülmemiştir. Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin bekâr olanların sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutları üzerinde daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Ersarı ve Naktiyok (2012), çalışmasında katılımcılardan evli olanların içsel motivasyon düzeylerinin bekar olanlardan daha yüksek olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Yusein (2014) yapmış olduğu çalışmada içsel motivasyonla medeni durum arasında bir ilişki olduğunu ve evli bireylerin içsel motivasyon düzeylerinin bekar bireylerden daha yüksek olduğu bulgularına ulaşmıştır.

Ayrıca yapılan farklı bir çalışmada ise medeni durum ile içsel motivasyon arasında herhangi bir farklılık olmadığı görülmüştür (Ertan'ın (2008). Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların yaş değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırmasına baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarında ve içsel motivasyon puanlarında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır.

Süleymanoğulları (2021), sporcuların yaş durumları ile mental dayanıklılık düzeyleri arasında herhangi bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşırken, Türkoğlu (2019), da yapmış olduğu çalışmanın sonucunda, Taekwondo sporcularının mental dayanıklılık düzeyleri ile yaş değişkenleri arasında anlamlılık olmadığını tespit etmiştir. Alanyazında gerçekleştirilen araştırmaları incelediğimizde farklı spor branşları ile ilgilenen bireylerin yaşı ile mental dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlılık görülmediği ifade edilmiştir (Peke (2020, Kalkavan, Acet ve Çakır, 2017).

Araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutları ile içsel motivasyon ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puanların arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre; Sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven alt boyutu ile bağlılık boyutu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısıyla, güven artarken bağlılığın da arttığından söz edilebilir. Güven alt boyutu ve Bağlılık alt boyutu ile Kontrol alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısı ile güven ve bağlılık artarken, kontrolün azaldığından söz edilebilir. İçsel motivasyon ile güven ve bağlılık boyutları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Dolayısıyla güven ve bağlılık artarken içsel motivasyonun da arttığından söz edilebilir.

Sonuç olarak; araştırma grubunun içsel motivasyon durumları oldukça yüksek bulunurken, mental dayanıklılıklarında güven alt boyutu oldukça yüksek bulunurken, bağlılık ve kontrol boyutları orta düzeyde belirlenmiştir. Araştırma grubunun öntest-sontest puanlarına bakıldığında, hem içsel motivasyonda hem de mental dayanıklılıklarında olumlu yönde anlamlı artışlar tespit edilmiştir. İçsel motivasyonda, erkeklerdeki artışın kadınlara oranla daha yüksek olduğu, lisans eğitimine sahip olanlardaki artışın lisansüstü olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Medeni durum açısından

evli olanların mental dayanıklılıklarındaki artışın evliler yönünde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Güven ve bağlılığın arttığı durumlarda kontrolün azaldığı, içsel motivasyonun arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ö. (2019). Takım sporuyla uğraşan sporcuların kendine güven düzeylerinin mental dayanıklılık üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2019. Hatay.
- Ayaş, E. B., Murathan, F. & Murathan, G. (2020). Farklı liglerdeki futbolcuların zihinsel dayanıklılık özellikleri ile fiziksel uygunluk durumlarının incelenmesi. Kesit Akademi Dergisi, (22), 80-89.
- Brislin, Richard W., Kabigtng, Florencio, Macnab, Brent, Zukıs, Bob, Worthley, Reginald (2005), Evolving Perceptions of Japanese Workplace Motivation, International Journal of Cross Cultural Management, 5(1), 87-103.
- Cox, R. H.(2011). Sport Psychology: Concepts And Applications. USA: Mc Graw Hill. s.298.
- Crust L, Azadi K. Mental Toughness and Athletes' use of Psychological Strategies. European Journal of Sport Science, 2010, s. 10, 1:43-51.
- Crust L, Earle K, Perry J, Earle F, Clough A, Clough PJ. Mental Toughness in Higher Education: Relationships With Achievement and Progression in First-Year University Sports Students. Personality and Individual Differences, 2014, s. 69:87-91.
- Crust, L., & Clough, P. J. (2011). Developing mental toughness: From research to practice. Journal of Sport Psychology in Action, 2(1), 21-32.
- Çoban, O. (2018). Tenis sporcularının mental dayanıklılık seviyelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Electronic Turkish Studies, 13(27), 479-488.
- Doğan, S. ve Aslan, M. (2018) Psikolojik Sermaye, İçsel Motivasyon ve İş Tatmini İlişkisi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı: 11(3), s.112-125.
- Dündar, S., Özutku, H. ve Taşpınar, F. (2007). İçsel ve dışsal motivasyon araçlarının işgörenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi: ampirik bir inceleme, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(1), 105-119.
- Ersarı, G. & Naktiyok, A. (2012). İşgörenin içsel ve dışsal motivasyonunda stresle mücadele tekniklerinin rolü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(1), 81-101.
- Ertan, H. (2008), “Örgütsel Bağlılık, İş Motivasyonu ve İş Performansı Arasındaki İlişki: Antalya’da Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir İnceleme”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Farrokhi, A., Kashani, V., Motasharei, E. (2011). Comparison of Mental Toughness of Contact and Non-Contact Men and Women Athletes in Different Skill Levels. Semi-Annually Motor Behavior (Research on Sport Science), 3(8), pp. 71-86.
- Jones MI, Parker JK. What is the Size of the Relationship Between Global Mental Toughness and Youth Experiences?. Personality and Individual Differences, 2013, s. 54, 4:519-523.
- Jones, G. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. Journal of applied sport psychology, 14(3), 205-218.

- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2007). A framework of mental toughness in the world's best performers. *The sport psychologist*, 21(2), 243-264.
- Kalkavan, A., Acet, M. & Çakır, G. (2017). Investigation of the Mental Endurance Levels of the Athletes Participating in the Table Tennis Championship of Universities in Turkey. *International Journal of Sport Culture and Science*, 5 (4) , 356-363.
- Klag, S., & Bradley, G. (2004). The role of hardiness in stress and illness: An exploration of the effect of negative affectivity and gender. *British journal of health psychology*, 9(2), 137-161.
- Koçel, T. (2014): İşletme Yöneticiliği (15.Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Koyuncuoğlu, Y. (2016). Motivasyon Faktörleri ile Performans Değerlendirme Sisteminin Etkinliği Arasındaki İlişki: Kilis Devlet Hastanesinde Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Luszki, W.A. (1982). *Winning Tennis Through Mental Toughness*. 1st ed.(p. 23). New York: Everest House.
- Mahoney JW, Gucciardi DF, Ntoumanis N, Mallet CJ. Motivational Antecedents and Associations with Performance and Psychological Health. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2014, s. 36: 281-292.
- Masum, R. A. (2014). Mixed Method Analysis of Mental Toughness in Elite and Sub-Elite Male and Female Tennis Players in Pakistan. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 1(6) pp. 110-122.
- Mottaz, C. J. (1985). The Relative Importance of Intrinsic and Extrinsic Rewards as Determinants of Work Satisfaction. *The Sociological Quarterly*, 26(3), 365-385.
- Nicholls, A. R., Polman, R. C., Levy, A. R., & Backhouse, S. H. (2008). Mental toughness, optimism, pessimism, and coping among athletes. *Personality and individual differences*, 44(5), 1182-1192.
- Özdaşlı, K. ve Akman, H. (2012). İçsel ve Dışsal Motivasyonda Cinsiyet ve Örgütsel Statü Farklılaşması: Türk Telekomünikasyon A.Ş Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(7), 73-8.
- Pehlivan, H. (2014). Sporda mental dayanıklılık ölçeği uyarlama: geçerlik ve güvenirlik çalışması. (Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Peke, K. (2020). Oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Saavedra, J.M., Kristjansdottir, H., Eerlingsdottir, A., Sveinsson, G. (2018). Psychological Skills, Mental Toughness and Anxiety in Elite Handball Players. *Personality and Individual Differences*. (134), pp. 125-130.
- Selen, U. (2009). İşletmelerde Motivasyon Sistemi, Araçları ve Yardımcı Öğeler; Ar-Ge Şirketi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Sheard, M., Golby, J. & Van Wersch, A. (2009). Progress toward construct validation of the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ). *European Journal of Psychological Assessment*, 25(3), 186-193.
- Süleymanoğulları M. Curling Sporcularının Mental Dayanıklılık Ve Hedef Bağlılığı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. 2021, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları Ve Spor Bilimleri

Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 83 sayfa, Erzurum, (Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU).

Şahinler, Y. & Beşler, H. K. (2021). Takım ve mücadele sporları yapan bireylerin zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(2), 134-144.

Şahinler, Y., Ersoy, A. (2019). Sporcuların Zihinsel Dayanıklılıklarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. International Journal of Social Sciences and Education Research, 5(2), ss. 168-177.

Türkoğlu, F. (2019). Taekwondo sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.

Weinberg, R. S. and Gould, D. (2015). Introduction to psychological skills training. R. S. Weinberg, & D. Gould içinde, Foundations of Sport and Exercise Psychology (s. 247-271). UK: Champaign: Human Kinetics.

Yeltepe, H. (2011). Egzersiz psikolojisi ve zihinsel sağlık. Nobel Akademik Yayıncılık.

Yıldırım, I. Ö. & Kocaekşi, S. (2020). Güreşçilerde zihinsel dayanıklılık, öz yeterlik inancı ve sportif kendine güven düzeylerinin incelenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6 (2), 392-406.

Yusein, R. (2014). Örgütsel bağlılık ile motivasyon arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin 2023 Büyük Depremi İle İlişkili Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Kadir YAĞIZ*

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli yaşanan büyük deprem sonrasında öğrenimlerine zorunlu olarak uzaktan devam eden ve deprem bölgesinde yaşamakta olan Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin içinde buldukları koşullarla ilişkili olarak uzaktan eğitime katılmaya yönelik görüşlerinin bazı değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Ayrıca, genel olarak Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koymak araştırmanın bir diğeri amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören toplam 174 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formunun yanı sıra genel olarak uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşlerini belirlemek için literatür taraması ve depremle ilişkili olarak uzaktan eğitime katılıma ilişkin görüşleri belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzdelik dağılımları ve Ki-Kare testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, depremle ilişkili olarak uzaktan eğitime katılıma yönelik öğrenci görüşlerinin cinsiyet, bölüm sınıf, internet kullanım becerisi, internet kullanım süresi ve bilgisayar ve internete erişim ortamı değişkenlerine göre farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Uzaktan eğitim, Deprem, Üniversite öğrencileri, Spor bilimleri

An Investigation of the Views of Sports Science Students towards Distance Education Related to the 2023 Great Earthquake

ABSTRACT

The aim of this research is to determine whether the views of the students of the Faculty of Sports Sciences who continue their education at a distance and live in the earthquake zone after the big earthquake in Kahramanmaraş on February 6, 2023 differ in terms of some variables related to the conditions they are in. In addition, another purpose of the research is to reveal the views of the students of the Faculty of Sports Sciences on distance education in general. The sample of the research consists of a total of 174 students studying in different departments of the Faculty of Sports Sciences of Iğdır University. As a data collection tool, in addition to the personal information form, questions obtained from the literature were used to determine student views on distance education in general, and survey questions prepared by the researcher were used to determine opinions on distance education participation in relation to the earthquake. Frequency and percentage distributions and Chi-Square test were used in the analysis of the data. The research results have revealed that student views on distance education participation in relation to the earthquake differ according to gender, department class, internet usage skill, internet usage time and computer and internet access environment variables.

Keywords: Distance education, Earthquake, University students, Sports sciences

---

*Kadir YAĞIZ, Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, kadir.yagiz@igdir.edu.tr, ORCID: [0000-0002-6465-9678](https://orcid.org/0000-0002-6465-9678)

GİRİŞ

Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli büyük depremin hemen ardından Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), ülke genelindeki tüm üniversiteleri kapsayacak şekilde, 2022-2023 bahar yarıyılında uzaktan eğitime geçilmesi kararını almıştır. YÖK (yök.gov.tr, 2023) tarafından yapılan açıklamada, depremde 1589 öğrencinin yanı sıra 148 akademik ve diğer personelin hayatını kaybettiği duyurulmuştur. Diğer yandan hasar nedeniyle birçok öğrenci, akademisyen ve üniversite çalışanı evsiz kalarak konteyner ya da çadır kentlerde barınmak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla, başta depremden etkilenen 11 ilimiz olmak üzere, yaşanan bu felaket toplumumuzu ekonomik, psikolojik ve sosyal bakımdan olduğu gibi yükseköğretime devam eden üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerinin eğitim-öğretim hayatlarını da derinden etkilemiştir. Her ne kadar 30 Mart 2023 tarihinde YÖK uzaktan eğitime yönelik önceki kararını güncelleyerek (yök.gov.tr, 2023), Nisan ayı itibarıyla yüz yüze eğitimin yanı sıra hibrit eğitime geçileceğini duyurmuş olsa da alt yapı eksiklikleri nedeniyle birçok üniversitede uzaktan eğitim uzun bir süre devam ettirilmiştir. Dolayısıyla, uzaktan eğitim 2022-2023 bahar döneminde ülke genelinde tüm yükseköğretim kurumu öğrencilerinin, akademisyenlerinin ve idarecilerinin hayatına etki etmektedir.

Uzaktan eğitim “öğretmen ve öğrencilerin fiziksel olarak ayrıldığı organize bir öğretim programı” (Roblyer ve Edwards, 2000, p.192); "tüm teknolojileri ve uzaktan öğrenmenin diğer biçimlerini kapsayan, aracılı bilgi ve öğretim yoluyla bilgi ve becerilerin edinilmesi" (Newby ve ark. 2000, p.210) ve kaynağın ve alıcının uzak mesafelerde bulunduğu, esneklik ve bağımsızlık olanakları ile beraber etkileşimin teknolojik unsurlarla temin edildiği bir eğitim yöntemi (Uşun, 2006) olarak tanımlanmaktadır. Bu haliyle, uzaktan eğitim, öğrencilerin kendi ortamlarında, stillerinde ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanabilme kapasitesine ve bazı faydalara sahip uygun bir öğretim yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Özgür, 2013). Öyle ki, eğitimde sürdürülebilirliğin sağlanması (Akinbadeva ve Sofowora, 2020), eğitimde maliyetin düşürülmesi (Al-Husban, 2020), yaşam boyu öğrenme olanağı sağlanması (Alharthi, 2020), zaman ve mekân sınırının olmaması, bağımsız, bireysel ve öğrenmede sorumlu olma yetkinliğini sağlanması (Bayram ve ark., 2019), eğitimde fırsat eşitliği sunması, uluslararası eğitim programlarından yararlanabilmek (sks.uskudar.edu.tr, 2023) gibi faydalar uzaktan eğitimin önemli avantajları arasında kabul edilmektedir. Bununla birlikte, uygulamalı deneyimlere çok az katkı sunabilmesi (Yakovleva ve Koriakina, 2020), üniversitelerin uzaktan eğitim için yeterli kaynağının ve alt yapısının mevcut olmaması (Dill ve ark., 2020), öğrencilerin bilgisayar ve internet erişim ortamlarının yetersiz ya da hiç olmayışı ve uzaktan eğitimin kalitesinin tartışılabilir olması (Sahu, 2020), internet bağlantı sorunları, öğrenci-öğretmen etkileşimindeki olası problemler, motivasyon eksikliği (sks.uskudar.edu.tr, 2023) gibi bazı zorluklar uzaktan eğitim yönteminin bazı dezavantajları olarak gösterilmektedir. Telli ve Altun (2023), uzaktan eğitimin sadece acil durumlarda başvurulacak bir eğitim yöntemi olarak kullanılmaması gerektiği ve özellikle 2023 yılında yaşanan deprem sonrasında uzaktan eğitimin ya da diğer bir deyişle çevrim içi eğitimin geliştirilmesi ve öğrenmenin vazgeçilmez bir parçası olarak tasarlanması gerektiğini savunmaktadırlar. Telli ve Altun (2023), ayrıca toplumun eğitime erişimin artırılması için özellikle, alt yapı, sistem, işleyiş, müfredat, öğretim elemanı, materyal ve öğrenci konularının dikkatli bir şekilde ele alınması gerektiğini ifade etmektedirler. Uzaktan eğitimin başarılı olabilmesi için teknik, politik ve kuramsal eylemlerin (Pregowska ve ark., 2021) dikkate alınması gerektiği de ileri sürülmektedir. Ülkemizde yaşanan 2023 büyük depremi sonrası, Covid-19 pandemisi döneminde olduğu gibi uzaktan eğitimin önemi, modeli ve etkinliği bir kez daha ülke gündemine gelmiş ve güncel olarak tartışılmaktadır. Geline nokta, uzaktan eğitimin, afet durumları olmasa bile ve gelişen teknolojinin yardımı ile birlikte artık gelecekte her kademede eğitim seviyelerinde uygulanacak bir model olacağı görülebilmektedir. Dolayısıyla, deprem sonrasındaki bu dönemde geçmişteki eksiklerden ya da yanlış uygulamalardan ders çıkararak, daha kaliteli, işlevsel ve teknolojinin tüm imkanları ile donatılmış ve kolaylaştırılmış öğrenci dostu uzaktan eğitim sistem ve müfredatlarının hazırlanabilmesi için daha çok akademik çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu durum özellikle uygulama ve staj derslerini de içeren spor bilimleri alanında da son derece önemlidir. Literatürde, beden eğitimi ya da spor bilimleri alanında uzaktan eğitime yönelik yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Ancak, bu çalışmalarda, Covid-19 pandemisi sürecinde spor bilimleri fakültelerinde ya da beden eğitimi ve spor yüksek okulunda okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Bayram ve ark., 2019; Aktaş ve ark., 2020), uzaktan eğitim platformlarına olan tutumları (Karataş ve Zengin, 2021), uzaktan eğitime ilişkin öğretmen

adaylarının görüşleri (Cülha ve Yılmaz, 2021) ve akademik personelin uzaktan eğitime yönelik görüşleri gibi konular incelenmiştir. Henüz depremin yaraları yeni sarılmakla birlikte, 2023 büyük depremi sonrasında spor bilimleri alanında eğitim görmekte olan öğrencilerin depremle ilişkili olarak uzaktan eğitim sürecine katılımlarına ilişkin görüşleri incelenmemiştir. Bu bakımdan, bu araştırmanın amacı, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli yaşanan büyük deprem sonrasında öğrenimlerine zorunlu olarak uzaktan devam eden ve depremden etkilenen bölgelerde yaşamakta olan bir çok öğrenciye sahip İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri bağlamında, genel olarak öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ve deprem bölgesinde yaşamakta olan öğrencilerin içinde buldukları koşullarla ilişkili olarak uzaktan eğitime katılmaya yönelik görüşlerinin bazı değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Dolayısıyla, bu çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Depremden etkilenen bölgelerde yaşayan öğrencilerin deprem sonrası içinde buldukları koşullara bağlı olarak uzaktan eğitime katılıma ilişkin görüşleri nelerdir ve bu görüşleri öğrencilerin
  - a) Cinsiyet,
  - b) Okumakta oldukları bölüm,
  - c) Sınıf düzeyleri,
  - d) İnternet kullanım becerileri,
  - e) Günlük internet kullanım süreleri
  - f) Bilgisayar ve internet erişim ortamlarına bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 2) Uzaktan eğitime devam etmekte olan İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin genel olarak uzaktan eğitime yönelik görüşleri nelerdir?

Bu çalışmanın, daha kaliteli, verimli, sürdürülebilir ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılayabilen öğrenci dostu uzaktan eğitim sistemi ve müfredatının hazırlanmasına ilişkin önemli veriler sağlayarak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde uzaktan eğitim almakta olan öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime karşı görüşlerini belirlemeye ve ayrıca deprem bölgesinde yaşamakta olan öğrencilerin içinde buldukları koşullarla ilişkili olarak uzaktan eğitime katılmaya yönelik görüşlerini ve bu görüşlerinin bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediklerini tespit etmeye yönelik tarama ve betimsel modelde bir çalışmadır. Bu model ile geçmişte ya da hala devam etmekte olan bir durumun olduğu gibi yansıtılması ya da betimlenmesi amaçlanmaktadır (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde uzaktan eğitime devam etmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, çalışma evreni içerisinde yer alan farklı bölüm ve sınıf düzeylerinde okuyan kadın ve erkek olmak üzere toplam 174 ($x_{\text{yaş}} = 25.6 \pm 5.10$) öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma örneklemine ait detaylı demografik bilgiler Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler-Yüzde ve Frekans Dağılımları

Demografik Özellikler	Guruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	69	39,7
	Erkek	105	60,3
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	87	50,2
	Spor Yöneticiliği	54	31,0
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	33	19,0
Sınıf	Birinci sınıf	35	20,1
	İkinci sınıf	34	19,5
	Üçüncü sınıf	37	21,3
	Dördüncü sınıf	68	39,1
İnternet Kullanım Becerisi	Acemi	22	12,6
	Orta	90	51,7
	İleri	62	35,6
Günlük İnternet Kullanım Süresi	1-4 saat	84	48,3
	5-8 saat	58	33,3

	9-10 saat	23	13.2
	10 saat ve üzeri	9	5.2
Bilgisayar ve İnternet Erişim Ortamı	Cep telefonu	100	57.5
	Ev	43	24.7
	Hepsi	31	17.8
Deprem Bölgesinde Yaşama Durumu	Evet	68	39.1
	Hayır	106	60.9
Toplam		144	100

Araştırma Yayın Etiği

İğdır Üniversitesi Etik Kurulu'nun 2023/11 sayı ve 09/06/2023 tarihli kararı ile bu araştırmanın etik kurallara uygun olduğu onayı alınmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Google Form üzerinden oluşturulan çevrimiçi bir anketin, öğrenci sınıf temsilcilerinin kendi sınıf whats up guruplarında paylaşması ve öğrencilerin diğer sınıf arkadaşlarına linki iletmesi aracılığıyla, amaca uygun olarak olasılıklı olmayan örneklem yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Anketin ilk bölümünde demografik bilgilere, ikinci bölümde ise öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime yönelik görüşleri ve özellikle sadece deprem bölgesinde yaşamakta olan öğrencilerin depremle de ilişkili olarak uzaktan eğitime katılım bakımından görüşlerine yer verilmiştir. Birinci ve ikinci bölümde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla literatürdeki önceki çalışmalardan (Yıldız, 2016 gb.) ve depremle ilişkili olarak yazar tarafından hazırlanan ve spor bilimleri fakültesine bağlı Beden eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük eğitimi ve Spor yöneticiliği bölümlerinde görev yapmakta olan dört uzaman öğretim üyesinin görüşü de alınarak hazırlanan sorular oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

İlk olarak katılımcıların demografik özellikleri frekans ve yüzde dağılımları bakımından incelenmiştir. Daha sonra, katılımcıların uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmek için sorulan sorulara verdikleri yanıtlar aynı şekilde frekans ve yüzde dağılımları ile incelenmiştir. Depremden etkilenen bölgelerde yaşamakta olan katılımcıların uzaktan eğitime katılımları ile ilgili sorular ve bu soruların katılımcıların cinsiyetlerine, okumakta oldukları bölümlerine, sınıf düzeylerine, internet kullanma becerilerine, günlük internet kullanım sürelerine, bilgisayar ve internet erişim ortamlarına göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için Ki-Kare testi kullanılmıştır. Ki-Kare testi genelde nitel (kategorik) olarak tanımlanmış değişkenlerde, iki ya da daha fazla grup arasında fark olup olmadığını test etmek için sıklıkla tercih edilmektedir. Ki-Kare testinin uygulanmasında (çok gözlü düzenlerde) önemli bir varsayım, hücrelerin %20'den fazlasında 5'den ve hücrelerin herhangi birinde 1'den az Beklenen Frekans değerinin olmamasıdır. Bu tip durumlarda Fisher'in kesin testinin (Fisher's Exact test) anlamlılık değerinin dikkate alınması gerektiği önerilmektedir (Kılıç, 2016). Araştırmanın ilk aşamalarında bu durum söz konusu olduğu için, Ki-Kare analiz sonuçlarının değerlendirilmesinde Fisher'in kesin test anlamlılık değeri dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular (Sadece Deprem Bölgesinde Yaşayan Katılımcılar İçin)

Özellikle depremde etkilenen bölgelerde yaşayan öğrencilerin, deprem sonrası içinde buldukları koşullarla bağlantılı olarak uzaktan eğitime katılımları ile ilgili olarak görüşleri ve bu görüşlerin bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğine yönelik bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Katılımcıların deprem nedeniyle içinde buldukları duygusal durumlarının derslere odaklanmalarını olumsuz etkileyip etkilemediğini ve bu soruya ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine, okudukları bölümlerine, sınıf düzeylerine, internet kullanma becerilerin, günlük internet kullanma sıklıklarına ve bilgisayar ve internete erişim ortamlarına göre farklılaşıp farklılaşmadıklarına ilişkin Ki-Kare testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, bilgisayar ve internete erişim ortamları ilişkili

soruya yönelik görüşü farklılaştırmaktadır. Buna göre deprem nedeniyle içinde bulunulan duygusal durumun derslere odaklanmayı olumsuz etkilemesi bakımından sırasıyla erkeklerin evet oranı kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek, dördüncü sınıfların evet oranı diğer sınıfların oranlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek ve cep telefonundan erişim sağlayanların evet oranı ev ve hepsi seçeneğini işaretleyenlerin oranından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Katılımcıların okudukları bölüm, internet kullanma becerileri, günlük internet kullanım süreleri bahsi geçen görüşü farklılaştırmamaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin “Deprem nedeniyle içinde bulunduğunuz duygusal durumunuz derslere odaklanmanızı olumsuz etkiledi mi?” sorusuna yönelik görüşlerinin Cinsiyete, Bölümlere, Sınıf Düzeylerine, İnternet Kullanma Becerilerine, Günlük İnternet Kullan Süresi, Bilgisayar ve İnternet Erişim Ortamı Değişkenlerine Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Soru 1: Deprem nedeniyle içinde bulunduğunuz duygusal durumunuz derslere odaklanmanızı olumsuz etkiledi mi?

Değişkenler					
Cinsiyet	Evet f (%)	Hayır f (%)	Kısmen f (%)	Toplam	Fisher's Exact (p)
Erkek	36 (87.8)	2 (4.9)	3 (7.3)	41 (100.0)	.009*
Kadın	15 (55.6)	5 (18.5)	7 (25.9)	27 (100.0)	
Bölüm					
Öğretmenlik	9 (64.3)	3 (21.4)	2 (14.3)	14 (100.0)	.065
Antrenörlük	30 (88.2)	1 (2.9)	3 (8.8)	34 (100.0)	
Yöneticilik	12 (60.0)	3 (15.0)	5 (25.0)	20 (100.0)	
Sınıf					
1.	6 (60.0)	4 (40.0)	0 (0.0)	10 (100.0)	<.001*
2.	4 (36.4)	3 (27.3)	4 (36.4)	11 (100.0)	
3.	10 (76.9)	0 (0.0)	3 (23.1)	13 (100.0)	
4.	31 (91.2)	0 (0.0)	3 (8.8)	34 (100.0)	
İnternet kullanım becerisi					
Acemi	4 (57.1)	2 (28.6)	1 (14.3)	7 (100.0)	.266
Orta	32 (82.1)	2 (5.1)	5 (12.8)	39 (100.0)	
İleri	15 (68.2)	3 (13.6)	4 (18.2)	22 (100.0)	
Günlük internet kullanım süresi					
1 -4 saat	29 (72.5)	4 (10.0)	7 (17.5)	40 (100.0)	.953
5-8 saat	15 (75.0)	2 (10.0)	3 (15.0)	20 (100.0)	
9-10 saat	4 (80.0)	1 (20.0)	0 (0.0)	5 (100.0)	
>10 saat	3 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (100.0)	
Bilgisayar/internet erişim ortamı					
Cep telefonu	34 (89.5)	1 (2.6)	3 (7.9)	38 (100.0)	<.001*
Ev	10 (76.9)	3 (23.1)	0 (0.0)	13 (100.0)	
Hepsi	7 (41.2)	3 (17.6)	7 (41.2)	17 (100.0)	

* p<0.05

Katılımcıların deprem nedeniyle internet ve bilgisayar erişimlerinin sınırlı olmasının dersleri takip etmelerinde bir problem yaratıp yaratmadığını ve bu soruya ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine, okudukları bölümlerine, sınıf düzeylerine, internet kullanma becerilerin, günlük internet kullanma sıklıklarına ve bilgisayar ve internete erişim ortamlarına göre farklılaşıp farklılaşmadıklarına ilişkin Ki-Kare testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, internet kullanım becerileri, bilgisayar ve internete erişim ortamları ilişkili soruya yönelik görüşü farklılaştırmaktadır. Buna göre deprem nedeniyle internet ve bilgisayar erişimlerinin sınırlı olmasının dersleri takip etmelerinde bir problem yaratıp yaratmadığı bakımından sırasıyla erkeklerin evet oranı kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek, dördüncü sınıfların evet oranı diğer sınıfların oranlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek, interneti kullanmada orta düzeyde beceriye sahip olanların evet oranları diğer düzeydekilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek ve bilgisayar ve internet erişim ortamı bakımından hepsi seçeneğini işaretleyenlerin evet oranı cep telefonu ve ev seçeneğini işaretleyenlerin oranından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Katılımcıların okudukları bölüm, günlük internet kullanım süreleri bahsi geçen görüşü farklılaştırmamaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin “Deprem nedeniyle, internet ve bilgisayar imkanlarının sınırlı olması nedeniyle dersleri takip etmekte problem yaşıyor musunuz?” sorusuna yönelik görüşlerinin Cinsiyete, Bölümlere, Sınıf Düzeylerine, İnternet Kullanma Becerilerine, Günlük İnternet Kullan Süresi, Bilgisayar ve İnternet Erişim Ortamı Değişkenlerine Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Soru 2: Deprem nedeniyle, internet ve bilgisayar imkanlarının sınırlı olması nedeniyle dersleri takip etmekte problem yaşıyor musunuz?

Değişkenler					
Cinsiyet	Evet f (%)	Hayır f (%)	Kısmen f (%)	Toplam	Fisher's Exact (p)
Erkek	29 (70.7)	1 (2.4)	11 (26.8)	41 (100.0)	.015*
Kadın	14 (51.9)	7 (25.9)	6 (22.2)	27 (100.0)	
Bölüm					
Öğretmenlik	6 (42.9)	3 (21.4)	5 (35.7)	14 (100.0)	0.85
Antrenörlük	24 (70.6)	1 (2.9)	9 (26.5)	34 (100.0)	
Yöneticilik	13 (65.0)	4 (20.0)	3 (15.0)	20 (100.0)	
Sınıf					
1.	5 (50.0)	3 (30.0)	2 (20.0)	10 (100.0)	<.001*
2.	6 (54.5)	5 (45.5)	0 (0.0)	11 (100.0)	
3.	10 (76.9)	0 (00.0)	3 (23.1)	13 (100.0)	
4.	22 (64.7)	0 (0.0)	12 (35.3)	34 (100.0)	
İnternet kullanım becerisi					
Acemi	4 (57.1)	2 (28.6)	1 (14.3)	7 (100.0)	.003*
Orta	31 (79.5)	1 (2.6)	7 (17.9)	39 (100.0)	
İleri	8 (36.4)	5 (22.7)	9 (40.9)	22 (100.0)	
Günlük internet kullanım süresi					
1 -4 saat	24 (60.0)	7 (17.5)	9 (22.5)	40 (100.0)	.315
5-8 saat	11 (55.0)	1 (5.0)	8 (40.0)	20 (100.0)	
9-10 saat	5 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (100.0)	
>10 saat	3 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (100.0)	
Bilgisayar/internet erişim ortamı					
Cep telefonu	23 (60.5)	1 (2.6)	14 (36.8)	38 (100.0)	.002*
Ev	7 (53.8)	3 (23.1)	3 (23.1)	13 (100.0)	
Hepsi	13 (76.5)	4 (23.5)	0 (0.0)	17 (100.0)	

* p<0.05

Katılımcıların uzaktan eğitime kolaylıkla katılabilmek açısından yerel yönetimler tarafından yeterli desteği alıp alamadıkları ve bu soruya ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine, okudukları bölümlerine, sınıf düzeylerine, internet kullanma becerilerin, günlük internet kullanma sıklıklarına ve bilgisayar ve internete erişim ortamlarına göre farklılaşıp farklılaşmadıklarına ilişkin Ki-Kare testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir. Katılımcıların sınıf düzeyleri, internet kullanım becerileri ve günlük internet kullanım süreleri ilişkili soruya yönelik görüşü farklılaştırmaktadır. Buna göre uzaktan eğitime kolaylıkla katılabilmek açısından yerel yönetimler tarafından yeterli desteğin alınıp alınmadığı bakımından sırasıyla kadınların hayır oranı erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek, dördüncü sınıfların hayır oranı diğer sınıfların oranlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek, interneti kullanmada orta düzeyde beceriye sahip olanların hayır oranları diğer düzeydekilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek ve 10 saat ve üzerinde günlük internet kullananların hayır diğer kullanım sürelerini işaretleyenlerin oranından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Katılımcıların cinsiyetleri, okudukları bölüm, bilgisayar ve internet erişim ortamları bahsi geçen görüşü farklılaştırmamaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin “Uzaktan eğitime kolaylıkla katılabilmemiz açısından yerel yönetimler tarafından yeterli desteği alabildiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna yönelik görüşlerinin Cinsiyete, Bölümlere, Sınıf Düzeylerine, İnternet Kullanma Becerilerine, Günlük İnternet Kullan Süresi, Bilgisayar ve İnternet Erişim Ortamı Değişkenlerine Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Soru 3: Uzaktan eğitime kolaylıkla katılabilmemiz açısından yerel yönetimler tarafından yeterli desteği alabildiğinizi düşünüyor musunuz?

Değişkenler					
Cinsiyet	Evet f (%)	Hayır f (%)	Kısmen f (%)	Toplam	Fisher's Exact (p)

Erkek	7 (17.1)	21 (51.2)	13 (31.7)	41 (100.0)	.837
Kadın	3 (11.1)	16 (59.3)	8 (29.6)	27 (100.0)	
Bölüm					
Öğretmenlik	3 (21.4)	8 (57.1)	3 (21.4)	14 (100.0)	.560
Antrenörlük	5 (14.7)	20 (58.8)	9 (26.5)	34 (100.0)	
Yöneticilik	2 (10.0)	9 (45.0)	9 (45.0)	20 (100.0)	
Sınıf					
1.	5 (50.0)	4 (40.0)	1 (10.0)	10 (100.0)	<.001*
2.	1 (9.1)	6 (54.5)	4 (36.4)	11 (100.0)	
3.	4 (30.8)	3 (23.1)	6 (46.2)	13 (100.0)	
4.	0 (0.0)	24 (70.6)	10 (29.4)	34 (100.0)	
İnternet kullanım becerisi					
Acemi	2 (28.6)	5 (71.4)	0 (0.0)	7 (100.0)	.006*
Orta	7 (17.9)	24 (61.5)	8 (20.5)	39 (100.0)	
İleri	1 (4.5)	8 (36.4)	13 (59.1)	22 (100.0)	
Günlük internet kullanım süresi					
1 -4 saat	7 (17.5)	14 (35.0)	19 (47.5)	40 (100.0)	.003*
5-8 saat	3 (15.0)	16 (80.0)	1 (5.0)	20 (100.0)	
9-10 saat	0 (0.0)	4 (80.0)	1 (20.0)	5 (100.0)	
>10 saat	0 (0.0)	3 (100.0)	0 (0.0)	3 (100.0)	
Bilgisayar/internet erişim ortamı					
Cep telefonu	3 (7.9)	25 (65.8)	10 (26.3)	38 (100.0)	.179
Ev	3 (23.1)	6 (46.2)	4 (30.8)	13 (100.0)	
Hepsi	4 (23.5)	6 (35.3)	7 (41.2)	17 (100.0)	

Katılımcıların deprem nedeniyle yaşamak zorunda oldukları mekânın uzaktan eğitime katılımlarını olumsuz etkileyip etkilemediği ve bu soruya ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine, okudukları bölümlerine, sınıf düzeylerine, internet kullanma becerilerin, günlük internet kullanma sıklıklarına ve bilgisayar ve internete erişim ortamlarına göre farklılaşp farklılaşmadıklarına ilişkin Ki-Kare testi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, internet kullanım becerileri ve bilgisayar ve internet erişim ortamları ilişkili soruya yönelik görüşü farklılaştırmaktadır. Buna göre mekânın uzaktan eğitime katılımı olumsuz etkileyip etkilemediği bakımından erkeklerin evet oranı kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek, dördüncü sınıfların evet oranı diğer sınıfların oranlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek, interneti kullanmada orta düzeyde beceriye sahip olanların evet oranları diğer düzeydekilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek ve cep telefonundan erişim sağlayanların evet oranı ev ve hepsi seçeneğini işaretleyenlerin oranından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Katılımcıların okudukları bölüm, günlük internet kullanım süreleri bahsi geçen görüşü farklılaştırmamaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin “Deprem nedeniyle yaşamak zorunda olduğunuz mekânın uzaktan eğitime katılmanızı olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?” sorusuna yönelik görüşlerinin Cinsiyete, Bölümlere, Sınıf Düzeylerine, İnternet Kullanma Becerilerine, Günlük İnternet Kullan Süresi, Bilgisayar ve İnternet Erişim Ortamı Değişkenlerine Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Soru 4: Deprem nedeniyle yaşamak zorunda olduğunuz mekânın uzaktan eğitime katılmanızı olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

Değişkenler					
Cinsiyet	Evet f (%)	Hayır f (%)	Kısmen f (%)	Toplam	Fisher’s Exact (p)
Erkek	26 (63.4)	4 (9.8)	11 (26.8)	41 (100.0)	.036*
Kadın	15 (55.6)	9 (33.3)	3 (11.1)	27 (100.0)	
Bölüm					
Öğretmenlik	5 (35.7)	4 (28.6)	5 (35.7)	14 (100.0)	.068
Antrenörlük	25 (73.5)	3 (8.8)	6 (17.6)	34 (100.0)	
Yöneticilik	11 (55.0)	6 (30.0)	3 (15.0)	20 (100.0)	
Sınıf					
1.	6 (60.0)	2 (20.0)	2 (20.0)	10 (100.0)	<.001*
2.	6 (54.5)	5 (45.5)	0 (0.0)	11 (100.0)	
3.	4 (30.8)	6 (46.2)	3 (23.1)	13 (100.0)	
4.	25 (73.5)	0 (0.0)	9 (26.5)	34 (100.0)	

İnternet kullanım becerisi					
Acemi	6 (85.7)	1 (14.3)	0 (0.0)	7 (100.0)	.033*
Orta	27 (69.2)	7 (17.9)	5 (12.8)	39 (100.0)	
İleri	8 (36.4)	5 (22.7)	9 (40.9)	22 (100.0)	
Günlük internet kullanım süresi					
1 -4 saat	23 (57.5)	8 (20.0)	9 (22.5)	40 (100.0)	.928
5-8 saat	11 (55.0)	4 (20.0)	5 (25.0)	20 (100.0)	
9-10 saat	4 (80.0)	1 (20.0)	0 (00.0)	5 (100.0)	
>10 saat	3 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (100.0)	
Bilgisayar/internet erişim ortamı					
Cep telefonu	26 (68.4)	1 (2.6)	11 (28.9)	38 (100.0)	<.001*
Ev	6 (46.2)	4 (30.8)	3 (23.1)	13 (100.0)	
Hepsi	9 (52.9)	8 (47.1)	0 (0.0)	17 (100.0)	

Katılımcıların deprem nedeniyle ailelerinin içinde buldukları ekonomik durumun uzaktan eğitime katılımlarını olumsuz etkileyip etkilemediği ve bu soruya ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine, okudukları bölümlerine, sınıf düzeylerine, internet kullanma becerilerin, günlük internet kullanma sıklıklarına ve bilgisayar ve internete erişim ortamlarına göre farklılaşıp farklılaşmadıklarına ilişkin Ki-Kare testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Katılımcıların sınıf düzeyleri, günlük internet kullanım süreleri ve bilgisayar ve internet erişim ortamları ilişkili soruya yönelik görüşü farklılaştırmaktadır. Buna göre deprem nedeniyle ailelerin ekonomik durumlarının uzaktan eğitime katılımı olumsuz etkileyip etkilemediği bakımından erkeklerin evet oranı kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek, birinci sınıf öğrencilerinin evet oranı diğer sınıfların oranından daha yüksek, günlük internet kullanım süreleri 1 ve 4 saat arasında olanların evet oranı diğerlerin oranından anlamlı düzeyde daha yüksek ve cep telefonundan erişim sağlayanların evet oranı ev ve hepsi seçeneğini işaretleyenlerin oranından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Katılımcıların cinsiyetleri, okudukları bölüm, internet kullanma becerileri bahsi geçen görüşü farklılaştırmamaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin “Deprem nedeniyle ailenizin içinde bulunduğu ekonomik durumun uzaktan aldığınız eğitime katılımınızı olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?” sorusuna yönelik görüşlerinin Cinsiyete, Bölümlere, Sınıf Düzeylerine, İnternet Kullanma Becerilerine, Günlük İnternet Kullan Süresi, Bilgisayar ve İnternet Erişim Ortamı Değişkenlerine Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Soru 5: Deprem nedeniyle ailenizin içinde bulunduğu ekonomik durumun uzaktan aldığımız eğitime katılımınızı olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

Değişkenler						
Cinsiyet	Evet f (%)	Hayır f (%)	Kısmen f (%)	Toplam f	Fisher’s Exact (p)	
Erkek	23 (56.1)	8 (19.5)	10 (24.4)	41 (100.0)	.647	
Kadın	12 (44.4)	6 (22.2)	9 (33.3)	27 (100.0)		
Bölüm						
Öğretmenlik	7 (50.0)	3 (21.4)	4 (28.6)	14 (100.0)	.487	
Antrenörlük	17 (50.0)	5 (14.7)	12 (35.3)	34 (100.0)		
Yöneticilik	11 (55.0)	6 (30.0)	3 (15.0)	20 (100.0)		
Sınıf						
1.	7 (70.0)	2 (20.0)	1 (10.0)	10 (100.0)	<.001*	
2.	6 (54.5)	5 (45.5)	0 (0.0)	11 (100.0)		
3.	6 (46.2)	7 (53.8)	0 (0.0)	13 (100.0)		
4.	16 (47.1)	0 (0.0)	18 (52.9)	10 (100)		
İnternet kullanım becerisi						
Acemi	2 (28.6)	1 (14.3)	4 (57.1)	7 (100.0)	.527	

Orta	22 (56.4)	8 (20.5)	9 (23.1)	39 (100.0)	
İleri	11 (50.0)	5 (22.7)	6 (27.3)	22 (100.0)	
Günlük internet kullanım süresi					
1 -4 saat	21 (52.5)	13 (32.5)	6 (15.0)	40 (100.0)	.007*
5-8 saat	9 (45.0)	1 (5.0)	10 (50.0)	3 (100.0)	
9-10 saat	2 (40.0)	0 (0.0)	3 (60.0)	5 (100.0)	
>10 saat	3 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (100.0)	
Bilgisayar/internet erişim ortamı					
Cep telefonu	25 (65.8)	0 (0.0)	13 (34.2)	38 (100.0)	<.001*
Ev	4 (30.8)	3 (23.1)	6 (46.2)	13 (100.0)	
Hepsi	6 (35.3)	11 (64.7)	0 (0.0)	17 (100.0)	

İkinci Araştırma Sorusuna ilişkin Bulgular (Tüm Katılımcılar İçin)

İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde uzaktan eğitime devam eden öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Uzaktan Eğitime Devam Eden Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri

1	Deprem nedeniyle eğitiminizin bir kısmını uzaktan almış olmanızın, aldığınız eğitimin kalitesini olumsuz etkileyeceğini düşünüyor musunuz?	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
2	Deprem nedeniyle eğitiminizin bir kısmını uzaktan almış olmanızın, gelecekte alanınız ile ilgili iş bulma imkanlarını olumsuz etkileyeceğini düşünüyor musunuz?	111	63,8	43	24.7	20	11,5	174	100
3	Dersleri bilgisayardan takip etmekte zorlanıyorum	99	56,9	34	19.5	34	23,6	174	100
4	İnternet bağlantısında sıklıkla sorun yaşamaktayım	90	51.7	31	17.8	53	30.5	174	100
5	Derslere devam zorunluluğu olmaması motivasyonumu düşürmektedir	71	40.8	68	39.1	35	20.1	174	100
6	Ders notlarına ulaşmakta zorlanıyorum	64	36.8	53	30.5	57	32.8	174	100
7	Ders dokümanı/video yetersiz olduğunu düşünüyorum	50	28.7	56	32.2	68	39.1	174	100
8	Dersler sıkıcı geçmektedir	61	35.1	63	36.2	50	28.7	174	100
9	Ders konuları içerik ve anlatım olarak yetersizdir	41	23.6	73	42.0	60	34.5	174	100
10	Dersler zamanında başlamamakta ya da belirtilen saatte yapılmamaktadır	42	24.1	55	31.6	77	44.3	174	100
11	Uzaktan eğitim platformuna ders dokümanı ve videolarının yeterince yüklenmediğini düşünüyorum	43	24.7	57	32.8	74	42.5	174	100
12	Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan sistem ses ve görüntü gibi unsurlar açısından düşük kalitededir	47	27.0	51	29.3	76	43.7	174	100
13	Yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ederim	117	67.2	29	16.7	28	16.1	174	100
14	Yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha etkili bir öğrenme ortamı sağladığını düşünüyorum	140	80.5	23	13.2	11	6.3	174	100
15	Uzaktan eğitim sürecinde uygulama derslerinin verimli geçtiğini düşünüyorum	44	25.3	107	61.5	23	13.2	174	100
16	Deprem nedeniyle uzaktan eğitim kararının Spor Bilimleri Fakültesi için uygun olmadığını düşünüyorum	116	66.7	32	18.4	26	14.9	174	100
17	Online sınav sisteminden kaygı duyuyorum	72	41.4	57	32.8	45	25.9	174	100
18	Öğretim elemanlarının tavırlarının destekleyici ve yeterli olduğunu düşünüyorum	73	42.0	32	18.4	69	39.7	174	100
19	Uzaktan eğitim süreci benim derslere olan	Olumlu etkilemektedir		Olumsuz etkilemektedir					

tutumumu	f	%	f	%	f	%
		52	29,9	122	70.1	144

“Deprem nedeniyle eğitiminizin bir kısmını uzaktan almış olmanızın, aldığımız eğitimin kalitesini olumsuz etkileyeceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna evet diyenlerin oranı %67,8, hayır diyenlerin oranı %20,7, kısmen diyenlerin oranı ise %11,5’dir. “Deprem nedeniyle eğitiminizin bir kısmını uzaktan almış olmanızın, gelecekte alanınız ile ilgili iş bulma imkanlarını olumsuz etkileyeceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna evet diyenlerin oranı %63,8, hayır diyenlerin oranı %24,7, kısmen diyenlerin oranı ise %11,5’dir. “Dersleri bilgisayardan takip etmekte zorlanıyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %56,9, hayır diyenlerin oranı %19,5, kısmen diyenlerin oranı ise %23,6’dır. “İnternet bağlantısında sorun yaşamaktayım” sorusuna evet diyenlerin oranı %51,7 hayır diyenlerin oranı %17,8, kısmen diyenlerin oranı ise %30,5’dir. “Derslere devam zorunluluğu olmaması motivasyonumu düşürmektedir” sorusuna evet diyenlerin oranı %40,8, hayır diyenlerin oranı %39,1, kısmen diyenlerin oranı ise %20,1’dir. Ders notlarına ulaşmakta zorlanıyorum sorusuna evet diyenlerin oranı %36,8, hayır diyenlerin oranı %30,5, kısmen diyenlerin oranı ise %32,8’dir. “Ders dokümanı/video yetersiz olduğunu düşünüyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %28,7, hayır diyenlerin oranı %32,2, kısmen diyenlerin oranı ise %39,1’dir. “Dersler sıkıcı geçmektedir” sorusuna evet diyenlerin oranı %35,1, hayır diyenlerin oranı %36,2, kısmen diyenlerin oranı ise %28,7’dir. “Ders konuları içerik ve anlatım olarak yetersizdir” sorusuna evet diyenlerin oranı %23,6, hayır diyenlerin oranı %42,0, kısmen diyenlerin oranı ise %34,5’dir. “Dersler zamanında başlamamakta ya da belirtilen saatte yapılmamaktadır” sorusuna evet diyenlerin oranı %24,1, hayır diyenlerin oranı %31,6, kısmen diyenlerin oranı ise %44,3’dür. “Uzaktan eğitim platformuna ders dokümanı ve videolarının yeterince yüklenmediğini düşünüyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %24,7, hayır diyenlerin oranı %32,8, kısmen diyenlerin oranı ise %42,5’dir. “Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan sistem ses ve görüntü gibi unsurlar açısından düşük kalitededir” sorusuna evet diyenlerin oranı %27,0, hayır diyenlerin oranı %29,3, kısmen diyenlerin oranı ise %43,7’dir. “Yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ederim” sorusuna evet diyenlerin oranı %67,2, hayır diyenlerin oranı %16,7, kısmen diyenlerin oranı ise %16,1’dir. “Yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha etkili bir öğrenme ortamı sağladığını düşünüyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %80,5, hayır diyenlerin oranı %13,2, kısmen diyenlerin oranı ise %6,3’dür. “Uzaktan eğitim sürecinde uygulama derslerinin verimli geçtiğini düşünüyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %25,3, hayır diyenlerin oranı %61,5, kısmen diyenlerin oranı ise %13,2’dir. “Deprem nedeniyle uzaktan eğitim kararının Spor Bilimleri Fakültesi için uygun olmadığını düşünüyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %66,7, hayır diyenlerin oranı %18,4, kısmen diyenlerin oranı ise %14,9’dir. “Online sınav sisteminden kaygı duyuyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %41,4, hayır diyenlerin oranı %32,8, kısmen diyenlerin oranı ise %25,9’dur. “Öğretim elemanlarının tavırlarının destekleyici ve yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusuna evet diyenlerin oranı %42,0, hayır diyenlerin oranı %18,4, kısmen diyenlerin oranı ise %70,1’dir. “Uzaktan eğitim süreci benim derslere olan tutumumu” sorusuna olumlu etkilemektedir diyenlerin oranı %29,9, olumsuz etkilemektedir diyenlerin oranı %18,4, kısmen diyenlerin oranı ise %39,7’dir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli yaşanan büyük deprem sonrasında öğrenimlerine uzaktan devam eden ve deprem bölgesinde yaşamakta olan Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin içinde buldukları koşullarla ilişkili olarak uzaktan eğitime katılmaya yönelik görüşlerinin bazı değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek ve genel olarak Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda, gelecekte daha verimli bir uzaktan eğitim sisteminin ve sürdürülebilir öğrenim sürecinin hazırlanabilmesi ve geliştirilebilmesi için öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi önemli bir yer tutmaktadır.

Araştırmanın ilk bölümünde, bu çalışmayı da önemli kılan araştırma sorularından biri depremden etkilenen bölgelerde yaşayan öğrencilerin, deprem sonrası içinde buldukları duygusal durumların, uzaktan eğitime erişebilmek için sahip oldukları teknik ve donanımın, buldukları bölgedeki alt yapı ve yerel yönetimin desteğinin, içinde yaşanan mekânın ve ailenin ekonomik durumunun uzaktan eğitime katılımlarını nasıl etkilediğini ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Ayrıca, uzaktan katılma ilişkin bahsi geçen koşullar ile cinsiyet, bölüm, sınıf, internet kullanım becerisi, günlük internet kullanım

süresi, bilgisayar ve internet erişim ortamlarının nasıl ilişkili olabileceği bu bölümde açığa çıkarılmıştır. Gerek erkek (87.8) gerekse kadın (55.6) öğrencilerin çoğunluğu deprem nedeniyle içinde buldukları duygusal durumlarının derslere odaklanmalarını olumsuz etkilediği görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca bu görüşe erkeklerin, 4. Sınıf öğrencilerinin ve uzaktan eğitime cep telefonu ile katılanların diğer gruplardan daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla, deprem bölgesinde yaşayan öğrencilerin psikolojik ve sosyolojik durumları uzaktan eğitime katılmaları üzerinde önemli bir faktör olabilmektedir. Nitekim, bu duruma ilişkin olarak, Yakovleva ve Koriakina, (2020) uzaktan eğitim sürecine öğrenci ve ebeveynlerin psikolojik olarak hazır olmalarının önemi vurgulamaktadır. Deprem nedeniyle birçok öğrencinin ve akademisyenin yakınlarını kaybettiği, yaşanan büyük travmanın panik, kaygı ve korkuya neden olduğu düşünüldüğünde, bu grupların psikolojik durumlarının dikkate alınması ve uygun davranılması eğitim hayatının devam ettirilebilmesi bakımından önem ifade edeceği söylenebilir. Deprem nedeniyle internet ve bilgisayar erişiminin sınırlı olmasının dersleri takip etmelerinde problem yarattığı görüşünü gerek erkek (70.7) gerekse kadın (51.9) öğrencilerin çoğunluğu kabul etmektedir. Diğer yandan, bu görüşe erkeklerin, 4. Sınıfların, internet kullanmada orta düzeyde beceriye sahip olanların ve uzaktan eğitime erişim aracı olarak hepsi seçeneğini işaretleyenlerin daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bakımdan, öğrencilerin uzaktan eğitime katılabilmek için sahip olabilecekleri teknik malzeme (bilgisayar, diz üstü bilgisayar ve tablet gb.) bilgisayarı ve interneti kullanabilme teknik ve kapasiteleri de önemli faktörler olarak görülmelidir. Benzer şekilde, Sahu (2020), bilgisayar ve internet erişim olanaklarının uzaktan eğitim sürecinin önemli bir unsuru olduğunu belirtmektedir. Telli ve Altun (2023), 2023 yılında yaşadığımız depremin etkilenen bölgelerde alt yapı sorunları oluşturduğunu fakat uzaktan eğitim için güçlü bir internet alt yapısının zorunlu olduğunu ve dahası interneti kullanabilmek için tablet, cep telefonu ya da bilgisayar gibi araçlara öğrencinin erişebilmesinin önemini ifade etmiştir. Dolayısıyla, bu çalışmada elde edilen sonuç bu görüşü desteklemektedir. Öyleyse, internet alt yapısını güçlendirmek ve öğrencilerin internete erişim araçlarına sahip olmalarını sağlamak devletin ve yerel yönetimlerin öncelikleri arasında olmalıdır. Deprem bölgesindeki gerek erkek (51.2) gerekse kadın (59.3) katılımcıların çoğunluğu uzaktan eğitime kolaylıkla katılabilmeye yerel yönetimler tarafından yeterli desteğin sağlanmadığı konusunda hem fikirdirler. Bununla beraber, bu görüşe kadınların, 4. Sınıfların, orta düzeyde internet kullanma becerisine sahip olanların ve 10 saat üzerinde internet kullananların diğer gruplardan daha olumsuz yanıt verdikleri tespit edilmiştir. Bu sonuç, özellikle afet dönemlerinde yerel yönetimlerin öğrencilere yapabileceği katkının son derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Deprem nedeniyle yaşamak zorunda olunan mekânın da uzaktan eğitime katılım konusunda önemi bu çalışma aracılığıyla ortaya konulmuştur. Mekânın katılımı olumsuz etkilediği görüşüne ilişkin olarak gerek erkekler gerekse kadınlar katılmakla birlikte erkeklerin oranı daha fazla ve diğer görüşlerde olduğu gibi dördüncü sınıfların, orta düzeyde internet kullanma becerisine sahip olanların ve cep telefonundan erişim sağlayanların katılma oranı diğer gruplardan daha fazla olmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, deprem nedeniyle ailelerinin içinde buldukları ekonomik durumun uzaktan eğitime katılımlarını olumsuz etkilediği görüşüne katılmaktadırlar. Özellikle erkekler (56.1) kadınlardan (44.4) ve 4. Sınıflar, günlük internet kullanma süreleri 10 saat ve üstü olanlar ve cep telefonu ile katılanlar bu görüşe diğer gruplardan daha fazla katılmaktadırlar. Telli ve Altun (2023), 2023 depremi sonrasında uzaktan eğitim sürecinin etkin ve verimli bir şekilde sürdürülmesinde mekân sorunlarının ve ekonomik koşulların önemli bir rol oynayabileceğini belirtmektedirler. Yazarlara göre, içinde barınılan mekânın dayanıklılığından duyulan kaygı ve deprem korkusu, mekânın ders çalışmaya uygun olmaması ve iş yerlerinin yıkılması sonucu işsizliğin artması ve sağlam kalan binalarda olağandışı kira artışlarının olması gibi koşullar uzaktan eğitim sürecini nerdeyse imkânsız hale getirebileceğini belirtmektedirler. Bu bakımdan düşünüldüğünde, bu araştırmanın sonuçlarının bahsi geçen yazarların görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Depremle ilişkili toplam 5 görüşe yönelik olarak hiç ilişkili olmayan tek değişken öğrencilerin okudukları bölüm olmuştur. Benzer sonuç Ünlü ve arkadaşlarının (2021) Covid-19 pandemisi kapsamında Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri bağlamında uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerinin incelendiği çalışmada da elde edilmiştir. Covid-19 gibi salgın ve deprem gibi doğal afet durumlarında, etkilenen bölgede bulunan insanlar arasındaki koşulların ve çevrenin farklı olmaması ve bireylerin özellikle cinsiyetleri ya da eğitim seviyelerine bağlı olmaksızın benzer felaketlerden eşit derecede etkilenme olasılıkları olmasından dolayı bazı demografik özelliklere göre depremle ilişkili görüşlerin farklılaşmaması rasyonel görünmektedir. Fakat bazı durumlarda, cinsiyet, eğitim gibi bazı demografik değişkenler farklı bakış açısına ve algıya sahip olma durumunu beraberinde getirmektedir (Ünlü ve ark., 2021). Dolayısıyla, bu çalışmada depremle ilişkili olarak uzaktan eğitime katılıma ilişkin görüşlerin cinsiyete göre farklılaşması Ünlü ve arkadaşlarının (2021) spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri

ile ve Yıldız'ın (2016) pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmasıyla çelişmektedir fakat Aktaş ve arkadaşlarının (2020) Covid-19 pandemisi döneminde Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlendiği ve Çavuşoğlu ve Acar'ın (2020) Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri bağlamında uzaktan eğitime yönelik görüşler ile yaşam boyu öğrenme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaları ile benzeşmektedir. Tüm görüşlere ilişkin olarak 4. Sınıf öğrencilerinin daha olumsuz görüş bildirmesi mezuniyet kaygısı ile ilişkilendirilebilir. Depremle ilişkili uzaktan eğitime katılıma yönelik görüşlerdeki değişime sınıf değişkeninin etki etmesi, Çavuşoğlu ve Acar'ın (2020) çalışmalarıyla örtüşmektedir. Kısacası, sonuçlar, afet durumlarından etkilenen öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarında yeterli ekonomik ve yerel yönetimler tarafından sağlanacak desteğin önemli olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra etki altındaki öğrencilerin uzaktan eğitime devam etmelerinde kendilerinin ve ailelerinin psikolojik ve sosyolojik desteğe ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Araştırmanın ikinci bölümü, genel olarak spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik araştırma sorusunun yanıtlanması kapsamaktadır. Bu bölümde uzaktan eğitime ilişkin önemli öğrenci görüşleri açığa çıkartılmıştır. Öğrencilerin önemli çoğunluğu, uzaktan eğitime ilişkin olarak, eğitimin kalitesinin düşük olduğunu (67.8) ve uzaktan eğitim almış olmanın iş bulma imkanlarını olumsuz etkileyeceğini düşündüklerini (63.8) belirtmişlerdir. Bu sonuç, Beden Eğitimi ve Spor eğitiminin uzaktan çevrimiçi yöntemle yapılması durumunda işlevselliğinin ve kalitesinin tartışılması gerektiğini savunan Goad ve arkadaşlarının (2019) görüşlerini destekler niteliktedir. Diğer yandan, katılımcıların çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde uygulama derslerinin verimli geçmediğini (61.5), yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu (80.5), uzaktan eğitimin spor bilimleri için uygun olmadığını (66.7) ve yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettiklerini (67.2) ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitime ilişkin bu olumsuz görüşler eğitimin kalitesi ve iş bulma imkanları ile ilgili önceki olumsuz görüşlerle paralellik göstermekle birlikte, Karakuş ve arkadaşlarının (2020), Türkçe öğretmen adayları, Yıldız'ın (2016) pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerle, Aktaş ve arkadaşlarının (2020) ve Ünlü ve arkadaşlarının (2021) Covid-19 pandemisi koşullarında Spor Bilimleri Öğrencileri ile yaptıkları çalışmanın sonuçları ile benzeşmektedir. Bununla beraber literatürde, uzaktan eğitime pratik deneyimlere daha az katkı sağlaması (Yakovleva ve ark., 2020) ve uygulama ve deney içeren derslerin uzaktan eğitimde güçlükler içermesi (Sahu, 2020) nedeniyle eleştiriler de getirilmiştir. Bundan başka, katılımcıların büyük çoğunluğu internet bağlantısında sıklıkla sorun yaşadıklarını (51.7), derslere devam zorunluluğunun olmamasının motivasyonlarını düşürdüğünü (40.8), ders dokümanı ve ders videolarının yetersiz olduğuna katılmadıklarını (32.2), derslerin düşünülenden aksine sıkıcı geçmediğini (36.2), ders konularının içerik ve anlatım olarak yetersiz olmadığını (73.0), derslerin zamanında başladığı ve bitirildiğine katıldıklarını (31.6), eğitim platformuna ders dokümanı ve videoların yeterince yüklenmediğine katılmadıklarını (32.8), kullanılan sistemin, ses ve görüntü unsurları açısından düşük kalitede olduğuna katılmadıklarını (29.3) ifade etmişlerdir. Bu görüşler bakımından, bu araştırmanın sonuçları Yıldız'ın (2016) çalışmasının sonuçları ile örtüşmektedir. Diğer yandan, katılımcıların çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinin derslere olan tutumlarını olumsuz etkilediğini (70.1), dersleri bilgisayardan takip etmekte (56.9) ve ders notlarına ulaşmada zorlandıklarını (36.8) belirtmişlerdir. Bu görüşlere ilişkin bu araştırmanın sonuçları Yıldız'ın (2016) çalışmalarıyla çelişmektedir. Bu çalışmanın deprem koşulları altında zorunlu olarak uzaktan eğitime devam etmekte olan öğrenciler bağlamında olmasının, normal koşullar altında uzaktan pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler bağlamında yapılmış Yıldız'ın (2016) çalışmasından farklı olmasının önemli bir nedeni olarak değerlendirilebilir. Son olarak, katılımcıların çoğunluğu online sınav sisteminden kaygı duyduklarını (41.4) ve öğretim elemanlarının tavırlarının destekleyici olduğunu düşündüklerini (42.0) belirtmişlerdir. Bu görüşler, Sırakaya ve arkadaşlarının (2015) ve Aktaş ve arkadaşların (2020) çalışmalarını destekler niteliktedir. Sonuç olarak, Iğdır üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin çoğunluğunun yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettiği görülmektedir. Bunun önemli nedenleri, görüşlerden yola çıkılarak, teknik ve alt yapı eksikliklerinden daha çok, spor bilimleri fakültesinde uygulamalı derslerin olması ve bu derslerin yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde verimli olmayışı ve bunun eğitimin kalitesini düşüreceği ve iş bulma konusunda bunun ileride kendileri açısından problem yaratacağı görüşün hâkim olmasına bağlanabilir. Diğer yandan, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin genel olarak uzaktan eğitim sürecinin sistemselsel olarak çalışmasından çok şikayetçi olmadıkları söylenebilir.

Son olarak, çalışmada kullanılan örneklem sayısının düşük olması ve çalışma kapsamının yalnızca önceden belirlenmiş sorularla sınırlı olması çalışmanın önemli kısıtları olarak gösterilebilir. Ancak, depremden etkilenme oranı ve uzaktan eğitim sürecindeki öğrenci motivasyonsuzluğu göz önüne

alındığında uzaktan da olsa veri toplamanın zor olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, ilerideki araştırmacılar için deprem bölgesinde yaşamakta olan daha geniş kapsamdaki öğrencilere mülakat teknikleri ile hazırlanabilecek nitel bir çalışma ile konuya ilişkin daha derin bilgilere elde edilebilecek çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akinbadewa, B., O. & Sofowora, O., A. (2020). The effectiveness of multimedia instructional learning packages in enhancing secondary school students' attitudes toward Biology. *International Journal on Studies in Education*, 2(2), 119-133.

Aktaş, Ö., Büyüктаş, B., Gülle, M., & Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.

Alharthi, M. (2020). Students' attitudes toward the use of technology in online courses. *International Journal of Technology in Education*, 3(1), 14-23. <https://doi.org/10.46328/ijte.v3i1.18>

Al-Husban, N.A. (2020). Critical thinking skills in asynchronous discussion forums: A case study. *International Journal of Technology in Education*, 3(2), 82-91. <https://doi.org/10.46328/ijte.v3i2.22>

Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T., & Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.

Cülha, A., & Yılmaz, S. (2021). Uygulamalı Derslerde Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri: Beden Eğitimi Örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 81-92.

Çavuşoğlu, G., & Acar, K. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri İle Yaşam Boyu Öğrenme Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 207-220.

Dill, E., Fischer, K., McMurtrie, B. & Supiano, B. (2020). As coronavirus spreads, the decision to move classes online is the first step. What comes next. *The chronicle of higher education*. <https://www.chronicle.com/article/As-Coronavirus-Spreads-the/248200>.

Goad, T., Towner, B., Jones, E. & Bulger, S. (2019). Instructional tools for online physical education: Using mobile technologies to enhance learning. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 90(6), 40-47

Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241.

Karataş, B., & Zengin, S. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Platformlarına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Diyalektolog*, (27).

Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (24. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi

Kılıç, S. (2016). Ki-kare Testi. *Journal of Mood Disorders*, 6(3).

Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2000). *Instruction technology for teaching and learning*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Özgür, H. (2013). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri: Trakya Üniversitesi Örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 85-91.

Pregowska, A., Masztalerz, K., Garlińska, M., & Osial, M. (2021). A Worldwide Journey through Distance Education—From the Post Office to Virtual, Augmented and Mixed Realities, and Education during the COVID-19 Pandemic. *Education Sciences*, 1-26.

Roblyer, M. D., & Edwards, J. (2000). *Integrating educational technology into teaching* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Sahu, P. (2020). Closure of universities due to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus*, 12(4), 1-6. <https://doi.org/10.7759/cureus.7541>

Sırakaya, M., Sırakaya, D. A., & Çakmak, E. K. (2015). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Çevrimiçi Sınava Yönelik Tutum Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 87-104.

sks.uskudar.edu.tr (2023). <https://sks.uskudar.edu.tr/blog/deprem-sonrasi-uzaktan-egitim-nasil-olmalı>
Telli, S. G., & Altun, D. (2023). Türkiye'de Deprem Sonrası Çevrimiçi Öğrenmenin Vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 125-136.

Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel.

Ünlü, H, Aktaş, Ö., & Büyüктаş, B. (2021). Spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 294-306.

Yakovleva, T.A. & Koriakina, A. A. (2020). Influence of the covid-19 coronavirus distribution on the organization of higher education in Russia. *Universal Journal of Educational Research*, 8(12), 6745-6750. <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.081239>.

Yıldız, S. (2016). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.

Yök.gov.tr (2023). <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2023/yok-baskani-ozvar-2022-2023-egitim-ogretim-bahar-donemi-ne-iliskin-alinan-yeni-kararlari-acikladi.aspx>

Farklı Branşlarda Görev Yapan Öğretmenlerde Sporun Yaşam Becerilerine Etkisi*

Fatih CENGİZ¹ Ahmet YIKILMAZ²

ÖZ

Bu araştırma farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerde sporun yaşam becerilerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin demografik özelliklerine göre sporun yaşam becerilerine etkisi arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ağrı il merkezinde görev yapan ve bir spor dalıyla uğraşan branş (Sınıf, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Matematik) öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemine gidilmemiş olup araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 349 öğretmenle çalışma tamamlanmıştır. Veri toplama aracı olarak sosyodemografik bilgi formu ve Sporun Yaşam Becerilerine Etkisi Ölçeği (SYBEÖ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde dağılımı, standart sapma, ortalama, min-max değerleri, ikili gruplarda bağımsız örneklem t testi, üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %57,6'sı erkek, %42,4'u kadın, %53,6'sı 28 yaş ve üzerinde, %41,5'i sınıf öğretmeni olup %36,1'i 1-3 yıl arasında görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %86,8'inin düzenli spor yaptığı, %25,5'i futbol, %21,5'i voleybol ve %36,4'ü diğer spor dallarını oynadığı saptanmıştır. SYBEÖ toplam puan ortalaması $123,18 \pm 19,120$ olarak bulunmuştur. Araştırmada cinsiyet, yaş, görev yapılan okul türüne göre SYBEÖ'nün tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$). Öğretmenlerin düzenli spor yapma durumuna göre SYBEÖ alt boyutu olan "iletişim", "liderlik", "takım çalışması", ve "duygusal beceriler" alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ($p < 0,05$); branşa göre ölçeğin "zaman yönetimi" alt boyutunda ($p < 0,05$); kıdem yılına göre "liderlik becerileri" alt boyutunda ($p < 0,05$) ve yapılan spor dalına göre "iletişim" alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ($p < 0,05$) saptanmıştır. Öğretmenlerin SYBEÖ'den yüksek puan aldığı, düzenli spor yapan öğretmenlerin "iletişim", "liderlik", "takım çalışması" ve "duygusal becerilerinin" yüksek olduğu; sınıf ve matematik öğretmenlerinin daha yüksek "zaman yönetimi" becerileri sergilediği; kıdem yılı 7 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerin "liderlik becerilerinin" yüksek olduğu; futbol, basketbol ve voleybol sporuyla uğraşan öğretmenlerin ise diğer sporlarla uğraşan öğretmenlere göre "iletişim becerilerinin" daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğretmen, Spor, Yaşam becerileri.

The Effect Of Sports On Life Skills Of Teachers Working In Different Branches

ABSTRACT

This research was carried out to examine the effect of sports on life skills of teachers working in different branches. In addition, it was aimed to determine whether there is a significant difference between the effects of sports on life skills according to the demographic characteristics of teachers. The universe of the research consisted of branch teachers (Classroom, Turkish, Religious Culture and Moral Knowledge, Mathematics) working in the city center of Ağrı in the 2022-2023 academic year and dealing with a branch of sports. No sampling method was used in the study, and the study was completed with a total of 349 teachers who agreed to participate in the study. Sociodemographic information form and the Effect of Sports on Life Skills Scale (ESLSS) were used as data collection tools in the study. Number, percentage distribution, standard deviation, mean, min-max values, independent groups t-test in paired groups, and one-way analysis of variance (ANOVA) in groups of three or more were used to evaluate the data. Statistical significance in the study was accepted as $p < 0,05$. 57.6% of the teachers participating in the research are male, 61.9% are single, 88% are undergraduate graduates, 53.6% are 28 years old and over, 41.5% are classroom teachers and 36.1% He has been working for 1-3 years. It was determined that 86.8% of the teachers do sports regularly, 61% do sports 1-2 days a week, 46.1% do sports between 3-5

hours. 25.5% of the teachers stated that they play football, 21.5% volleyball and 36.4% other sports branches. The mean ESLSS total score was found to be 123.18 ± 19.120 .

In the study, there was no explanation as dispersion in all sub-dimensions of HLFS according to gender, age and type of school ($p > 0.05$). According to the regular sports criteria of the teachers, "communication", "leadership", "team work", and "emotional speed", which are the sub-dimensions of HLBS, are a comprehensive variable ($p < 0.05$); generalization according to branches "time management" subordinate ($p < 0.05$); According to seniority dimensions, "leadership equipment" is sub-possession ($p < 0.05$) and according to the sport branch, "communication" is a variable that leads to sub-carriage ($p < 0.05$). It was determined that teachers got high scores in HLBS, regularly doing sports, "communication", "leadership", "team work" and "emotional tasks"; classroom and math classes perfectly demonstrate higher "time management"; The community with a seniority of 7 years or more has high "leadership input"; In a community engaged in football, basketball and volleyball sports, enclosures with higher "communication involvement" than teachers engaged in other sports were reached.

Keywords: Teacher, Sport, Life skills.

---

*Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹Fatih CENGİZ, Milli Eğitim Bakanlığı, halksohbet01@hotmail.com, ORCID: [0009-0007-5174-4869](https://orcid.org/0009-0007-5174-4869)

²Sorumlu Yazar: Ahmet YIKILMAZ, Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ahmet.yikilmaz@igdir.edu.tr, ORCID: [0000-0001-7999-7875](https://orcid.org/0000-0001-7999-7875)

GİRİŞ

Spor, bireylerin mücadele yeteneğini kullanarak, sistematik kurallar çerçevesinde gerçekleştiğinde vücudun dayanıklılığını artıran, bedensel güç sağlayan ve irade gücünü geliştiren fiziksel aktivitelerdir (İnal, 2015). Farklı türleri bulunan spor; insanların, sağlıklı bir hayat sürmek ve eğlenceli zaman geçirmek amacıyla belirli kurallar içinde mücadele ederek ve yarışarak katıldıkları hareketler bütünüdür (Ramazanoğlu vd., 2005). Bireyin insanlarla ilişkilerini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesi ve yaşadığı topluma uyum sağlaması fiziksel zihinsel ve psikolojik yönden sağlıklı olmasına bağlıdır. (Taşçı 2020). Spor ise hem fiziksel hem de ruhsal sağlığı güvende tutmada önemli bir araçtır (Türkel, 2010).

Hayat boyu devam eden ve etkisi gözlenen bir kavram olan yaşam becerileri, bireylerin yaşamlarında yönetmesi gereken surecilerle ilişkilidir (Göksun ve Kurt, 2017). Yaşam becerileri, hayattan kazanılan somut tecrübeleri uygulamaya koyma (Hendricks, 1996) veya bireylerin pratik olarak kullandığı beceriler (Pillai, 2012) olarak tanımlanabilmektedir. Yaşam becerileri bireylerin çevreye daha kolay adapte olmalarına, yaşam kalitelerini arttırmalarına yardımcı olmakla beraber (Danish vd., 2004) bireylerin yaşamlarındaki duygusal ve sosyal sorunları çözmelerinde belirleyici rol oynamaktadır (Kumar, 2017).

Yaşam becerileri karar verme, bir zorluğun üstesinden gelme, problem çözebilme, eleştirel düşünebilme, empati kurabilme, öz farkındalığa sahip olabilme, sosyal ilişkiler kurabilme, diğer bireylerle birlikte çalışabilme, işbirliği kurma, günlük yaşamı etkili bir biçimde devam ettirme gibi beceriler olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1996; UNESCO, 2009). Ayrıca yaratıcılık, aktif dinleyicilik, saygı, hoşgörü, merhamet, girişkenlik, stresle mücadele ve hayal kırıklıkları ile başa çıkabilme gibi birçok özellik ve davranışı da kapsamaktadır (Hendricks, 1996).

Bireylerin yaşamlarını daha iyi bir şekilde sürdürebilmeleri için yaşam becerilerinin gerekliliği önem arz etmektedir. Yaşam becerileri bireysel ve sosyal ilişkileri kuvvetlendirici etkisinden dolayı etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalarda da yaşam becerilerinin bireyin hayatında önemli katkıları sağladığı, zaman yönetimi, öz uyum, yaşam memnuniyeti, duygusal ve sosyal yetenek gibi alanlarda oldukça etkili olduğu bulunmuştur (Judge vd., 2005; Claessens vd., 2007; Humphrey vd., 2011).

Sürekli değişimlerin yaşandığı, günümüzün rekabetçi ortam ve şartlarında, değişen koşullara hızla uyum sağlayıp başarılı olabilmek için birçok yaşam becerisine sahip olma zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Gould ve Carson, 2010). Çünkü yaşam becerilerinin bireylerin yaşamında genel olarak “psikolojik iyilik hali”, “sağlık”, “akademik başarı”, “iş yaşamında başarı” “spor ve egzersiz performansı” gibi birçok konuda belirleyici bir rolü bulunmaktadır (Açak ve Düz, 2018).

Bireyler yaşam becerilerini geliştirirken tecrübelerini kültürel faaliyetler, sanatsal ve/veya sportif etkinlikler aracılığıyla elde etmektedirler. Literatürde de yaşam becerilerinin spor yoluyla daha kolay gelişebildiği belirtilmektedir (Larson, 2000). Spor, bireyi sosyalleştiren, toplumla bütünleştiren ve toplum içerisinde bireye beceriler kazandıran bir etkinliktir (Şahin, 2002). Bireylerin hem fiziksel hem de ruhsal olarak sağlıklı ve sosyal yönden gelişmiş bir kişiliğe sahip olmasında spor önemli rol oynar. Ayrıca üretken, yaratıcı, sağduyulu, yapıcı, özgüveni ve iletişim becerileri yüksek birey olmalarına yardımcı olur. Başka bir ifadeyle spor bireylerin hayatlarına olumlu katkılar sunan ve sağlıklı bir toplum yapısı oluşumunda önemli rol oynayan sosyal bir olgudur (Yetim, 2014). Sporun, bireyleri daha hareketli ve sağlıklı bir yaşama ulaştırmanın yanı sıra, günlük yaşamının yoğun temposu sonucu ortaya çıkan yorgunluk, kaygı ve stresi azaltması sayesinde önemi her geçen gün biraz daha fazla artmaktadır (Taşçı, 2020). Tüm bu olumlu etkiler göz önünde bulundurulduğunda, yaşam becerilerinin geliştirilmesinde sporun ideal bir tercih olacağı söylenebilir.

Toplum yapısının sağlam temellere dayanması, içinde yaşayan bireylerin sahip olduğu becerilere bağlıdır. Hızla gelişen ve değişen yaşama adaptasyonda yaşam becerileri önem taşımakta olup sporun yaşam becerilerine olan katkısı ve etkisi de yadsınmaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır (Özsarı vd., 2022). Sporun hem sağlıklı nesillerin yetişmesinde hem de çağdaş toplumların oluşmasında önemli işlevi bulunmaktadır. Özellikle de çocuk ve gençlerin fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı ve de sosyal açıdan gelişmiş bir kişiliğe sahip olmalarında büyük rol oynar. (Yetim, 2014).

Literatürde öğretmenlerle ilgili birçok çalışma (Seferoğlu, 2014; Dinç ve Özbek 2019, Karatepe ve ark. 2021; Yıkılmaz ve Alıncak 2021) bulunmasına rağmen farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerde sporun yaşam becerilerine etkisini inceleyen bir çalışma yoktur. Çocuk ve gençlere rol model olan ve onların gelişimlerine önemli katkıları olan öğretmenlerde sporun yaşam becerilerine etkisinin saptanması, yetiştirecekleri öğrencileri spora yönlendirerek onların olumlu yaşam becerileri kazanmasında önemli katkılar sunacaktır. Bu araştırmanın amacı farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerde sporun yaşam

becerilerine etkisi incelemek ve öğretmenlerin demografik özelliklerine göre yaşam becerileri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Araştırmada farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerde sporun yaşam becerilerine etkisinin incelemek ve öğretmenlerin demografik özelliklerine göre yaşam becerileri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirtmek amacıyla tanımlayıcı tipte gerçekleştirildi.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma 10 Eylül - 10 Ekim 2022 tarihleri arasındadır. Ayrıca Ağrı İli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı şehir merkezinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirildi.

Araştırmanın Evreni ve Örnelemi

Araştırma evrenini, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ağrı il merkezinde çalışan ve bir spor dalıyla uğraşan branş (Sınıf, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DİKAB), Matematik) öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemine gidilmeden, çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 349 öğretmenle çalışma tamamlandı.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin betimsel istatistik sonuçları

		n	%
Cinsiyet	Kadın	148	42,4
	Erkek	201	57,6
Yaş	21-24	87	24,9
	25-27	75	21,5
	28 ve Üzeri	187	53,6
Branş	Sınıf	145	41,5
	DİKAB	71	20,3
	Türkçe	66	18,9
	Matematik	67	19,2
Mesleki Kıdem	1 Yıldan Az	71	20,3
	1-3 Yıl	126	36,1
	4-6 Yıl	100	28,7
	7 Yıl ve Üzeri	52	14,9
Düzenli Spor Yapma Durumu	Evet	303	86,8
	Hayır	46	13,2
Yapılan Spor Dalı	Futbol	89	25,5

Basketbol	33	9,5
Voleybol	75	21,5
Yüzme	25	7,2
Diğer*	127	36,4
Toplam	349	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %57,6'sı erkek, %42,4'u kadın, %53,6'sı 28 yaş ve üzerinde, %41,5'i sınıf öğretmeni olup %36,1'i 1-3 yıl arasında görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %86,8'inin düzenli spor yaptığı, %25,5'i futbol, %21,5'i voleybol ve %36,4'ü diğer spor dallarını oynadığı saptanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri literatür taraması yapılarak oluşturulan “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve “Sporun Yaşam Becerilerine Etkisi Ölçeği (SYBEÖ)” ile toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce okul yönetiminden izin alınarak ders arasında öğretmenler odasında öğretmenlere çalışma ile ilgili bilgi verilmiştir. Daha sonra araştırmaya katılan öğretmenlerin gönüllü olma durumları dikkate alınarak araştırmaya katılmayı kabul eden branş öğretmenlerine formlar dağıtılarak doldurmaları istenmiş ve doldurulan formlar toplanmıştır.

Veri toplama aracı

Cronin ve Allen (2017) tarafından, sporun yaşam becerilerine etkisini değerlendirmek amacıyla geliştirilen, Açık ve Düz (2018) tarafından Türkçe'ye çevrilerek geçerlik ve güvenilirliği yapılan ölçek kullanılmıştır. 31 maddelik ölçekte “zaman yönetimi becerisi”, “iletişim becerileri”, “liderlik becerileri”, “takım çalışması”, “sosyal beceriler”, “duygusal beceriler” ve “amaç belirleme” olmak üzere toplam 7 alt boyut bulunmaktadır. 1-4. sorular zaman yönetimi becerisini, 5-8. sorular iletişim becerilerini, 9-13. sorular liderlik becerisini, 14-19. sorular takım çalışmasını, 20-23. sorular sosyal becerileri, 24-27. sorular duygusal becerileri ve 28-31. sorular amaç belirleme becerilerini içermektedir. Ters puanlanan ifade bulunmayan 5'li Likert tipteki ölçekte yer alan her ifade “Hiç (1)” ile “Çok fazla (5)” olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 31, en yüksek puan ise 155'tir. SYBEÖ güvenilirlik çalışması kapsamında iç tutarlık katsayısı. 92 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.958 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS v.23 kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde dağılımı, standart sapma, ortalama ve min-max değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespiti için ilk olarak Kolmogorov-Smirnov analiz sonuçlarına bakılmış olup, analiz sonucunda verilerin normal dağılmadığı görülmüştür ($p < .05$). Ancak örneklem sayısının elliden büyük olması ve Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması durumunda verinin normal dağıldığı kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ölçeğin ve alt

boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olup, normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir (Tablo 3.2). Bu sonuca göre ikili gruplarda bağımsız örneklem t testi, üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Araştırmanın yapılabilmesi için İğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığı'ndan (E-37077861-200-33115) ve araştırmanın yürütülmesi için Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (E-78971437-20-60021913) resmi izinler alınmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenlerden Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu ile sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında ilk olarak sporun yaşam becerilerine etkisi ölçeğinin toplam puanı ve alt boyut puanları verilmiş sonrasında ise kişisel değişkenler ile ölçek arasındaki fark analizlerine bakılmıştır.

Tablo 2. SYBEÖ ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma
Zaman Yönetimi Becerileri	7,00	20,00	15,53	2,82
İletişim Becerileri	6,00	20,00	15,82	3,01
Liderlik Becerileri	5,00	25,00	19,75	3,75
Takım Çalışması	6,00	30,00	24,23	4,40
Sosyal Beceriler	4,00	20,00	16,18	2,92
Duygusal Beceriler	4,00	20,00	15,74	3,11
Amaç Belirleme Becerileri	4,00	20,00	15,90	3,06
Ölçek Toplamı	43,00	155,00	123,18	19,12

Tablo 3. Cinsiyete Göre SYBEÖ ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Zaman Yönetimi Becerileri	Kadın	201	15,63	2,87	,783	,434
	Erkek	148	15,39	2,76		
İletişim Becerileri	Evet	201	15,99	2,91	1,226	,221
	Hayır	148	15,59	3,14		

Liderlik Becerileri	Kadın	201	19,70	3,74	-,256	,798
	Erkek	148	19,81	3,77		
Takım Çalışması	Kadın	201	24,24	4,32	,068	,946
	Erkek	148	24,21	4,51		
Sosyal Beceriler	Kadın	201	16,38	2,98	1,489	,137
	Erkek	148	15,91	2,82		
Duygusal Beceriler	Kadın	201	15,95	3,15	1,418	,157
	Erkek	148	15,47	3,04		
Amaç Belirleme Becerileri	Kadın	201	15,93	2,97	,157	,876
	Erkek	148	15,87	3,18		
Ölçek Toplamı	Kadın	201	123,84	19,34	,757	,450
	Erkek	148	122,27	18,84		

Tablo 3’de cinsiyete göre SYBEÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının farklılaşma durumuna yönelik yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları görülmektedir. Bağımsız gruplar t-testi sonuçlarına göre; SYBEÖ toplam puanında [$t_{(349)} = ,757$; $p > .05$], “Zaman Yönetimi Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)} = ,783$; $p > .05$], “İletişim Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)} = 1,226$; $p > .05$], “Liderlik Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)} = -,256$; $p > .05$], “Takım Çalışması” alt boyutunda [$t_{(349)} = ,068$; $p > .05$], “Sosyal Beceriler” alt boyutunda [$t_{(349)} = 1,489$; $p > .05$], “Duygusal Beceriler” alt boyutunda [$t_{(349)} = 1,418$; $p > .05$] ve “Amaç Belirleme Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)} = ,157$; $p > .05$] cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 4. Yaşa Göre SYBEÖ ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Zaman Yönetimi Becerileri	(1) 21-24	87	15,70	3,133	,260	,771
	(2) 25-27	75	15,38	2,614		
	(3) 28 ve Üzeri	187	15,50	2,771		
İletişim Becerileri	(1) 21-24	87	15,91	2,926	,114	,892
	(2) 25-27	75	15,69	3,101		
	(3) 28 ve Üzeri	187	15,83	3,040		
Liderlik Becerileri	(1) 21-24	87	19,55	3,731	1,135	,323
	(2) 25-27	75	19,30	3,560		
	(3) 28 ve Üzeri	187	20,02	3,833		
Takım Çalışması	(1) 21-24	87	24,13	4,063	,921	,399

	(2) 25-27	75	23,69	4,570		
	(3) 28 ve Üzeri	187	24,49	4,483		
	(1) 21-24	87	16,12	2,960		
Sosyal Beceriler	(2) 25-27	75	15,89	3,331	,607	,546
	(3) 28 ve Üzeri	187	16,32	2,736		
	(1) 21-24	87	15,83	2,815		
Duygusal Beceriler	(2) 25-27	75	15,62	3,220	,094	,910
	(3) 28 ve Üzeri	187	15,75	3,211		
	(1) 21-24	87	15,97	3,057		
Amaç Belirleme Becerileri	(2) 25-27	75	15,85	2,841	,035	,966
	(3) 28 ve Üzeri	187	15,89	3,161		
	(1) 21-24	87	123,25	18,564		
Ölçek Toplamı	(2) 25-27	75	121,45	19,180	,416	,660
	(3) 28 ve Üzeri	187	123,83	19,407		

Tablo 4’de yaşa göre SYBEÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre; SYBEÖ toplam puanında ($F_{(2-346)} = ,416$; $p > .05$), “Zaman Yönetimi Becerileri” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = ,260$; $p > .05$), “İletişim Becerileri” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = ,114$; $p > .05$), “Liderlik Becerileri” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = 1,135$; $p > .05$), “Takım Çalışması” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = ,921$; $p > .05$), “Sosyal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = ,607$; $p > .05$), “Duygusal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = ,094$; $p > .05$) ve “Amaç Belirleme Becerileri” alt boyutunda ($F_{(2-346)} = ,035$; $p > .05$) yaşa göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 5. Branşa Göre SYBEÖ ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Branş	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Zaman Yönetimi Becerileri	(1) Sınıf	145	15,73	2,865	2,652	,049*	4>2
	(2) DİKAB	71	14,76	2,860			
	(3) Türkçe	66	15,43	2,757			
	(4) Matematik	67	15,98	2,671			
İletişim Becerileri	(1) Sınıf	145	16,01	3,077	1,830	,141	
	(2) DİKAB	71	15,08	3,074			

	(3) Türkçe	66	15,93	2,811		
	(4) Matematik	67	16,08	2,968		
Liderlik Becerileri	(1) Sınıf	145	19,94	3,911		
	(2) DİKAB	71	19,09	3,554	,910	,436
	(3) Türkçe	66	19,93	3,749		
	(4) Matematik	67	19,83	3,612		
Takım Çalışması	(1) Sınıf	145	24,43	4,234		
	(2) DİKAB	71	23,70	4,565	,483	,694
	(3) Türkçe	66	24,18	4,405		
	(4) Matematik	67	24,41	4,622		
Sosyal Beceriler	(1) Sınıf	145	16,32	2,768		
	(2) DİKAB	71	15,64	3,402	1,023	,382
	(3) Türkçe	66	16,24	2,773		
	(4) Matematik	67	16,38	2,854		
Duygusal Beceriler	(1) Sınıf	145	15,69	2,963		
	(2) DİKAB	71	15,63	3,154	,749	,523
	(3) Türkçe	66	16,24	3,186		
	(4) Matematik	67	15,49	3,318		
Amaç Belirleme Becerileri	(1) Sınıf	145	15,90	3,134		
	(2) DİKAB	71	15,60	2,830	,400	,753
	(3) Türkçe	66	16,16	3,155		
	(4) Matematik	67	15,98	3,082		
Ölçek Toplamı	(1) Sınıf	145	124,05	19,375		
	(2) DİKAB	71	119,53	18,172	1,082	,357
	(3) Türkçe	66	124,15	18,647		
	(4) Matematik	67	124,19	19,947		

*= $p < .05$

Tablo 5’de bransa göre SYBEÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre; SYBEÖ toplam puanında ($F_{(3-345)} = ,357$; $p > .05$), “İletişim Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = 1,830$; $p > .05$), “Liderlik Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = ,910$; $p > .05$), “Takım Çalışması” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = ,483$; $p > .05$), “Sosyal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = 1,023$; $p > .05$), “Duygusal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = ,749$; $p > .05$) ve “Amaç Belirleme Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = ,400$; $p > .05$) bransa göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ancak “Zaman Yönetimi Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)} = 2,652$; $p < .05$) bransa göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ortaya çıkan anlamlı farkın

hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD post hoc testine bakılmıştır. Test sonuçlarına göre sınıf ve matematik öğretmenlerinin, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinden daha yüksek zaman yönetimi becerileri sergiledikleri tespit edilmiştir.

Tablo 6. Mesleki Kıdeme Göre SYBEÖ ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Zaman Yönetimi Becerileri	(1) 1 Yıldan Az	71	15,49	2,847	,381	,767	
	(2) 1-3 Yıl	126	15,53	2,723			
	(3) 4-6 Yıl	100	15,37	2,897			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	15,88	2,961			
İletişim Becerileri	(1) 1 Yıldan Az	71	16,18	2,679	1,745	,157	
	(2) 1-3 Yıl	126	15,39	2,917			
	(3) 4-6 Yıl	100	15,83	3,210			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	16,36	3,242			
Liderlik Becerileri	(1) 1 Yıldan Az	71	19,94	4,013	2,742	,043*	4>2
	(2) 1-3 Yıl	126	19,11	3,621			
	(3) 4-6 Yıl	100	19,85	3,610			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	20,82	3,781			
Takım Çalışması	(1) 1 Yıldan Az	71	24,45	4,371	1,497	,215	
	(2) 1-3 Yıl	126	23,69	4,329			
	(3) 4-6 Yıl	100	24,28	4,442			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	25,17	4,470			
Sosyal Beceriler	(1) 1 Yıldan Az	71	16,42	3,124	1,933	,124	
	(2) 1-3 Yıl	126	15,83	2,971			
	(3) 4-6 Yıl	100	16,07	2,793			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	16,92	2,692			
Duygusal Beceriler	(1) 1 Yıldan Az	71	16,25	2,867	1,868	,135	
	(2) 1-3 Yıl	126	15,37	3,204			
	(3) 4-6 Yıl	100	15,58	3,035			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	16,28	3,268			
Amaç Belirleme Becerileri	(1) 1 Yıldan Az	71	16,12	3,107	1,465	,224	
	(2) 1-3 Yıl	126	15,61	3,038			
	(3) 4-6 Yıl	100	15,77	3,094			
	(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	16,59	2,945			
Ölçek Toplamı	(1) 1 Yıldan Az	71	124,87	19,470	2,143	,095	
	(2) 1-3 Yıl	126	120,55	18,874			

(3) 4-6 Yıl	100	122,75	18,662
(4) 7 Yıl ve Üzeri	52	128,05	19,479

*=p<.05

Tablo 6’da mesleki kıdeme göre SYBEÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre; SYBEÖ toplam puanında ($F_{(3-345)}= 2,143$; $p>.05$), “Zaman Yönetimi Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= ,381$; $p>.05$), “İletişim Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= 1,745$; $p>.05$), “Takım Çalışması” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= 1,497$; $p>.05$), “Sosyal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= 1,933$; $p>.05$), “Duygusal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= 1,868$; $p>.05$) ve “Amaç Belirleme Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= 1,465$; $p>.05$) mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ancak “Liderlik Becerileri” alt boyutunda ($F_{(3-345)}= 2,742$; $p<.05$) mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ortaya çıkan anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD post hoc testine bakılmıştır. Test sonuçlarına göre, mesleki kıdemi 7 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 1-3 yıl arasında olan öğretmenlerden daha yüksek liderlik becerileri sergiledikleri tespit edilmiştir.

Tablo 7. Düzenli Spor Yapma Duruma Göre SYBEÖ ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Ölçek	Düzenli Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Zaman Yönetimi Becerileri	Evet	303	15,60	2,857	1,197	,232
	Hayır	46	15,06	2,602		
İletişim Becerileri	Evet	303	16,04	2,929	3,514	,000*
	Hayır	46	14,39	3,228		
Liderlik Becerileri	Evet	303	19,90	3,667	1,970	,049*
	Hayır	46	18,73	4,176		
Takım Çalışması	Evet	303	24,46	4,192	2,529	,012*
	Hayır	46	22,71	5,394		
Sosyal Beceriler	Evet	303	16,26	2,885	1,323	,187
	Hayır	46	15,65	3,156		
Duygusal Beceriler	Evet	303	15,91	3,029	2,532	,012*
	Hayır	46	14,67	3,451		
Amaç Belirleme Becerileri	Evet	303	16,01	2,987	1,647	,100
	Hayır	46	15,21	3,463		
Ölçek Toplamı	Evet	303	124,20	18,501	2,580	,010*
	Hayır	46	116,45	21,835		

*=p<.05

Tablo 7’de spor yapma duruma göre SYBEÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının farklılaşma durumuna yönelik yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları görülmektedir. Bağımsız gruplar t-testi

sonuçlarına göre; “Zaman Yönetimi Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)}= 1,197$; $p>.05$], “Sosyal Beceriler” alt boyutunda [$t_{(349)}= 1,323$; $p>.05$] ve “Amaç Belirleme Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)}= 1,647$; $p>.05$] spor yapma duruma göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ancak SYBEÖ toplam puanında [$t_{(349)}= 2,580$; $p<.05$], “İletişim Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)}= 3,514$; $p<.05$], “Liderlik Becerileri” alt boyutunda [$t_{(349)}= 1,970$; $p<.05$], “Takım Çalışması” alt boyutunda [$t_{(349)}= 2,529$; $p<.05$] ve “Duygusal Beceriler” alt boyutunda [$t_{(349)}= 2,532$; $p<.05$] spor yapma duruma göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların çıktığı tüm alt boyutlarda spor yapan öğretmenlerin spor yapmayan öğretmenlere göre daha yüksek beceriler sergiledikleri tespit edilmiştir.

Tablo 8. Yapılan Spor Dalına Göre SYBEÖ ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yapılan Spor Dalı	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Zaman Yönetimi Becerileri	(1) Futbol	89	15,60	2,906	1,891	,112	
	(2) Basketbol	33	15,96	2,800			
	(3) Voleybol	75	15,77	2,938			
	(4) Yüzme	25	16,40	2,000			
	(5) Diğer	127	15,04	2,808			
İletişim Becerileri	(1) Futbol	89	15,97	3,387	2,790	,026*	1>5
	(2) Basketbol	33	16,45	3,192			
	(3) Voleybol	75	16,34	2,601			
	(4) Yüzme	25	16,32	2,672			
	(5) Diğer	127	15,14	2,903			
Liderlik Becerileri	(1) Futbol	89	20,15	4,158	1,638	,164	
	(2) Basketbol	33	20,24	3,250			
	(3) Voleybol	75	19,61	3,376			
	(4) Yüzme	25	20,84	3,647			
	(5) Diğer	127	19,20	3,765			
Takım Çalışması	(1) Futbol	89	24,75	4,493	2,138	,076	
	(2) Basketbol	33	24,42	4,272			
	(3) Voleybol	75	24,70	3,783			
	(4) Yüzme	25	25,20	4,203			
	(5) Diğer	127	23,35	4,657			
Sosyal Beceriler	(1) Futbol	89	16,32	2,945	,842	,499	
	(2) Basketbol	33	16,48	2,563			

	(3) Voleybol	75	16,34	2,787		
	(4) Yüzme	25	16,64	2,984		
	(5) Diğer	127	15,81	3,069		
	(1) Futbol	89	15,76	3,033		
	(2) Basketbol	33	16,36	2,987		
Duygusal Beceriler	(3) Voleybol	75	16,13	2,815	1,439	,221
	(4) Yüzme	25	16,12	3,153		
	(5) Diğer	127	15,27	3,325		
	(1) Futbol	89	15,82	3,304		
	(2) Basketbol	33	16,12	2,758		
Amaç Belirleme Becerileri	(3) Voleybol	75	16,22	2,658	,538	,708
	(4) Yüzme	25	16,24	3,243		
	(5) Diğer	127	15,66	3,162		
	(1) Futbol	89	124,40	20,412		
	(2) Basketbol	33	126,06	17,184		
Ölçek Toplamı	(3) Voleybol	75	125,14	16,656	2,028	,090
	(4) Yüzme	25	127,76	18,039		
	(5) Diğer	127	119,51	19,888		

*p<.05

Tablo 8’de yapılan spor dalına göre SYBEÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre; SYBEÖ toplam puanında ($F_{(4-344)}= 2,028$; $p>.05$), “Zaman Yönetimi Becerileri” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= 1,891$; $p>.05$), “Liderlik Becerileri” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= 1,638$; $p>.05$), “Takım Çalışması” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= 2,138$; $p>.05$), “Sosyal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= ,842$; $p>.05$), “Duygusal Beceriler” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= 1,439$; $p>.05$) ve “Amaç Belirleme Becerileri” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= ,538$; $p>.05$) yapılan spor dalına göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ancak “İletişim Becerileri” alt boyutunda ($F_{(4-344)}= 2,790$; $p<.05$) yapılan spor dalına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ortaya çıkan anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD post hoc testine bakılmıştır. Test sonuçlarına göre, futbol, basketbol ve voleybol oynayan öğretmenlerin diğer kategoride bulunan sporları yapan öğretmenlerden daha yüksek iletişim becerileri sergiledikleri tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, SYBEÖ toplam puanının ($123,18\pm 19,120$) ve alt boyutlara ait puan ortalamasının yüksek

düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu sonuç spor yapan öğretmenlerin spora yönelik sağlıklı yaşam becerilerini yordadığı söylenebilir. İslam'ın (2022) spor yapan bireylerin sağlıklı yaşam becerilerini incelediği çalışmasında da SYBEÖ ortalamasının $119,20 \pm 18,84$ olduğu saptanmıştır. Çimen ve Akıncı (2021) beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam beceri düzeylerini incelediği çalışmasında yaşam becerileri toplam puan skorlarının ($127,64 \pm 14,62$) yüksek olduğu görülmüştür. Ayyıldız Durhan'ın (2021) sporun ortaokul öğrencilerinin yaşam becerileri üzerindeki etkisini incelediği çalışmada da puan ortalamasının yüksek olduğu

($129,68 \pm 18,29$) belirlenmiştir. Yılmaz (2020) çalışmasında sporcu öğrencilerinde sporun yaşam becerilerine olan katkılarının yüksek olduğunu bulmuştur.

Araştırmada sporun yaşam becerilerine etkisi “yaş” ve “cinsiyet” değişkenine göre incelendiğinde ölçeğin “iletişim”, “liderlik”, “zaman yönetimi”, “takım çalışması”, “amaç belirleme”, “duygusal beceriler” ve “sosyal beceriler” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$). Kardağ (2019), Yurtseven ve Duman (2019), Özsarı vd. (2022) tarafından yapılan çalışmalarda da araştırma sonucumuzla benzer şekilde cinsiyete göre sporda yaşam becerileri düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Çimen ve Akıncı (2021) beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam beceri düzeylerini incelediği çalışmasında sporun yaşam becerilerine etkisi ölçeğinin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Taşçı'nın (2020) çalışmasında ise cinsiyet değişkeni ile sporda yaşam becerileri ölçeğinin alt boyutlarından iletişim, duygusal beceriler ve sosyal beceriler alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin diğer alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Ulaşılan sonuçlardan farklı olarak cinsiyete göre sporun yaşam becerilerine etkisinin incelendiği bir araştırmada erkeklerin puan ortalamalarının kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bozdağ ve Sarı, 2021). Kardağ'ın (2019) spor bilimleri fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada da sporun yaşam becerilerine etkisi ölçeği ve tüm alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Türk'ün (2015) sporun gençlerin yaşam becerileri kazanma ve geliştirme üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında da yaşa göre yaşam becerileri kazanma ve geliştirme sürecinin farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu durumda cinsiyet ve yaşın sporun iletişim, liderlik, zaman yönetimi, takım çalışması, amaç belirleme, duygusal beceriler, sosyal beceriler ve yaşam becerilerinde bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin “düzenli spor yapma durumu” değişkenine göre SYBEÖ alt boyutu olan zaman yönetimi sosyal beceriler ve amaç belirleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği; ancak “iletişim”, “liderlik”, “takım çalışması”, ve “duygusal beceriler” alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durumda düzenli şekilde yapılan sporun iletişim, liderlik, takım çalışması ve duygusal beceriler üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. Altun vd.nin (2021) spor yapan öğrencilerin yaşam becerilerini incelediği çalışmalarında spor yapanların yaşam becerilerinin tüm alt boyutlarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve spor yapanların ölçek puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kardağ'ın (2019) Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin spor yapma

durumlarının sosyal bütünleşme ve yaşam becerileri düzeylerine etkisini incelediği çalışmada da düzenli spor yapan öğrencilerde yapılan sporun zaman yönetimine, takım çalışmasına, liderliğe, iletişime, amaç belirlemeye, duygusal becerilere, sosyal becerilere ve yaşam becerilerine olan etkisinin düzenli spor yapmayan öğrencilerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada ise okul dışında aktif olarak yapılan spora katılan gençlerin, spor yapmayan gençlerden daha iyi olumlu ilişkiler kurduğu saptanmıştır (Türk, 2015).

Araştırmada “*branş*” değişkenine göre SYBEÖ alt boyutu olan liderlik, iletişim, takım çalışması, amaç belirleme, sosyal ve duygusal beceriler alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği; ancak “zaman yönetimi” alt boyutunda branşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sınıf ve matematik öğretmenlerinin zaman yönetimi becerilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Keş’in (2022) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin zaman yönetiminin yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Gözel ve Halat’ın (2010) çalışmasında da sınıf öğretmenlerinin, zamanı planlama, değerlendirme ve verimli kullanma becerilerinde diğer branş öğretmenlerine göre daha iyi oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuçların sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin eğitim-öğretim yaşamında daha uzun süre yer almasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin Matematik, Türkçe, Hayat Bilgisi gibi farklı dersleri de veriyor olmaları diğer branş öğretmenlerine göre daha fazla organize olmayı ve zamanını daha iyi yönetmeyi zorunlu kılmaktadır.

Araştırmada “*mesleki kıdem*” değişkenine göre SYBEÖ’nün alt boyutu olan “liderlik becerileri” alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Mesleki kıdem yılı 7 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerin, 1-3 yıl arasında olan öğretmenlerden daha yüksek liderlik becerileri sergiledikleri tespit edilmiştir. Canlı’nın (2011) çalışmasında öğretmenlerin kıdem yılı arttıkça liderlik algısının arttığı görülmektedir. Gözel ve Halat’ın çalışmasında (2010) ise 11-20 yıl arası kıdemi sahip olan öğretmenlerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgular araştırma sonucumuzu desteklemektedir. Öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında sistemi tanımaya açık oldukları ve kıdem yılları arttıkça ise okullarındaki öğretmen liderliğini destekledikleri anlamına gelebilir. Deneyimli öğretmenlerin liderlik sergilenmesine ilişkin daha olumlu davranmaları kariyer açısından sakinlik evresinde (kariyerde sosyalleşmenin ve kurumla özdeşleşme) bulunmalarıyla açıklanabilir. (Bakioğlu, 1996). Deneyimli öğretmenlerin olumlu bir okul kültürü oluşturma konusunda tecrübeli olmalarının, yöneticilerle olumlu ilişkiler kurmalarının ve deneyimlerini yenilikler için kullanmaları bu durumun nedenleri arasındadır (York-Barr & Duke, 2004).

Araştırmada “*spor dalı*” değişkeni ile SYBEÖ’nün alt boyutu olan liderlik, takım çalışması, zaman yönetimi, duygusal beceriler, sosyal beceriler ve amaç belirleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği; ancak “iletişim” alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Futbol, basketbol ve voleybol sporuyla uğraşan öğretmenlerin diğer kategorideki sporları yapan öğretmenlerden daha yüksek iletişim becerileri sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu sonucun, bu sporların takım oyunu olması, seyirci faktörü, takım içindeki arkadaşlık, birlikte hareket edebilme gibi etkenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Altun vd.’nin (2021) spor yapan öğrencilerin yaşam becerilerinin

incelendiği çalışmada takım sporu yapanların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Taşçı'nın (2020) ortaöğretimde sportif faaliyetlere katılımın bireyin yaşam becerileri üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında spor türüne göre yaşam becerileri alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Türk'ün (2015) sporun gençlerin yaşam becerileri kazanma ve geliştirme üzerine etkisini incelediği çalışmasında da basketbolun yaşam becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığı bulunmuştur. Jacobs ve Wright (2017) ve Cahyani (2020) çalışmalarında yaşam becerilerinin spor yoluyla geliştirildiğini ifade etmektedirler. Özсарı vd.nın (2022) çalışmasında futbol, basketbol hokey, tenis ve kickboks branşları sporcularının yaşam becerilerinin iyi düzeyde olduğu ve bu branşların sporcuların yaşam becerilerine önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşıldığı saptanmıştır. Çalışma sonuçlarından farklı olarak Çimen'in (2020) çalışmasında ise yaşam becerileri alt boyutlarında spor branşlarına göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, cinsiyet ve yaşa göre SYBEÖ'nün alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin düzenli spor yapma durumuna göre SYBEÖ'nün iletişim, takım çalışması, liderlik" ve "duygusal beceriler" alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği, zaman yönetimi alt boyutunda branşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; sınıf ve matematik öğretmenlerinin zaman yönetimi becerilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Açak, M. ve Düz, S. (2018). Sporun yaşam becerilerine etkisi ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (9),1-13.
- Ayyıldız Durhan, T. (2021). The relationship between the effect of sports on life skills of secondary school students and students' attitudes towards extracurricular activities, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(12), 332-377.
- Altun, M., Savaş, S., ve Büyükçelebi, H. (2021). Investigating life skills of students who are engaged in sports (İstanbul Bakırköy District Example). *Kastamonu Education Journal*, 29(1), 52-62. doi: 10.24106/kefdergi.722464
- Bakioğlu, A. (1996). Öğretmenlerin kariyer evreleri. *II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Cahyani, Y.R. (2020). Integrating life skills into pencak silat training program for positive youth development. *Jurnal Pendidikan Jasmani dan Olahraga*, 5(2),168-175. doi.org/10.17509/jpjo.v5i2.25017
- Cronin, L.D., ve Allen, J. (2017). Development and initial validation of the Life Skills Scale for Sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 28, 105-119.

- Claessens, B. J., Van Eerde, W., Rutte, C. G., & Roe, R. A. (2007). A review of the time management literature. *Personnel review*, 36(2), 255-276.
- Çimen, E. ve Akıncı A.Y. (2021) .Beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Akdeniz Bölgesi Örneği). *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (3),359-370.
- Danish, S.,Forneris, T., Hodge, K. & Heke, I. (2004). Enhancing youth development through sport. *World Leisure Journal*, 46(3), 38-49.
- Dinç, A., & Özbek, O. (2019). Occupational socialization and psychological capital levels of physical education teachers. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 5(2), 58-67.
- Gould, D., ve Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International review of sport and exercise psychology*, 1(1), 58-78.
- Göksün, D.O. ve Kurt, A.A. (2017). Öğretmen adaylarının 21.yüzyıl öğrenen becerileri kullanımları ve 21.yüzyıl öğrenen becerileri kullanımları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42 (190),107-130.
- Gözel, E., ve Halat, E. (2010). İlköğretim okulu öğretmenleri ve zaman yönetimi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6,73-89.
- Hendricks, P. A. (1996). *Targeting life skills model*. Ames, IA: Iowa StateUniversity Extension
- Humphrey, N., Kalambouka, A., Wigelsworth, M., Lendrum, A., Deighton, J., & Wolpert, M. (2011). Measures of social and emotional skills for children and young people: A systematic review. *Educational and Psychological Measurement*, 71(4), 617- 637.
- İnal, A. (2015). *Beden Eğitimi ve Spor Bilim*. İstanbul: Nobel Yayınevi.
- İslam, A. (2022). Ordu ilinde spor yapan bireylerin yaşam beceri düzeyleri, *Tam Metin Kitap 11. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Ve Davranış Bilimleri Konferansı*. Antalya.
- Jacobs, J.M. ve Wright, P.M. (2017). Transfer of life skills in sport-based youth development programs: a conceptual framework bridging learning to application. *Quest*,(70)1, 1-19.doi: 10.1080/00336297.2017.1348304
- Judge, T. A., Bono, J. E., Erez, A., & Locke, E. A. (2005). Core self- evaluationsandjoband life satisfaction: the role of self- concordanceandgoalattainment. *Journal of applied psychology*, 90(2), 257.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of social and humanities sciences research*, 7(53), 1262-1274.

- Kardağ, A. (2019). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde yaşam becerileri ve sosyal bütünleşme ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Keş Gökdoğan, D. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin zaman yönetimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kumar, P. (2017). Morality and life skills: the need and importance of life skills education. *International Journal of Advanced Education and Research*, 2 (4),144-148.
- Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American psychologist*, 55(1), 170.
- Özsarı A, Kara Ş.N., ve Kara, M. (2022). Çeşitli spor branşlarının yaşam becerilerine etkisinin incelenmesi. 7. *Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi*. https://www.researchgate.net/publication/358263048_Cesitli_Spor_Branslarinin_Yasam_Becerilerine_Etkisinin_Incelenmesi
- Pillai, R.R. (2012). The importance of life skills education for children and adolescents. *ABSCON Journal*, 21-24.
- Ramazanoğlu, F.,Karahüseyinoğlu M.F., Demirel E.T., Ramazanoğlu M.O., Altungül O. (2005). Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 153-157.
- Sarı, H.G. ve Bozdağ, B. (2021). Lise öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve sporda yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 130-144.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58(1), 40-45.
- Şahin, H.M. (2002). *Beden eğitimi ve sporda temel kavramlar sözlüğü*. Ankara, Nobel Yay.
- Tabachnick, B. G. And Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics. Boston, Pearson.
- Taşçı, M. (2020). *Ortaöğretimde sportif faaliyetlere katılımın bireyin yaşam becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Türkel, Ç. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyete katılım düzeyi ile sosyal uyum ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türk, A. (2015). *Sporun gençlerin yaşam becerileri kazanmasına ve geliştirmesine yönelik etkisi: 3 x 3 basketbol turnuvası örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- UNESCO. (2009). Out-of-school-youths: Basic literacy and life skills development. 10.10.2002 tarihinde <https://uil.unesco.org/case-study/effective-practices-database-litbase-0/out-school-youths-basic->

[literacy-and-life-skills](#) adresinden alındı

World Health Organization (WHO), (1996). *Life skills education planning for research*. 15.11.2022 tarihinde <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/338491/MNH-PSF-96.2.Rev.1-eng.pdf> adresinden alındı.

Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara, Berikan Yayınevi.

Yıkılmaz, A., & Alıncak, F. (2021). Ücretli Öğretmenlik Yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Karşılaştığı Sorunlar Ve Çözüm Önerilerinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 57-70.

Yılmaz, A. (2020). The effect of sport on life skills of athlete students in different education levels: mixed research approach. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1233-1243.

York-Barr, J. ve Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*, 74(3), 255–316.

Yurtseven C.N. ve Duman Küçükbaş F. (2019). Evaluation of the effect of sport on life skills: sample application in sport centers. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 6(42),2414-2419.

10-14 Yaş Çocuklarda
Ayak Postürün Ve Vücut Kompozisyonun İncelenmesi:
Çanakkale Ezine İlçesi Örneği

Gökmen ÖZEN¹, Mahmut ACAK², Erdi TAN³

ÖZ

Bu araştırma ayak şekillenmesi için kritik bir yaş periyodu olan 10-14 yaş aralığındaki çocuklarda vücut kompozisyonu, yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından ayak postürünün incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı araştırma tasarımına uygun olarak Nisan- Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilen araştırmanın örneklemini Çanakkale ili Ezine ilçesinde yaşayan 252 gönüllü oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Tanımlayıcı Bilgi Formu ve potoskop görüntüleme aracılığı ile alınan ayak görüntüleri kullanılmıştır. Ayak görüntülerinin değerlendirilmesi Chippaux – Smirak İndeksi ve Staheli's Ark İndeksi ile ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Katılımcıların plantar ark indeks durumlarına göre yaş, boy uzunluğu, vücut ağırlığı ve BKİ ortalamalarının karşılaştırılmasında ANOVA varyans analizi, cinsiyete göre plantar ark indeks kategorileri arasındaki dağılımları belirlemek için çapraz tablo ve istatistiksel anlamlılık durumunu belirlemek için Chi-Square test kullanıldı. Staheli Ark İndeksi hesaplamasına göre ayak postürlerinin %61.9'unda normal, %16.7'sinde esnek, %8.7'sinde rijit düz taban ve %12.7'sinde yüksek ark olduğu tespit edildi. Chippaux-Smirak İndeksi hesaplamasına göre katılımcıların ayak postürlerinin %73.8'inde normal, %7.5'inde düşük ark, %14.7'sinde pesplanatus ve %4'ünde yüksek ark olduğu tespit edildi. Her iki indeks değerlendirilmesinde esnek ve rijit düz tabanlıların vücut ağırlığı ve BKİ ortalamalarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlendi. Cinsiyete göre ayak tabanı kategorileri arasında anlamlı bir dağılım ilişkisi görülmedi. Sonuç olarak katılımcıların yaklaşık üçte birinde ayak postürü şekillenmesi açısından sağlık sorunları tespit edilmiştir. Özellikle rijit düztaban olarak belirlenen çocukların fazla kilolu veya obez oldukları saptanmıştır. Bu bakımdan ilerleyen yıllarda daha ciddi sağlık sorunlarıyla karşılaşmaması ve sağlıklı ayak şekillenmesinin sağlanması açısından erken tespit ve tedavi edilmesi çok önemlidir. Bu doğrultuda daha geniş taramaları içeren araştırmalar okul ve toplum sağlığına önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar kelimeler: Ayak Postürü, Çocuk, Düztaban, Fiziksel sağlık, Vücut kompozisyonu

Examination of Foot Posture And Body Composition In Children Aged 10-14: A Sample From Ezine District of Çanakkale

ABSTRACT

This study was conducted to examine the foot posture in terms of body composition, age and gender variables in children aged 10-14, which is a critical age period for foot shaping. The study was carried out between April and May 2023 in accordance with the descriptive research design, The sample of this study consisted of 252 volunteers living in Ezine, Çanakkale. Descriptive Information Form and foot images taken by means of potoscope imaging were used as data collection tools in the study. Evaluation of foot images was evaluated separately with Chippaux-Smirak Index and Staheli's Arc Index. ANOVA analysis of variance was used to compare the averages of age, height, body weight and BMI according to the plantar arch index status of the participants, cross-table to determine the distributions between the plantar arch index categories by gender, and the Chi-Square test to determine the statistical significance.

¹ Gökmen ÖZEN, gokmenozen44@gmail.com, omerravsar@outlook.com ORCID: [0000-0001-5756-653X](https://orcid.org/0000-0001-5756-653X)

² Mahmut ACAK, m.acak@hotmail.com, ORCID: [0000-0002-2843-4834](https://orcid.org/0000-0002-2843-4834)

³ Erdi TAN, erditan444@gmail.com, ORCID: [0009-0000-3016-694X](https://orcid.org/0009-0000-3016-694X)

According to the Staheli Arch Index calculation, 61.9% of the participants' foot postures were normal, 16.7% flexible, 8.7% rigid flat feet, and 12.7% high arches. According to the Chippaux-Smirak Index calculation, it was determined that the foot postures of the participants were normal in 73.8%, low arch in 7.5%, pesplanatus in 14.7% and high arch in 4%. In the evaluation of both indices, it was determined that the body weight and BMI averages of flexible and rigid flat feet were significantly higher. There was no significant distribution relationship between foot posture categories according to gender. As a result, foot posture problems were detected in approximately one third of the participants. It has been determined that children with rigid pes planus are overweight or obese. In this respect, early detection and treatment is very important in order not to encounter more serious health problems in the following years and to ensure healthy foot posture. In this direction, scientific research carried out with larger samples can make significant contributions to school and community health.

Keywords: Body composition, Child, Foot Posture, Pes Planus, Physical health,

GİRİŞ

Ülkelerin refah düzeylerinin artırılabilmesi için toplumda varlığını devam ettiren insanların bir takım amaç ve hedefler doğrultusunda ve toplumun ortaya koyduğu ilkeler çerçevesinde yetişmesi ile mümkün olmaktadır. Dolayısıyla toplumu oluşturan insanların kendilerini geliştirmeleri, kültürlerine sahip çıkmaları, güdülemeleri, moral ve motivasyon özelliklerini yüksek seviyeye çıkararak mesleğinin gerektirdiği yeterlilikleri artırma gibi etkinliklerin zorunlu duruma getirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasını kapsamaktadır.

Motivasyon bireyin kendi isteği ve çabası ile ortaya çıkan, onu belli bir hedefi gerçekleştirebilme yolunda hareket etmeye yönlendiren itici güç, fiziksel etkinliği başlatan, yönlendiren ve devam ettiren içsel bir süreç olarak tanımlanmaktadır. İçsel motivasyon kişinin herhangi bir beceriyi kavrayabilmesi yolunda istekli olması ve bunun için ortaya bir çaba koyması, amacına ulaştığında kendisini bağımsız ve yeterli görerek, üst basamaklardaki beklentilerini karşılayabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Koyuncuoğlu, 2016). Örgütler; varlıklarının devamlılığını sağlamak için kurulmuş yapılardan oluşan topluluklardır. Kuruluşunu tamamlayan her örgüt en az girdi ile en fazla faydayı elde etmeyi ve elde edeceği verimi maksimum seviyede tutmayı amaç edinir. Bu amacı gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan en önemli kaynak ise insan gücüdür. Bu gücü ise en etkin ve verimli şekilde kullanmak ise içinde bulunduğumuz küresel iş dünyasının da ve acımasız rekabet koşullarının da yöneticilerin en önemli beklentilerindedir (Özdaşlı ve Akman, 2012).

Motivasyonu, ön görülen iş davranışlarını başlatarak yönlendirebilme ve devamını sağlayabilmek için bu davranıştan bir doyum sağlamak olarak ele alabiliriz. Çalışanların gerek işle gerekse de diğer personellerle ve kurumla olan iletişimlerinin sonucu motivasyon kavramı ön plana çıkmıştır (Dündar ve diğ. 2007, s. 107). Kavramsal olarak motivasyon, bireyin amaçları, davranışı, gereksinim ve performanslarına yönelik geri dönütleri ele almaktadır (Doğan ve Aslan 2018, s. 113). Başka bir ifadeyle, motivasyon kavramıyla işgörenler arasında etkileşimi sağlayan unsurlar çalışanları harekete geçirmekte ve istekleri doğrultusunda yönlendirebilmektedir (Koçel 2003, s. 730). Bunun yanında çalışanların işini istekli bir biçimde yaparak ortaya konulan bütün gayretlerini kapsar (Selen 2009, s. 8). Bu özelliklerin öne çıkmasını sağlayan motivasyon kavramının, iş hayatında itici bir güç olmasını ortaya koymuştur (Ersarı ve Naktiyok 2012, s. 82).

Spor insanlığın varoluşundan günümüze kadar gelen ve halen gelişmekte olan bir olgudur. Günümüzde sosyal yaşantımızın vazgeçilmez haline gelen spor fizyolojik, morfolojik ve psikolojik bir ihtiyaçtır. Ayrıca spor, fiziksel olarak sağlıklı olmanın yanı sıra stresle başa çıkmayı, depresyon ve kaygıdan kurtulmayı, daha sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürdürmeyi sağlamaktadır (Yeltepe, 2011). Spor; yarışma, sağlık, rekreatif faaliyet, oyun ya da mesleki bir gereklilik olarak yapılsa da kişisel olarak ele alındığında çok büyük bir sosyal araçtır. Bireylerin sosyal yaşantısında karşılaştığı rekabet ortamlarına uyum sağlayabilmeleri fiziksel aktiviteler ile mümkün olabilmektedir. Spor bazı bireylerin hayatında çok önemli bir yere sahip iken birçok birey içinde herhangi bir anlam ifade etmemektedir. Dolayısıyla bireylerin sportif faaliyetleri gerçekleştirebilmeleri ve bu faaliyetlerinde başarı sağlayabilmeleri için psikolojik olarak iyi durumda olmaları beklenir. Bireylerin buldukları rekabet ortamında başarı

sağlayabilmeleri teknik ve taktik kabiliyetlerinin yanı sıra psikolojik durumlarına da bağlı olduğu söylenebilir.

Mental dayanıklılık, müsabaka veya antrenman sırasında sporcuların psikolojik anlamda rakiplerinden daha iyi performans göstermelerini sağlayan; göreve odaklanma, özgüvene sahip olma ve baskı altında kontrolü sağlama gibi konularda da başarılı olmalarına ve bu durumu sürdürebilmelerine olanak sağlayan gelişmiş psikolojik bir güçtür (Jones vd., 2007). Mental dayanıklılık becerisi gelişmemiş bireylerde gündelik yaşantı içerisinde karşılaştıkları olumsuzluklar bazı değişkenlere karşı direnç, uzaklaşma ve çevresel kontrol yoğunluğu gözlemlenir (Klag ve Bradley, 2004). Luszki (1982) de bu durumla ilgili olarak fiziksel anlamda iyi olma, beceri, deneyim ve mental dayanıklılık gibi kavramların birbiri ile etkileşimlerinin yüksek performansa ulaşmada etkili olduğundan bahsetmiştir.

Literatürde büyük boşluk oluşturan uygulamalı spor psikolojisinden sık kullanılan ama en az anlaşılan konulardan birisi olan mental dayanıklılık kavramı üzerinde çalışmalar yapılmıştır (Jones, 2002). Son yıllarda yapılan çalışmalarda mental dayanıklılık kavramı önemli bir noktaya gelmiştir. Mental dayanıklılık; değerler, tutumlar, bilişler, duygular ve bireyin hem olumlu hem de olumsuz olarak yorumlanan zorluklar, baskılar ve olumsuzluklar karşısında başarılı olma yeteneğine atıfta bulunan çok sayıda anahtar bileşenden oluşan çok yönlü bir yapıdır (Cox, 2011). Son yıllarda mental dayanıklılık kavramına yönelik yapılan çalışmalar, sporcular ve antrenörler açısından müsabaka dönemlerinde oldukça önemlidir (Crust, 2008; Jones ve Parker, 2013; Jones ve ark., 2007; Sheard, 2013; Akt. Şahinler & Beşler 2021). Weinberg, & Gould (2015). Mental dayanıklılık ile ilgili araştırmalar ve tanımlar doğrultusunda, sporcuların performanslarını ortaya koyarken yaşamış olduğu zorluklarla baş edebilmelerinde, motivasyonlarını, konsantrasyonlarını, kendine güvenlerini, duyu ve düşüncelerini kontrol edebilmeleri ve pozitif anlamda devam etmelerini sağlayan bir mental yetenek olduğu söylenebilir (Ayaş, Murathan F. & Murathan G, 2020).

Emniyet teşkilatı mensuplarının ülkemizde güvenlik hizmetlerinin sunulmasında önemli bir yere sahiptir. Toplumun yararına sunulan hizmetler genel anlamda toplumda yer alan bireyler ile doğrudan ilişkilidir. Alanyazın incelendiğinde emniyet teşkilatı mensuplarının sporda içsel motivasyon ve mental dayanıklılık durumları ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu fakat, farklı spor branşlarının, farklı meslek gruplarının, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin içsel motivasyon ve mental dayanıklılıklarının yapıldığı çalışmaların olduğu görülmektedir. Emniyet mensuplarının sürekli toplumla iç içe oldukları ve dolayısıyla görevlerini yerine getirirken bir takım becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu anlamda ülkemizin refahını ve huzurunu sağlayan emniyet teşkilatı mensuplarımızın; sağlıklı olabilmeleri, psikolojik ve sosyal açıdan daha rahat olabilmeleri adına konu ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların yapılmasının da faydalı olacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmada emniyet teşkilatı mensuplarının sporun içsel motivasyon ve mental dayanıklılık durumlarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, emniyet teşkilatı mensuplarına uygulanan egzersiz programının içsel motivasyon ve mental dayanıklılık üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan deneysel bir çalışmadır. Çalışmaya Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik kurulunun 09.03.2023 tarih ve 303156 nolu kararı uygulamaya başlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmada veri toplamak amacıyla, Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü personelleri (94 erkek, 6 kadın) gönüllülük esasına göre çalışmaya dâhil edilerek çalışma grubu oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, araştırmacılar tarafından oluşturulan 4 soruluk kişisel bilgiler formu ile konu ile ilgili verilere ulaşmak amacıyla Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği (STMÖ) ve İçsel Motivasyon ölçeği kullanılmıştır.

Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği: Sheard, Golby, & Wersch (2009) tarafından geliştirilen ölçek, Pehlivan (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Toplamda 13 maddeden ve 3 alt boyuttan (güven, bağlılık ve kontrol) oluşan "Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği (SMDÖ) kullanılmıştır. Ölçeğe ait alt boyutlar (Güven) 5, (Bağlılık) 4, (Kontrol) ise 4 maddeden oluşmaktadır. 'Hiç Doğru Değil (1) 'Nadiren Doğru (2)' 'Genellikle Doğru (3)' ve Kesinlikle Doğru (4)', ifadelerinin yer aldığı ölçek maddelerinin 1-7 arası pozitif, 8- 13 arası ise negatif puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 13, en yüksek puan ise 52'dir.

Pehlivan (2014)'ın yaptığı çalışmada ölçeğin tümüne ait Cronbach Alpha değeri ise 0,72 olarak belirlerken; Alpar (2010)'a göre: $\alpha = 0,80 - 1,00$ değerleri arasında olduğu için ölçeğinin oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği'nin yapı geçerliliğini tespit etmek için ve faktör yapısını ortaya koymak amacıyla açılımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Kasier – Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği değeri 0,815 olarak bulunmuş ve örneklem büyüklüğünün AFA için yeterli olduğu görülmektedir.

Bu değer Alpar (2010) tarafından 0,50'nin üzerinde olduğunda yeterli görülmekte ve ölçme aracımızın geçerli olduğu tespit edilmiştir. Alpar (2010)'ın korelasyon katsayısına bakıldığında ölçeğimizin 0,80-0,100 arası "mükemmel" kategorisinde sınıflandırıldığı tespit edilmiştir.

İçsel Motivasyon Ölçeği: İçsel motivasyon ölçeği olarak, motivasyon araçlarının iş görenlerin motivasyonu üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik Mottaz (1985), Brislin ve diğ. (2005), Mahaney ve Lederer (2006)'in çalışmalarında kullandıkları ölçekler temel alınarak, Dünder ve diğ. (2007) tarafından geliştirilen içsel motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, tek alt boyut olarak 1'den 5'e kadar numaralandırılmış likert tipi 9 maddeden oluşmaktadır. Dünder, Özutku ve Taşpınar (2007) tarafından geliştirilen ölçek 9 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert ölçeği (1) motive etmez ve (5) çok motive eder biçimindedir. Tek faktörlü ölçeğin güvenilirlik analizlerinde Cronbach's Alpha değeri .83 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22.0 programından yararlanılmıştır. Çalışmadaki verilerde, betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve parametrik testler uygulanmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki farklılığın tespitinde independent samples t-testi ve One Way Anova analizlerinden, öntest-sontest karşılaştırmalarında paired samples t testinden yararlanılmış olup, bağımlı bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla pearson korelasyon analizinden yararlanılarak, sayısal veriler tablolar halinde yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri öntest puanlarının tanımlayıcı istatistikleri

Ölçekler	Min.	Maks.	Ort.	ss
Güven alt boyutu	5.00	20.00	14.57	3.41
Bağlılık alt boyutu	4.00	16.00	9.53	1.65

Kontrol alt boyutu	4.00	16.00	7.78	2.52
İçsel Motivasyon	22.00	45.00	36.56	5.08

Tablo 1’de araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından ve içsel motivasyon ölçeğinden elde ettikleri puanlara ilişkin ortalamalar verilmektedir. Buna göre, ön test sonuçlarına dayanarak, sporda mental dayanıklılık ölçeği güven alt boyutunda $X=14.57$, bağlılık alt boyutunda $x=9.53$, kontrol alt boyutunda $X=7.78$, içsel motivasyon ölçeğinde $X=36.56$ ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının karşılaştırması

Ölçekler		Mean	N	ss.	t	p
Güven alt boyutu	Ön test	14.57	100	3.41	-6.456	.000
	Son test	17.52	100	2.96		
Bağlılık alt boyutu	Ön test	9.53	100	1.65	-3.249	.002
	Son test	10.63	100	2.57		
Kontrol alt boyutu	Ön test	7.78	100	2.52	-.384	.702
	Son test	7.97	100	4.14		
İçsel Motivasyon	Ön test	36.56	100	5.08	-5.118	.000
	Son test	40.11	100	5.20		

Tablo 2’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık boyutlarında ve içsel motivasyon ölçeğinde son test lehine anlamlı artışlar olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 3. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Cinsiyet	N	Ort	ss	t	p
Güven alt boyutu	Erkek	94	2.79	4.47	-1.12	.310
	Kadın	6	5.50	5.82		
Bağlılık alt boyutu	Erkek	94	1.05	3.45	-0.80	.452
	Kadın	6	1.83	2.23		
Kontrol alt boyutu	Erkek	94	0.27	4.96	0.60	.146
	Kadın	6	-1.00	4.98		
İçsel Motivasyon	Erkek	94	3.87	6.63	1.86	.036
	Kadın	6	-1.50	10.07		

Tablo 3’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında cinsiyet açısından herhangi bir farklılığa rastlanmazken

($p>0.05$), içsel motivasyon ölçeğinde kadınlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin kadınlarda içsel motivasyona erkeklerden daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 4. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının eğitim değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Eğitim Durumu	N	Ort	ss	t	p
Güven alt boyutu	Lisans	93	3.17	3.38	1.791	0.076
	Lisansüstü	7	0.01	2.14		
Bağlılık alt boyutu	Lisans	93	1.23	1.57	1.360	0.177
	Lisansüstü	7	-0.57	2.36		
Kontrol alt boyutu	Lisans	93	0.33	2.34	1.057	0.293
	Lisansüstü	7	-1.71	4.27		
İçsel Motivasyon	Lisans	93	3.91	4.98	1.939	0.036
	Lisansüstü	7	-1.29	3.00		

Tablo 4’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının eğitim değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında eğitim değişkeni açısından herhangi bir farklılığa rastlanmazken ($p>0.05$), içsel motivasyon ölçeğinde eğitim durumu lisansüstü olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin eğitim durumu lisansüstü olanların içsel motivasyona daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 5. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının medeni durum değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Medeni Durumu	N	Ort	ss	t	p
Güven alt boyutu	Evli	53	2.09	4.60	-2.026	0.046
	Bekar	47	3.91	4.38		
Bağlılık alt boyutu	Evli	53	0.42	3.15	-2.174	0.032
	Bekar	47	1.87	3.51		
Kontrol alt boyutu	Evli	53	-0.19	4.83	-0.809	0.421
	Bekar	47	0.62	5.10		
İçsel Motivasyon	Evli	53	2.62	6.60	-1.419	0.159
	Bekar	47	4.60	7.22		

Tablo 5’de araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının medeni durum değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutunda bekar olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). İçsel motivasyon ve kontrol alt boyutunda ise medeni durum değişkeni açısından herhangi bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin bekar olanların sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutları üzerinde daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 6. Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-Sontest farklarının yaş

değişkeni açısından karşılaştırması

Ölçekler	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Güven alt boyutu	Gruplar arası	53.990	2	26.995	1.301	.277
	Grup içi	2012.760	97	20.750		
	Toplam	2066.750	99			
Bağlılık alt boyutu	Gruplar arası	44.866	2	22.433	1.996	.141
	Grup içi	1090.134	97	11.238		
	Toplam	1135.000	99			
Kontrol alt boyutu	Gruplar arası	20.111	2	10.055	.406	.668
	Grup içi	2403.279	97	24.776		
	Toplam	2423.390	99			
İçsel Motivasyon	Gruplar arası	99.762	2	49.881	1.038	.358
	Grup içi	4662.988	97	48.072		
	Toplam	4762.750	99			

Tablo 6'da araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının yaş değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarında ve içsel motivasyon puanlarında yaş değişkeni açısından herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p < 0.05$).

Tablo 7. Araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ve içsel motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırması

	Bağlılık	Kontrol	İçsel
Güven	r	.223*	-.261**
	p	.026	.009
	n	100	100
Bağlılık	r		-.350**
	p	1	.000
	n		100
Kontrol	r		-.161
	p		1
	n		100

Tablo 7'de araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutları ile içsel motivasyon ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçları verilmektedir. Buna göre; Sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven alt boyutu ile bağlılık boyutu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki tespit

edilmiştir. Dolayısıyla, güven artarken bağlılığın da arttığından söz edilebilir.

Güven alt boyutu ve Bağlılık alt boyutu ile Kontrol alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısı ile güven ve bağlılık artarken, kontrolün azaldığından söz edilebilir. İçsel motivasyon ile güven ve bağlılık boyutları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Dolayısıyla güven ve bağlılık artarken içsel motivasyonun da arttığından söz edilebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde çalışma verilerinden elde edilen sonuçların tartışmasına yer verilmiştir. Çalışmada yer alan emniyet mensuplarının sporun içsel motivasyon ve mental dayanıklılığa ilişkin yapılan değerlendirmede elde edilen genel ortalamalarının sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından ve içsel motivasyon ölçeğinden elde ettikleri puanların ön test sonuçlarına dayanarak, sporda mental dayanıklılık ölçeği güven alt boyutunda $X=14.57$, bağlılık alt boyutunda $x=9.53$, kontrol alt boyutunda $X=7.78$, içsel motivasyon ölçeğinde $X=36.56$ ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların öntest-sontest farklarının karşılaştırması verilmektedir. Buna göre, sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık boyutlarında ve içsel motivasyon ölçeğinde son test lehine anlamlı artışlar olduğu tespit edilmiştir.

Aktaş (2019), yürütmüş olduğu çalışmasında gerek öntest gerekse son test de mental dayanıklılık alt boyutlarının ortalama puanlarının kadınlara göre erkeklerin daha yüksek olduğunu bulurken, kontrol grubunda ise öntest ve son testlerin her ikisinde erkeklerin kadınlardan daha düşük puanlara sahip olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların cinsiyet değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırmasına baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında herhangi bir farklılığa rastlanmazken, içsel motivasyon ölçeğinde kadınlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin kadınlarda içsel motivasyona erkeklerden daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Yıldırım, & Kocaekşi (2020) güreş sporcularında, (2020) oryantiring sporcularında, Çoban (2018) tenis oynayan üniversite öğrencilerinde sporda mental dayanıklılık düzeylerini cinsiyet açısından inceledikleri çalışmalarında anlamlı farklılık belirtmemişlerdir.

Masum (2014) ele aldığı çalışmasında erkek katılımcıların mental dayanıklılık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda sporcular üzerinde mental dayanıklılık ile ilgili yapılan farklı çalışmalarda da erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek puanlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saavedra, Kristjansdottir, Eerlingsdottir ve Sveinsson (2018) Farrokhi, Kashani ve Motasharei (2011);, Nicholls vd. (2008). Kadınların erkeklerden daha düşük puanlara sahip olmasını, erkeklerin genel anlamda arkalarında toplumun desteğini hissetmesi ve küçük yaşlardan itibaren çok yoğun ve temasın sürekli olduğu sert sporları yapmalarına bağlayabiliriz.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların eğitim değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırması baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarının öntest son test farkları arasında herhangi bir farklılığa rastlanmazken, içsel motivasyon ölçeğinde eğitim durumu lisansüstü olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin eğitim durumu lisansüstü olanların içsel motivasyona daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Cepheci (2022) yapmış olduğu çalışmada katılımcıların eğitim durumu ile mental dayanıklılığı arasında; güven ve kontrol alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmezken bağlılık alt boyutunda

anamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna göre bağlılık alt boyutunda eğitim durumu değişkenine göre; ortaöğretim eğitim durumuna sahip katılımcıların lisans eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha fazla, ayrıca ön lisans eğitim durumuna sahip katılımcıların lisansüstü eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha fazla bağlılık puanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahinler ve Ersoy (2019) araştırmasında öğrenim durumu değişkeni açısından sporcuların mental dayanıklılık düzeylerinin farklılaştığı yönünde görüş ortaya koymuştur. Ayrıca yürütülen yapılan çalışmaların birçoğunda eğitim düzeyi yükseldikçe mental dayanıklılığın artacağı Crust ve Azadi (2010); Crust ve ark. (2014) belirtilmiştir.

Peke (2020), oryantiring sporcularıyla yapmış olduğu çalışmada lisansüstü eğitime sahip olan sporcuların mezuniyeti lisans olanlara göre daha yüksek ortalamalara sahip olduğunu belirtmiştir.

Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların medeni durum değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırmasına baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutunda bekar olanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. İçsel motivasyon ve kontrol alt boyutunda ise medeni durum değişkeni açısından herhangi bir farklılık görülmemiştir. Bir başka deyişle, yapmış olduğumuz egzersizlerin bekar olanların sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven ve bağlılık alt boyutları üzerinde daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz.

Ersarı ve Naktiyok (2012), çalışmasında katılımcılardan evli olanların içsel motivasyon düzeylerinin bekar olanlardan daha yüksek olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Yusein (2014) yapmış olduğu çalışmada içsel motivasyonla medeni durum arasında bir ilişki olduğunu ve evli bireylerin içsel motivasyon düzeylerinin bekar bireylerden daha yüksek olduğu bulgularına ulaşmıştır.

Ayrıca yapılan farklı bir çalışmada ise medeni durum ile içsel motivasyon arasında herhangi bir farklılık olmadığı görülmüştür (Ertan'ın (2008). Araştırma grubunun ölçeklerden elde ettikleri puanların yaş değişkeni açısından öntest-sontest farklarının karşılaştırmasına baktığımızda; sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarında ve içsel motivasyon puanlarında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır.

Süleymanoğulları (2021), sporcuların yaş durumları ile mental dayanıklılık düzeyleri arasında herhangi bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşırken, Türkoğlu (2019), da yapmış olduğu çalışmanın sonucunda, Taekwondo sporcularının mental dayanıklılık düzeyleri ile yaş değişkenleri arasında anlamlılık olmadığını tespit etmiştir. Alanyazında gerçekleştirilen araştırmaları incelediğimizde farklı spor branşları ile ilgilenen bireylerin yaşı ile mental dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlılık görülmediği ifade edilmiştir (Peke (2020, Kalkavan, Acet ve Çakır, 2017).

Araştırma grubunun sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutları ile içsel motivasyon ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puanların arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre; Sporda mental dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından güven alt boyutu ile bağlılık boyutu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısıyla, güven artarken bağlılığın da arttığından söz edilebilir. Güven alt boyutu ve Bağlılık alt boyutu ile Kontrol alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısı ile güven ve bağlılık artarken, kontrolün azaldığından söz edilebilir.

İçsel motivasyon ile güven ve bağlılık boyutları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Dolayısıyla güven ve bağlılık artarken içsel motivasyonun da arttığından söz edilebilir.

Sonuç olarak; araştırma grubunun içsel motivasyon durumları oldukça yüksek bulunurken, mental dayanıklılıklarında güven alt boyutu oldukça yüksek bulunurken, bağlılık ve kontrol boyutları orta düzeyde belirlenmiştir. Araştırma grubunun öntest-sontest puanlarına bakıldığında, hem içsel motivasyonda hem de mental dayanıklılıklarında olumlu yönde anlamlı artışlar tespit edilmiştir. İçsel motivasyonda, erkeklerdeki artışın kadınlara oranla daha yüksek olduğu, lisans eğitimine sahip olanlardaki artışın lisansüstü olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Medeni durum açısından

evli olanların mental dayanıklılıklarındaki artışın evliler yönünde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Güven ve bağlılığı arttırdığı durumlarda kontrolün azaldığı, içsel motivasyonun arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Aktaş, Ö. (2019). Takım sporuyla uğraşan sporcuların kendine güven düzeylerinin mental dayanıklılık üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2019. Hatay.

Ayaş, E. B., Murathan, F. & Murathan, G. (2020). Farklı liglerdeki futbolcuların zihinsel dayanıklılık özellikleri ile fiziksel uygunluk durumlarının incelenmesi. Kesit Akademi Dergisi, (22), 80-89.

Brislin, Richard W., Kabigtng, Florencio, Macnab, Brent, Zukis, Bob, Worthley, Reginald (2005), Evolving Perceptions of Japanese Workplace Motivation, International Journal of Cross Cultural Management, 5(1), 87-103.

Cox, R. H.(2011). Sport Psychology: Concepts And Applications. USA: Mc Graw Hill. s.298.

Crust L, Azadi K. Mental Toughness and Athletes' use of Psychological Strategies. European Journal of Sport Science, 2010, s. 10, 1:43-51.

Crust L, Earle K, Perry J, Earle F, Clough A, Clough PJ. Mental Toughness in Higher Education: Relationships With Achievement and Progression in First-Year University Sports Students. Personality and Individual Differences, 2014, s. 69:87-91.

Crust, L., & Clough, P. J. (2011). Developing mental toughness: From research to practice. Journal of Sport Psychology in Action, 2(1), 21-32.

Çoban, O. (2018). Tenis sporcularının mental dayanıklılık seviyelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Electronic Turkish Studies, 13(27), 479-488.

Doğan, S. ve Aslan, M. (2018) Psikolojik Sermaye, İçsel Motivasyon ve İş Tatmini İlişkisi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı: 11(3), s.112-125.

Dündar, S., Özutku, H. ve Taşpınar, F. (2007). İçsel ve dışsal motivasyon araçlarının işgörenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi: ampirik bir inceleme, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(1), 105-119.

Ersarı, G. & Naktiyok, A. (2012). İşgörenin içsel ve dışsal motivasyonunda stresle mücadele tekniklerinin rolü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(1), 81-101.

Ertan, H. (2008), “Örgütsel Bağlılık, İş Motivasyonu ve İş Performansı Arasındaki İlişki: Antalya’da Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir İnceleme”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Farrokhi, A., Kashani, V., Motashari, E. (2011). Comparison of Mental Toughness of Contact and Non-Contact Men and Women Athletes in Different Skill Levels. Semi-Annually Motor Behavior (Research on Sport Science), 3(8), pp. 71-86.

Jones MI, Parker JK. What is the Size of the Relationship Between Global Mental Toughness and Youth Experiences?. Personality and Individual Differences, 2013, s. 54, 4:519-523.

Jones, G. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. Journal of applied sport psychology, 14(3), 205-218.

Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2007). A framework of mental toughness in the world's best performers. *The sport psychologist*, 21(2), 243-264.

Kalkavan, A., Acet, M. & Çakır, G. (2017). Investigation of the Mental Endurance Levels of the Athletes Participating in the Table Tennis Championship of Universities in Turkey. *International Journal of Sport Culture and Science*, 5 (4) , 356-363.

Klag, S., & Bradley, G. (2004). The role of hardiness in stress and illness: An exploration of the effect of negative affectivity and gender. *British journal of health psychology*, 9(2), 137-161.

Koçel, T. (2014): İşletme Yöneticiliği (15.Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Koyuncuoğlu, Y. (2016). Motivasyon Faktörleri ile Performans Değerlendirme Sisteminin Etkinliği Arasındaki İlişki: Kilis Devlet Hastanesinde Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Luszki, W.A. (1982). *Winning Tennis Through Mental Toughness*. 1st ed.(p. 23). New York: Everest House.

Mahoney JW, Gucciardi DF, Ntoumanis N, Mallet CJ. Motivational Antecedents and Associations with Performance and Psychological Health. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2014, s. 36: 281-292.

Masum, R. A. (2014). Mixed Method Analysis of Mental Toughness in Elite and Sub-Elite Male and Female Tennis Players in Pakistan. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 1(6) pp. 110-122.

Mottaz, C. J. (1985). The Relative Importance of Intrinsic and Extrinsic Rewards as Determinants of Work Satisfaction. *The Sociological Quarterly*, 26(3), 365-385.

Nicholls, A. R., Polman, R. C., Levy, A. R., & Backhouse, S. H. (2008). Mental toughness, optimism, pessimism, and coping among athletes. *Personality and individual differences*, 44(5), 1182-1192.

Özdaşlı, K. ve Akman, H. (2012). İçsel ve Dışsal Motivasyonda Cinsiyet ve Örgütsel Statü Farklılaşması: Türk Telekomünikasyon A.Ş Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(7), 73-8.

Pehlivan, H. (2014). Sporda mental dayanıklılık ölçeği uyarlama: geçerlik ve güvenirlik çalışması. (Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Peke, K. (2020). Oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Saavedra, J.M., Kristjansdottir, H., Eerlingsdottir, A., Sveinsson, G. (2018). Psychological Skills, Mental Toughness and Anxiety in Elite Handball Players. *Personality and Individual Differences*. (134), pp. 125-130.

Selen, U. (2009). İşletmelerde Motivasyon Sistemi, Araçları ve Yardımcı Öğeler; Ar-Ge Şirketi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.

Sheard, M., Golby, J. & Van Wersch, A. (2009). Progress toward construct validation of the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ). *European Journal of Psychological Assessment*, 25(3), 186-193.

Süleymanoğulları M. Curling Sporcularının Mental Dayanıklılık Ve Hedef Bağlılığı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. 2021, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları Ve Spor Bilimleri

Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 83 sayfa, Erzurum, (Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU).

Şahinler, Y. & Beşler, H. K. (2021). Takım ve mücadele sporları yapan bireylerin zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(2), 134-144.

Şahinler, Y., Ersoy, A. (2019). Sporcuların Zihinsel Dayanıklılıklarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. International Journal of Social Sciences and Education Research, 5(2), ss. 168-177.

Türkoğlu, F. (2019). Taekwondo sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.

Weinberg, R. S. and Gould, D. (2015). Introduction to psychological skills training. R. S. Weinberg, & D. Gould içinde, Foundations of Sport and Exercise Psychology (s. 247-271). UK: Champaign: Human Kinetics.

Yeltepe, H. (2011). Egzersiz psikolojisi ve zihinsel sağlık. Nobel Akademik Yayıncılık.

Yıldırım, I. Ö. & Kocaekşi, S. (2020). Güreşçilerde zihinsel dayanıklılık, öz yeterlik inancı ve sportif kendine güven düzeylerinin incelenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6 (2), 392-406.

Yusein, R. (2014). Örgütsel bağlılık ile motivasyon arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Selim Sırrı Tarcan'ın "Japonya'da Mukayyed Terbiye-Serbest Terbiye-Bedî Terbiye" Başlıklı Yazısının Osmanlı Harflerinden Latin Harflerine Çevirisi

Ünsal TAZEGÜL¹ Şeyhmus ÖYÜN²

ÖZ

Selim Sırrı Tarcan, yazdığı kitap ve makalelerle Türk sporunun çağdaşlaşmasına büyük katkılar sağlamış bir yazar ve spor adamıdır. Selim Sırrı Tarcan, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkesindeki insanların beden ve ruhen gelişip güçlenmesi için çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Bu çalışmanın amacı, Selim Sırrı Tarcan'ın "Japonya'da Mukayyed Terbiye-Serbest Terbiye-Bedî Terbiye" başlıklı yazısını Osmanlı Harflerinden Latin Harflerine Çevirmektir. Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan doküman analizi yöntem olarak kullanılmıştır. Selim Sırrı Tarcan yazdığı bu yazıda, Japon toplumunun nasıl büyük bir ülke olduğunu, Japonya'da eğitime verilen önem ve eğitilmiş insanların Japonya'nın gelişmesindeki rollerini anlatmaktadır. Öte yandan Japon eğitim sistemi hakkında da bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Selim Sırrı Tarcan, Hayat Dergisi, Osmanlıcadan Latin Harflerine Çeviri.

Translation of Selim Sırrı Tarcan's Writing Titled "Mukayyed Education in Japan-Free Education-Bedî Education" from Ottoman Letters to Latin Letters

ABSTRACT

Selim Sırrı Tarcan is a writer and sportsman who made great contributions to the modernization of Turkish sports with his books and articles. Selim Sırrı Tarcan carried out various activities in the last period of the Ottoman Empire and in the first years of the Republic for the physical and spiritual development of the people in his country. The aim of this study is to translate Selim Sırrı Tarcan's article titled "Mukayyed Education in Japan-Free Education-Bedî Education" from Ottoman Letters to Latin Letters. In this study, document analysis, which is included in the qualitative research method, was used as a method. In this article written by Selim Sırrı Tarcan, he explains how the Japanese society is a great country, the importance given to education in Japan and the role of educated people in the development of Japan. On the other hand, it also gives information about the Japanese education system.

Keywords: Selim Sırrı Tarcan, Hayat Magazine, Translation from Ottoman Letters to Latin Letters.

¹Sorumlu yazar: Ünsal TAZEGÜL Iğdır Üniversitesi SBF, unsaltazegul@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9772-9305

²Şeyhmus ÖYÜN tarihci1364@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4257-9519

GİRİŞ

Selim Sırrı Tarcan, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkesindeki insanların beden ve ruhen gelişip güçlenmesi için çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Tarcan bu faaliyetler kapsamında birçok konferans vermiş; kitap, gazete ve dergilerde beden eğitimi ve sporla ilgili pek çok yazı kaleme almıştır (Mutlu, 2019; Çapan, 1999). Selim Sırrı Tarcan, 25 Mart 1874'te Mora/Yenişehir'de, Elazığ'ın Kesrik köyünden Yusuf Bey ve Zeynep Hanım'ın çocuğu olarak dünyaya gözünü açmıştır (Tarcan,1946). Tarcan, Doksanüç Harbinin kaybedilmesinin ardından annesiyle birlikte İstanbul'a gelmiştir. İstanbul'da Mekteb-i Sultani' de okurken jimnastik ile tanışmıştır (Tarcan, 1953). Mekteb-i Sultani'de okuduğu dönemde derslerinde pek başarılı olamamıştır. Sıklıkla yaramazlıklarıyla anıldığı okulunda, belki de başarılı olduğu tek ders olan jimnastikten dönem sonlarında sınıf birincisi olarak ödül almıştır (Şinoforoğlu, 2015). Selim Sırrı Tarcan'ın jimnastiğe olan yeteneği ve başarısı onun hayatının ilerleyen dönemlerinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda jimnastik öğretmeni olmasına vesile olacaktır. Tarcan, öğretmenlik yaptığı bu dönem içerisinde 1909 yılın da Stokholme'deki Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü'ne tahsil için gönderilir (BEO, 3521/ 264073; BEO.003511.263276001). Burada eğitimini tamamlayıp ülkesine geri döndükten sonra çağdaş beden eğitimi ve sporun gelişmesi için akademik ve saha çalışmaları yapar (Güven, 1996; Gülüm, 2008).

Yapılan bu çalışmanın amacı, Türk sporunun gelişmesine büyük katkılar sağlayan Selim Sırrı Tarcan'ın Hayat dergisinde yayınlanan Japonya'da Bağımlı Terbiye, Serbest Terbiye, Güzel Terbiye İsimli Yazısını Osmanlı Türkçesinden Latin harflerine sadeleştirmek suretiyle aktarılıp, günümüz Türkçesine çevirmektir.

ARAŞTIRMA MODELİ

Yapılan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan doküman analizi yöntem olarak kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Kıral, 2020). Ayrıca basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Corbin & Strauss, 2008).

Japonya'da Mukayyed Terbiye-Serbest Terbiye-Bedû Terbiye “Hayat -Sayı: 10 Ankara, 3 Şubat, 1927 1'inci Cilt 17”

Ancak elli sene var ki Japonlar 'uzletgâhından çıkarak garb medeniyetiyle temâsa geldiler. Asırlar süren uzun uykudan uyanan bu millet düvel-i mu'azzama sırasına çarçabuk yükseliverdi. Ordu ve donanmasının kudret ve şevketini Avrupa ve Amerika pekiyi takdir etmektedir. İktisâdiyât âleminde ise Japonlar, Amerika'ya rekâbet edecek bir seviyeye gelmişlerdir. Japonya'da nüfûs da büyük bir sür'atle artıyor. 1920'de neşr edilen istatistiklere nazaran Japonya'nın genel nüfusu 55.961.140'tır. Beher kilometre murabba'ına 147 kişi isabet ediyor. İngiltere'de 145, Almanya'da 136, Fransa'da ise ancak 76'dır. Tokyo'nun nüfusu 2.173.162'dir. Ozaka'nın (Osaka) 1.252.972 Japonya'nın 16 şehrinin nüfusu 100 bin ile 600 bin arasındadır.

Son senelerde Japon sanayi'i de pek ziyâde inkişâf bulmuştur. İpek, pamuk, yün gibi mensûcât fabrikaları, masnû'ât-ı mahalliyesi dünyânın her tarafında rağbet bulmaktadır. Bir misâl olmak üzere Mösyö Hattori ve şürekâsının Tokyo'daki sâ'at fabrikasını zikir edeceğim. Bu mü'essesede iki bin 'amele işliyor. 1921'de Çin'e ve Hindistan'a 989.509 cep sâ'ati ve asma sâ'at ihrâc etmiştir. Japonya fildişi, inci, mercân, mine, hasır işleri, kristal masnû'âtı ve oyuncakçılıkta çok ileri gitmiştir.

Avrupa dârü'l-fünûnlarında, mekteplerinde, ordularında yüzlerce Japon genci tahsîl ve terbiye görmektedir. Bizce cidden örnek olması lâzım gelen bu ciddi, çalışkan, müteşebbis milletin cihânı hayretlere düşüren mevkîlerinin yalnız ba'zı menâkibini biliyoruz. Ne yazık ki iki üç kişilik bir tedkîk hey'eti Japonya'ya göndermiyoruz. Bizim için oradan alınacak ne büyük dersler var. Japonlar hakkında dinlediğimiz hikâyelerin hepsi bize nihâyet bu aksâ-yı şark insânlarının cesûr ve fedâkâr olduklarını öğretmiştir. Yalnız o kadar mı?

Nüfûsı Almanya kadar çok, parası yüksek, ticâreti, sanâyi'i, askerliği mükemmel olan şarkın bu

büyük milletin bundan elli sene evvel nâm u nişânından kimse haberdâr değildi. Elli sene evvel Çinliler gibi garîb ‘an’anelere bağı, köşe minderlerinde afyon çekip uyuklayan bu milletin sâha-i medeniyette dev adımlarıyla ilerlemesi elbette ki tedkîke şâyândır. Demek bir millette intibâh hâsıl olunca tekâmül devresine girebilmek için iki jenerasyon kâfi geliyormuş. Yalnız ilerlemek için ta’kîbi zarûrî olan yolları bilmek ve usûl tahtında çalışmak şarttır.

İngiltere, Fransa, Almanya, Amerika’dan Japonya’ya giden tedkîk hey’etleri hepsi de bir noktada ittifâk ediyorlar. Japon kültürü çok yüksek! Dârü’l-fünûnları gibi ilk mektepleri de mükemmel, kız ve erkek mekteplerinde kuvvetli bir inzibât fikri ve ahlâkî hükümân, ‘irfân mü’esseselerinde ciddi bir tahsîl veriliyor. İntizâm-ı ictimâ’î i’tibârıyla Japonya, Almanya’dan hiç farklı değil, Alman disiplini gibi bir Japon disiplini varç.

Japon terbiyesinin gâyesi dârü’l-fünûnlarda münevver, mütefekkir kânûn-şinâs bir zümre-i mümtâze yetiştirmektir. Erkelerde matlûb olan mezâyâ-yı ahlakiye: vatana mubbet, imparatora sadâkat, kadınlarda ise: iyi zevce ve fazîletli vâlide olmaktan ‘ibârettir. Bunlardan başka ba’zı ‘an’anevî kayıtlar vardır ki Japonya’da hâlâ şiddetle tadbîk edilmektedir. Meselâ erkek ve kadınlar yirmi yaşından evvel ne tütün, ne içki içebilirler. Reşîd olmayan çocukların hatta lise talebelerinin yalnız başlarına lokantalara, kahvehânelere, tiyatro ve sinemaları kânûn ile men’ edilmişlerdir.

Gençlerin senelerden beri kuvvetli bir disipline tâbî olmalarının en fâ’ideli semeresi 1923’de vukû’ bulan büyük zelzelede görülmüştür. Bu müthiş âfette yüz binlerce insanın cân kaydına düştüğü bir sırada gerek Tokyo ve gerek Yokohama’da halk kânûna dîndârâne bir mutâva’at göstermiş yağmagirlik ve çapulculuk gibi hâdiseler vukû’ bulmamıştır. [Tokyo dârü’l-fünûnu sâbık zooloji müderrisi Profesör Mitsokori Japonya’da hayât-ı ictimâ’îye nâmındaki eserinde derki;

Avrupalılar Japon intibâhının ne büyük esâslara istinâd ettiğinden haberdâr olmadıklarından gördükleri âsâr-ı temeddünü sathî zannederler. “bu bir cilâdır, yaldızdır, kalaydır kazımız, altından Asyalı bir vahşi çıkar” derler. Ne büyük gaflet! Bilmezler ki bir garp medeniyetinin işimize elveren, mizâcımıza, ahlâkımıza tevâfuk eden yalnız iyi taraflarını aldık. ‘an’anelerimize uymayan, bizi benliğimizden uzaklaştıran cihetlerine kat’iyen iltifât etmedik. Meselâ Japonya’da zengin ve mevki’-i ictimâ’ileri yüksek ‘âileler çocuklarına bi’l-hassâ erkek evlâtlarına en kaba kumaşlardan elbise yaparlar. Zâten biraz sıklığa heves edenler bütün mektep arkadaşlarının istihzasına hedef olur.

Japonya’da çocukların şimendiferlerde üçüncü mevki’den başka yerde seyâhatlerine müsâ’ade edilmez. Hatta çok kere mevki’ ve me’mûriyetleri dolayısıyla birinci mevki’de seyâhat etmeğe mecbûr olan peder ve vâlideler ‘aynı trende çocuklarını üçüncü mevki’e gönderirler. Avrupa’ya tahsile gönderilen Japon gençlerinin isrâfâtta bulduklarını, eğlence yerlerine, sefâhat ‘âlemlerine devâm ettiklerini kimse görmemiştir. Daha ilk mekteplere başlayan bu fikri ve ahlâkî inzibât Japonlar’ın bütün hayâtı müddetince devâm eder.

Bu sistematik terbiyenin fenâ cihetleri de yok değil. Efrâd-ı millet arasında bu şiddetli inzibât düşünüş görüş farklarını azalıyor. Bu vahdet, yeknesağı dehanın tecellisine mâni’ oluyor.

Son senelerde bu sık terbiye ‘aleyhine bir cereyân baş göstermiştir. Şâ’irler, ressâmlar, musîkişinâslar ya’nî sanâyi’-i nefise erbâbı serbest ve bedî’i terbiye lihine bir cereyân te’sisine uğraşmaktadırlar ve bu maksatla Tokyo’da bir yeni mektep de açmışlardır. Büyük sana’atkâr İsaiko Nişimora’nın vücûda getirdiği bu mü’esseseye “Kültürist Mektebi” ismini vermişlerdir. bu mektep çocuklara hür bir terbiye veriyor, onları bedî’i bir tarzda yetiştiriyor. Oyunla, şarkı ile masallarla, hikâyelerle, taltîf ile, çocuk tiyatrolarından alınan ‘ibret dersleriyle ahlâkî ve seciyeyi yükseltmeğe çalışıyorlar.

Kültürist mektebi Japonya’da hayli rağbet bulmuş va tarafdârlar kazanmıştır. Fakat Japonya’yı bugünkü mevki’ye çıkararak ve serbestiyi takayyüd eden mektebin de pek kudretli müdâfi’leri vardır. Bunlardan biri Japon üdebasından Madam Basokomyaki’dir. Onun pek kıymetli fikirleri ihtivâ eden mütâla’âtı şudur: “son senelerde ba’zı terbiyeciler edîb ve sana’atkârların serbest veyâ bedî’i terbiye diye ortaya attıkları yeni sistemin lehinde değilim. Bu tarz terbiye beni tatmin etmiyor. ‘ale’l-umûm annelerin vazîfesi çocuklara birer samîmi dost ve bilgi müşâviri olmaktan ‘ibâret olduğu teslim ederim. Bu dostluk akrânlık, arkadaşlık demek değildir. Büyüklerin küçükler seviyesine inmesi onların da çocuklaşması

ma'nasını ifâde etmez. Aradaki hudûd kalkarsa nizâm-ı ictimâ'î bozulur. Hüsn-ü mu'âmele başka, teklifsizlik yine başkadır. Ben mu'allim ve mürebbilerin de tıpkı ebeveyn gibi meşâik birer müşâvir olmasını ve çocuk velileriyle müttehiden kendi ellerine tevdi' edilen yavrunun ahlâk, seciye ve ma'lûmâtının tekâmülüne hizmet etmelerini ârzü ederim. Ev ile mektep arasında tam tesânüd bulunmalı. Çocuk ne evde fazla şiddet, ne mektepte fazla mülâyemet görmemeli. Her iki yurt onu hayât mücadelesine hazırlamalı.

Madam Mitokoyamazagi geçenlerde (Cici) gazetesinde bu bedî'i terbiyede masalların büyük bir 'âmil olduğundan bahsediyordu. Çocuklara eğlenceli ve 'ibret-âmiz hikâyeler nakl ederek onlara masallarda fenâ hareket edenlerin 'âkîbetini göstererek, iyi olmazlarsa söz dinlemezlerse, onların da nihâyet bir felâkete uğrayacaklarını söylemeği tavsiye ediyordu.

Fikrimce perî masalları çocuklarda 'ulvî hislerin tecellisine hâdim olabilirse de ahlâk telkinine vâsıta olması çok mahzurludur. Böyle olursa ba'zı zeki çocuklar annelerinin bu masallardan kast ettikleri neticeyi keşfetmekte gecikmezler ve her masal dinledikçe bakalım bu kıssadan bize yine ne hisse çıkacak derler. Bu şart dâhilinde masal matlûb-ı istifâdeyi te'mîn edemediği gibi aslındaki zevki de kaybeder. Büyük adamlar bile neticesinde ahlâkî bir ders veren temâşâlardan usanırlar, nerede kaldı ki çocuklar. Perî masalları şi'ir ve hayâl sâhasından ileri geçmemeli, buna mütâla'ât-ı ahlakiye karıştırmak onun zevkini ihlâl eder.

Çocuk tiyatrolarından istihrâc edilecek ahlâkî derslerden de büyük bir şey beklemiyorum. Dikkat ediyorum. Bedî'i terbiyenin temennîyesi kastıyla yazılan piyesleri tedkik ediyorum. Onlar da beni iknâ' etmiyor. Bugün en büyük tiyatro muharririmiz olan Wasade dârü'l-fünûnu profesörlerinden Tobor Oçi'nin "Sinek Yavruları" nâmındaki eserini ele alalım. Bunda sinek analar yumurtalarını yumurtladıktan sonra ölüyorlar. Ya'nî yavrularıyla hiç birlikte yaşamıyorlar. Bâkî kalanlar ya kardaş, ya dostturlar. Hepsi de ebeveynen mahrumdurlar. Belki siz bana yine bu masaldan muktebestir diyeceksiniz, masal da olsa bu gibi sahneler çocuklar arasında fenâ tefsirlere uğrayabilir. Siz onları istediğiniz kadar hayâl 'âlemine sevk ediniz, onlar hakikatı bulur. Çocuk anasına, babasına, ebeveynine, mu'allimine, kendinden büyüğüne fazla bilgisi olanlara, iyilik ve yardım gördüklerine karşı bir hürmet duymağa ve mü'esses kavâ'id-i ictimâ'iyeye ri'âyete küçük yaşta alışmalıdır. Çocuklar 'ulvî hisleri görecekları hakîki numunelerden iktibâs ederler. Muhîti ona ta'kîb edeceği yolu gösterir.

Hülâsa çocuklara biraz serbesti verilmeli, biraz onları kendi hâllerine birkmalı. Hesâbla, para ile gittikçe mâddileşen şu mülevves ictimâ'î hayâtta çocukların kalbi mümkün olduğu kadar temizliğini, saflığını muhâfaza etmeli. Fakat husûsî terbiye vermek hülyâsıyla mü'esses ve fâ'idesi bi't-tecrûbe sâbit olmuş şeyleri bozmağa kalkışmamalı, bilmeliyiz ki hususiyet ekseriyâ 'umûmiyetin 'aleyhinedir."

Selim Sırrı

Metnin Sadeleştirilmiş Hali:

Ancak elli sene var ki Japonlar yalnızlıktan çıkarak batı medeniyetiyle temasa geçtiler. Asırlar süren uzun uykudan uyanan bu millet büyük devletlerarasına hızlı bir şekilde yükseldi. Ordu ve donanmasının kudret ve şevketini Avrupa ve Amerika pekiyi takdir etmektedir. Ekonomi dünyasında ise Japonlar, Amerika'ya rekabet edecek bir seviyeye gelmişlerdir. Japonya'da nüfus da, büyük bir süratle artıyor. 1920'de basılan istatistiklere kıyasen Japonya'nın genel nüfusu 55,961,140'tır. Her kilometre kareye 147 kişi düşüyor. İngiltere'de 145, Almanya'da 136, Fransa'da ise ancak 76'dır. Tokyo'nun nüfusu 2,173,162'dir. Ozaka'nın 1,252,972 Japonya'nın 16 şehrinin nüfusu 100 bin ile 600 bin arasındadır.

Son senelerde Japon sanayide pek ziyade gelişmiştir. İpek, pamuk, yün gibi maddelerin fabrikaları, yerli malları dünyanın her tarafında rağbet bulmaktadır. Bir misal olmak üzere Mösyö Hattori ve ortaklarının Tokyo'daki saat fabrikasından bahsedeceğim, bu müessesede iki bin işçi çalışıyor. 1921'de Çin'e ve Hindistan'a 989,509 cep saati ve asma saat ihraç etmiştir.

Japonya'da fildişi, inci, mercan, mine, hasır işleri, kristal ürünleri ve oyuncak sektöründe çok ileri gitmiştir. Avrupa üniversitelerinde, okullarında, ordularında yüzlerce Japon genci tahsil ve eğitim görmektedir.

Bize gerçek manada örnek olması lazım gelen bu ciddi, çalışkan, müteşebbis milletin dünyayı hayretlere düşüren başarılarının yalnız bazı hayat hikâyelerini biliyoruz. Ne yazık ki iki üç kişilik bir inceleme heyeti Japonya'ya göndermiyoruz. Bizim için oradan alınacak ne büyük dersler var. Japonlar hakkında dinlediğimiz hikâyelerin hepsi bize nihayet bu doğunun en uzak insanların cesur ve fedakâr olduklarını öğretmiştir. Yalnız o kadar mı?

Nüfusu Almanya kadar çok, parası değerli, ticareti, sanayii, askerliği mükemmel olan şarkın bu büyük milletin bundan elli sene evvel nam ve nişanından kimse haberdar değildi. Elli sene evvel Çinliler gibi garip geleneklere bağlı, köşe minderlerinde afyon çekip uyuklayan bu milletin medeniyet sahasında dev adımlarla ilerlemesi elbette ki araştırılmaya değerdir. Demek bir millette hissiyat ortaya çıkınca olgunlaşma devresine girebilmek için iki jenerasyon kâfi geliyormuş. Yalnız ilerlemek için takibi zorunlu olan yolları bilmek ve gereği gibi çalışmak şarttır.

İngiltere, Fransa, Almanya, Amerika'dan Japonya'ya giden araştırma heyetleri hepsi de bir noktada ittifak ediyorlar: Japon kültürü çok yüksek! Üniversiteleri gibi ilkokulları da mükemmel, kız ve erkek okullarında kuvvetli bir düzen fikri ve ahlaki üstünlük, eğitim kurumlarında ciddi bir tahsil veriliyor. Toplumsal düzen itibarıyla Japonya Almanya'dan hiç farklı değil, Alman disiplini gibi bir Japon disiplini var.

Japon terbiyesinin gayesi üniversitelerin münevver, mütefekkir kanun bilen seçilmiş bir grup yetiştirmektir. Erkeklerde istenilen ahlak özellikleri: Vatana muhabbet, imparatora sadakat, kadınlara ise: İyi zevce ve faziletli valide olmaktan ibarettir. Bunlardan başka bazı geleneksel kayıtlar vardır ki Japonya'da hâlâ şiddetle tatbik edilmektedir. Mesela erkek ve kadınlar yirmi yaşından evvel ne tütün, ne içki içebilirler. Ergenlik dönemine ulaşmamış çocukların hatta lise talebelerinin yalnız başlarına lokantalara, kahvehanelere, tiyatro ve sinemalara gitmeleri kanun ile yasaklanmıştır.

Gençlerin senelerden beri kuvvetli bir disipline tâbi olmalarının en faydalı kazancı 1923'te meydana gelen büyük depremde görülmüştür. Bu dehşet verici afette yüz binlerce insanın can derdine düştüğü bir sırada gerek Tokyo ve gerek Yokohama'da halk kanunla dindar şekilde bir itaat göstermiş yağmacılık ve çapulculuk gibi olaylar meydana gelmemiştir.

Tokyo üniversitesi eski zooloji hocası Profesör Mistekori Japonya'da hayat-ı ictimâ'iyeye namındaki eserinde der ki:

Avrupalılar, Japon hassasiyetinin ne büyük temellere dayandığından haberdar olmadıklarından gördükleri medeniyetin eserlerini yüzeysel zannederler. "Bu bir ciladır, yaldızdır, kalaydır kazıyınız, altından Asyalı bir vahşi çıkar" derler. Ne büyük gaflet! Bilmezler ki biz batı medeniyetinin yalnız işimize elveren, mizacımıza, ahlakımıza denk gelen iyi taraflarını aldık. Geleneklerimize uymayan, bizi benliğimizden uzaklaştıran taraflarına kesinlikle iltifat etmedik. Mesela Japonya'da zengin ve sosyal konumları yüksek aileler çocuklarına özellikle erkek evlatlarına en kaba kumaşlardan elbise yaparlar. Zaten biraz sıklığa heves edenler bütün okul arkadaşlarının dalga geçmelerine hedef olur.

Japonya'da çocukların trenlerde üçüncü mevkiden başka yerde seyahatlerine müsaade edilmez. Hatta çok kere mevkî' ve memuriyetleri dolayısıyla birinci mevkide seyahat etmeye mecbur olan peder ve valideler aynı trende çocuklarını üçüncü mevkîe gönderirler. Avrupa'ya tahsile gönderilen Japon gençlerinin israfta bulduklarını, eğlence yerlerine, sefahat âlemlerine devam ettiklerini kimse görmemiştir. Daha ilkokullarda başlayan bu fikri ve ahlaki eğitim Japonların bütün hayatı müddetince devam eder.

Bu sistematik eğitimin kötü tarafları da yok değil. Devlet bireyleri arasında ki bu katı kural düşünüş ve görüş farklarını azaltıyor. Bu birlik, tek yönlü bilginin ortaya çıkmasına mani oluyor.

Son senelerde bu sıkı terbiye aleyhine bir cereyan baş göstermiştir. Şairler, ressamlar, müzisyenler yani güzel sanatlarda mahir olan kişiler serbest ve benzersiz eğitim lehine bir cereyan tesis etmek için uğraşmaktadırlar ve bu maksatla Tokyo'da yeni bir okul da açmışlardır. Büyük sanatkâr İsako Nişimora'nın vücuda getirdiği bu kuruluşa "*Kültürleşme Okulu*" ismini vermişlerdir. Bu okul çocuklara hür bir terbiye veriyor, onları benzersiz bir tarzda yetiştiriyor. Oyunla, şarkı ile masallarla, hikâyelerle, ödüllendirme yolu ile çocuk tiyatrolarından alınan ibret verici derslerle ahlak ve kişiliği yükseltmeye

çalışıyorlar.

Kültürleşme mektebi Japonya’da hayli rağbet görmüş ve taraftarlar kazanmıştır. Fakat Japonya’yı bugünkü mevkie çıkararak ve özgürlüğü şart kuşan okulun da pek kudretli savunucuları vardır. Bunlardan biri Japon edebiyatçılarından Madam Yaso Kummayaki’dir. Onun pek kıymetli fikirlerini içeren araştırması şudur:

Son senelerde bazı eğitimcilerin nazik ve sanatkarların serbest veya güzel eğitim diye ortaya attıkları yeni sistemin lehinde değilim. Bu tarz terbiye beni tatmin etmiyor.

Bütünüyle Atinalıların vazifesi çocuklara birer samimi dost ve bilgi danışmanı olmaktan ibaret olduğunu kabul ederim. Bu dostluk, yaşıt ve arkadaşlık demek değildir. Büyüklerin küçükler seviyesine inmesi onların da çocuklaşması anlamına gelmez. Aradaki sınır kalkarsa toplumsal düzen bozulur. Güzel davranış başka, teklifsizlik yine başkadır. Ben öğretmen ve mürebbilerin de tıpkı aile gibi istekli birer danışman olmasını ve çocuk velileriyle birlik olarak kendi ellerine emanet edilen yavrunun ahlak, karakter ve bilgilerin olgunlaşmasına hizmet etmelerini arzu ederim. Ev ile okul arasında tam bir dayanışma bulunmalı. Çocuk ne evde fazla şiddet, ne okulda fazla yumuşaklık görmemeli. Her iki yurt onu hayat mücadelesine hazırlamalı.

Madam Mistoko Yamazaki geçenlerde (cici) gazetesinde bu güzel eğitimi masalların büyük bir istek olduğundan bahsediyordu. Çocuklara eğlenceli ve ibret verici hikâyeler anlatarak onlara masallarda fena hareket edenlerin akıbetini göstererek, iyi olmazlarsa söz dinlemezlerse, onların da nihayet bir felakete uğrayacaklarını söylemeyi tavsiye ediyordu.

Fikrimce peri masalları çocuklarda yüce hislerin ortaya çıkmasına hizmet edebilirse de ahlak telkinine aracı olması çok sakıncalıdır. Böyle olursa bazı zeki çocuklar annelerinin bu masallardan kastettikleri neticeyi keşfetmekte gecikmezler ve her masal dinledikçe bakalım bu kıssadan bize yine ne hisse çıkacak derler. Bu şart dâhilinde masal arzu edilen faydayı temin edemediği gibi aslındaki zevki de kaybeder. Büyük adamlar bile neticesinde ahlaki bir ders veren görüntülerden usanırlar, nerede kaldı ki çocuklar, peri masalları, şiir ve hayal sahasından ileri geçmemeli, buna ahlaki düşünceler karıştırmak onun zevkine zarar verir.

Çocuk tiyatrolarından çıkarılacak ahlaki derslerden de büyük bir şey beklemiyorum. Dikkat ediyorum. Güzel terbiye vermek arzusuyla yazılan piyesleri inceliyorum. Onlar da beni ikna etmiyor. Bugün en büyük tiyatro yazarımız olan Waseda üniversitesi profesörlerinden Tobor Oçi’nin “Sinek Yavruları” isimindeki eserini ele alalım. Bunda sinek analar yumurtalarını bıraktıktan sonra ölüyorlar. Yani yavrularıyla hiç birlikte yaşamıyorlar. Geride kalanlar ya kardeş ya dostturlar. Hepsi de ebeveynlerden mahrumdurlar. Belki siz bana yine bu masaldan alıntıdır diyeceksiniz. Masal da olsa bu gibi sahneler çocuklar arasında kötü yorumlara dönüşebilir. Siz onları istediğiniz kadar hayal âlemine sevk ediniz, onlar hakikati bulur. Çocuk anasına, babasına, ebeveynine, öğretmene, kendinden büyüğüne, fazla bilgisi olanlara, iyilik ve yardım gördüklerine karşı bir hürmet duymağa ve yerleşmiş toplumsal hukuk ve kurallara uymaya küçük yaşta alışmalıdır. Çocuklar yüce duyguları görecekları hakiki örneklerden alıntı yaparlar. Çevresi ona takip edeceği yolu gösterir.

Özet olarak çocuklara biraz özgürlük verilmeli, biraz onları kendi hallerine bırakmalı. Hesapla, para ile gittikçe maddileşen şu melun sosyal hayatta çocukların kalbi mümkün olduğu kadar temizliğini, saflığını muhafaza etmeli, fakat hususi terbiye vermek sevdasıyla kabul görmüş ve faydası tecrübeyle kanıtlanmış şeyleri bozmağa kalkışmamalı, bilmeliyiz ki hususiyet genellikle çoğunluğun aleyhinedir.

SONUÇ

Japon toplumunun, batı medeniyeti ile geç bir iletişim kurmasına rağmen kısa zaman içerisinde hatırı sayılır düzeyde gelişmeler kat ederek önemli bir konuma geldiği anlaşılmaktadır. Japon ekonomisinin ve ordusunun birçok batılı devlet tarafından takdir edildiği, sanayide yerli üretime önem verdiği belirtilmektedir. Tarcan, Japonya’da öğrencilerin temel eğitimden üniversiteye kadar sağlam bir disiplin içerisinde yetiştirildiğini ve eğitimin temel amaçlarından birinin ahlaki değerleri olan insanlar yetiştirmek olduğunu belirtmektedir. Tarcan’a göre, Türk milleti olarak Japon toplumunun çalışkanlık ve her alanda milli olma değerlerini örnek almamızdır. Japon Halkının bu denli milli olmalarında eğitim

sistemlerinin önemli rolü vardır. Eğitim sistemleri kaliteli olduğu gibi toplumun öz değerlerine de sahip çıkmaktadır. Özellikle Japonların eğitim sistemi gibi bir eğitim sistemimizin olması gerektiğini ve bu eğitim sisteminin ilkokuldan üniversiteye kadar iyi bir şekilde planlanması gerektiği Tarcan tarafından vurgulanmaktadır. Tarcan, yazısında Japon Eğitim Sisteminin kötü yanlarının olduğunu da belirtmektedir. Ayrıca kaleme aldığı bu yazıda, İsako Nişimora tarafından oluşturulan “*Kültürleşme Okulu*” hakkında da bilgiler vermektedir. Bu okulun en önemli özelliklerinden birinin öğrencilerin özgür bir ortamda ders almalarıdır. Bu makaleden anlaşıldığına göre, Selim Sırrı Tarcan’ın, kendi dönemi içerisinde bazı eğitimcilerin desteklediği serbest veya güzel eğitim anlayışına karşı olduğu anlaşılmaktadır. Bunun sebeplerinden birisinin, yetersiz disiplin ortamının dogmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunu da metin içerisindeki şu sözlerinden anlamaktayız: “*Bütünüyle Atinalıların vazifesi çocuklara birer samimi dost ve bilgi danışmanı olmaktan ibaret olduğunu kabul ederim. Bu dostluk, yaşıt ve arkadaşlık demek değildir. Büyüklerin küçükler seviyesine inmesi onların da çocuklaşması anlamına gelmez. Aradaki sınır kalkarsa toplumsal düzen bozulur. Güzel davranış başka, teklifsizlik yine başkadır. Ben öğretmen ve mürebbilerin de tıpkı aile gibi istekli birer danışman olmasını ve çocuk velileriyle birlik olarak kendi ellerine emanet edilen yavrunun ahlak, karakter ve bilgilerin olgunlaşmasına hizmet etmelerini arzu ederim. Ev ile okul arasında tam bir dayanışma bulunmalı. Çocuk ne evde fazla şiddet, ne okulda fazla yumuşaklık görmemeli. Her iki yurt onu hayat mücadelesine hazırlamalı.*” buradan da anlaşıldığı gibi, Tarcan ideal bir eğitimin temelinde aile ve öğretmen arasındaki ahenkli ilişkiden geçtiğini belirtmektedir. Öğrencinin velisi ve öğretmeni sürekli ilişki halinde olarak öğrencinin doğru bir şekilde hayata hazırlanmasını sağlamalıdır.

Tarcan, Peri Masallarının ahlak telkin aracı olarak kullanılmasının doğru olmadığını belirtmektedir. Bu masalların özellikle zeki çocukların hayatlarını olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir. Tarcan, ahlak terbiyesi adına yapılan çocuk tiyatrolarının da yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bu tür aktivitelerin çocukları hayal alemine yönlendirse de çocukların sonunda gerçeği bulacağını belirtmektedir. Tarcan. Çocuğun küçük yaştan itibaren; büyüklerine saygı, küçüklerine sevgiyi ve toplumsal hukuk kurallarını öğrenmesi gerektiğini belirtmektedir.

KAYNAKÇA

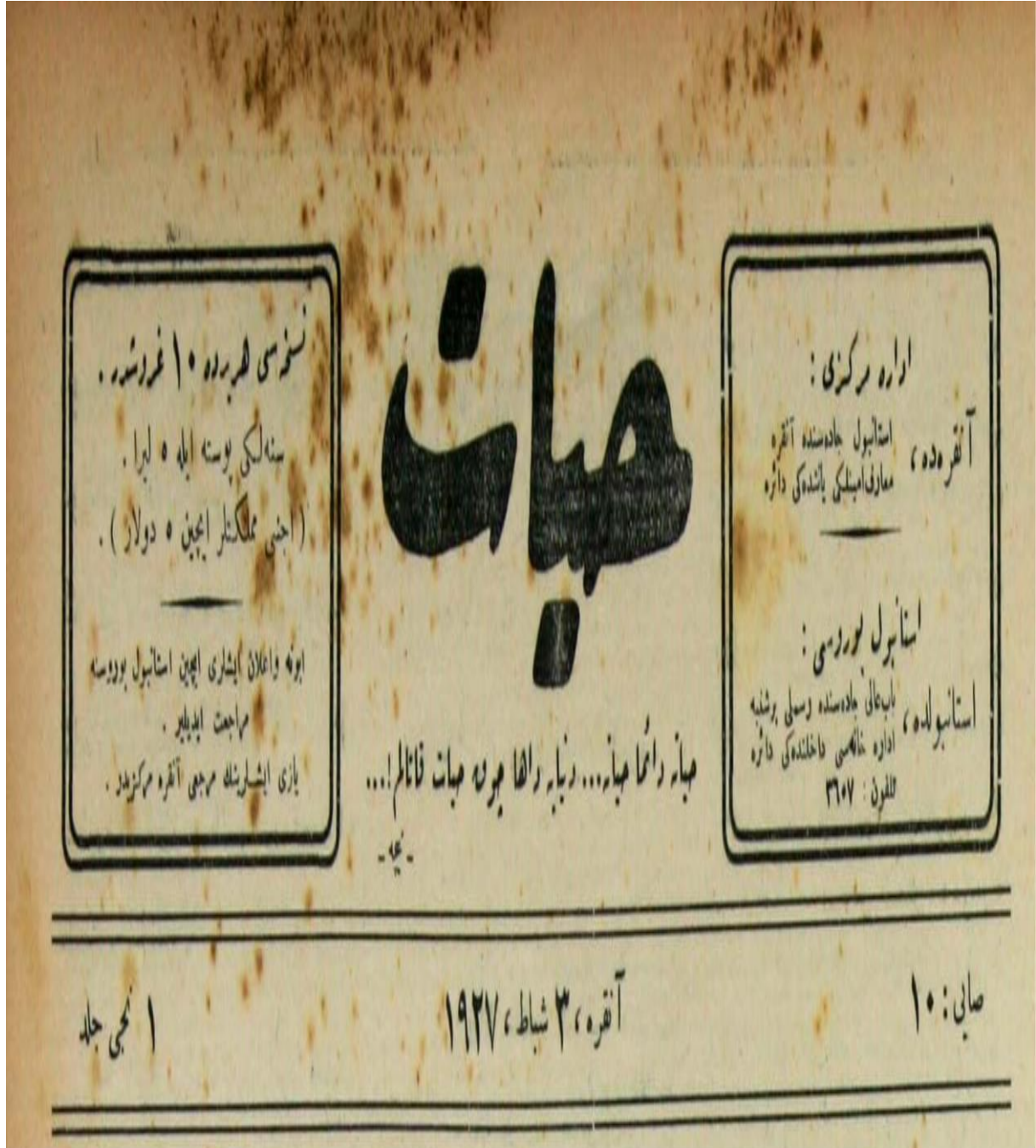
- Corbin, J. ve Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: Sage.
- Çapan M.Ş. (1999). Türk Sporunda Selim Sırrı Tarcan. Ünyay Yayınları. Muğla.
- Gülüm, V. (2008). *Adana İlindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi Öğretim Programına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana.
- Güven, Ö. (1996). Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 70-82.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Mutlu M. (2019). *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Spor Ve Eğitimde Öncü Bir İsim: Selim Sırrı Tarcan*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Tarcan, S. S. (1946). *Hatıralarım. Canlı Tarihler XVI*, İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Tarcan, S. S. (1953). *Spor Dünyasında 1953*. İstanbul: TRT Radyosu.
- Şinoforoğlu, O.T. (2015). *Selim Sırrı Tarcan ve İsveç Jimnastiği: Beden Eğitiminde İsveç Modelinin II. Meşrutiyet Dönemi Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Gazi

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BEO, 3521/ 264073

BEO.003511.263276001

EKLER

پروچک زلزلهده کورولمدر . بو معدن آتدنه بوز بیلگرجه اسانک جان قیدنه دوشمک بربره ادرک تکبو و کرک بو قوه ناماده خلق قانوه دبته اده بر مطاوعت کورستش بلما کرک و چاپولماق کی حادتهار وقوع بولمتمدر .

[توکیو دارالفنونو سابق زوولوزی مدرسی پروفسور میتسوتوری ژاپونیده جیات اجتهابه نامده کی اثرنده درکه :

اوروپا ایلی ژاپون ایتماک نه بویک اساساره استاد ایتدیکندن خبردار اولاده لرلن کورکتری امارتقاص سطحی طن ایدرلر . بو بر جلادر ، بالیزده ، لاپاپو قازیکیزه آتندن آسبال بروخی جیلده ، درلر ، نوبوک نفتک ؛ بلنلرک فرعب مدینتک ایتمزه آلورن ، حناجزمه ، اخلاقوه ، فانی ایلی یالکر این طرفلری آلف . صنه لر بره اولمایده ، بزی بیلگیزدن اولادلار شدر بران جهنرته قطباً انکات ایتدک . مثلا ژاپونیده زنگین و مومو اجتهابلیری بویکده ایلرله چوچوقزیه بلماسه اترک اولادلرته اگ قانا قوملاردن ایسه ایبارلر ، فاناً برآز شیفته حوسایدنر بوتون مکتب اترده اشلرته استیزاسته هدف اولور .

ژاپونیده چوچوقزیک ششده و قزیده اوچینجی موفعدن باشقا یرده سیاحلرته ساعده ایبارلر . جتی چوق کره موق و مامورنلری طولا یسه برنجی موفعه سیاحت ایکنه جیور اولان بندر و اولده لر هین ترضه چوچوقزیری اوچینجی کونده موزلر اورویبه تحصیل کوندرنن ژاپون کینلرک اسرافانده بولنلرلر ، اکلجه برلرته ، سعادت عائلرته و ام ایستکلری کیمه کوزمه مندر . ده ایلک مکتبلره باشلان بونکری و اخلاقی انضاط ژاپونلرک بوتون حیاتی مدعه قوام ایدر .

بو سیمه ماتیک تریبه ک قننا جهنری ده جتی دکل . اترادمت آراسنده بوشدنلی انضباطده و شوتیش کوروش قزقرلی آزالور . بو وحدت ، یکسقی دهانک تجلیسه مانع اولور .

سوک سئلرده وسیق تریبه علینه بر جریان باش کورمتمدر . شاعرلرا رساملر ، موسیقیشاسلر یعنی صنایع نقیسه اربابی سریت و بدی تریبه لهنه جریان تأسیسه اوغراشتمده لر و بومصده توکیوده بریک مکتبه آچمزلدر . بویک سنه کتار ایستو نیشیوراته کوجوده کچر دیک بوؤسه به کولوریت مکتبی ، اسنی و برمنلرله . بو مکتب چوچوقزیه حر بر تریبه و بریور ، انلری بدی بر طرزده بئشدر بریور . اولوقه ، شرق ایله ماسکرله ، حکابه لرله ، تطیف ایله ، چوجوق تیارورنمن آلکان عبرت درسلرله اخلاق وسعی بویکسنکه چاپلیورلر .

کولوریت مکتبی ژاپونیده خلق رغبت بولشی و طرفدارلر قازمدر . فقط ژاپونایی بویکونکی موصه بیداران و سرسقی تقیداین مکتبه ک قدرتی مداعلری واردر . بولرندن بری ژاپون ایباستندن مادام پاسونوبیگه کدر . اولک بک فینل فکری احتوا ایندن مطالبانی شودر :

انکده ای بولمدر . ایک ، ایاوق ، بویک مسوجیات فایرتهاری ، مصنوعات علیمی دنیاک حرطزده رغبت بولمدر . بر شمال اولتی اوزره موسیوی هانتوری و شترکاسنک توکیوده کی ساعت فایرتمسی ذکر ایده حکم ، بوؤسه ده ایکی بیک عمه ایلیور . ۱۹۲۶ ده جینه و هندنه ۰۹ ۱۸۹۰ جیب ساین و آتسه ساعت اخراج ایتمدر .

ژاپونیده قیل دهی ، انجی ، سرجان ، مینه ، حصیر اییلری ، فرستال مصنوعاتی و اولوبخاطیقنده جوق ایلی کیتتمدر .

اوروپا دارالفنونلارنده مکتبلرنده اورولمده بوزلرجه ژاپون کینج تحصیل وتریه کورمکدر . بره جفا اولرک اولی لازم کلن بو جتی ، چاینتقان ، منتشد ملک جهانی میرلره دوشورن موقیقنلرینک یالکر بئش مائلی بیلور . نهلرینک ایکی اوچ کیشیک برته دین جهن ژاپونیده کوندریور . بزم ایچون اورادن آله جتی نه بویک درسلر وار . ژاپونلر حقنده دینلرکیز حکابه لرک هینس بزمیاریت و اعصای شرق اسانلرک سورودا کار اوله لرلن اوکر تئمدر . یالکر اولدوی ؟

تئوس آلتایا قدر جوق ، اراسی بویک ، تخارن ، صاین ، عسکرلکی مکمل اولان شرقک بو بویک ملنک بوندن آلی سه اول نام ونشاندن کیمه خبردار دکلدی . االی سه اول جینلرکی غرب عهته لرله باغلی ، گوشه ندرلرله آمیون چکوب اولبولایان بو ملک ساعده مدنیتده دو آدبارله ایبرولسی ایتدکه تعقیقه شایاند . دیک بر منده انشاء حاصل اولسه تکامل دورمسه کبره بیک ایچون ایکی ژنرادیسیون کافی کلورمش . یالکر ایبرولک ایچون تعقیب ضروری اولان بولری بیلنک و اصول عئنده چالیشق شرطدر .

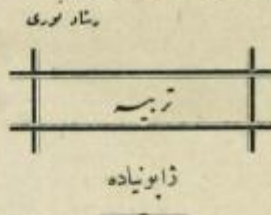
انکتره ، فرانسه ، آلتایا ، امریقادن ژاپونیا به کیدن تدقیق هیئتلی هینس ده بر نطعه ده اساقی اییدیور : ژاپون کولورلی جوق بویک اداری الفولری کی ایلیک مکتبلری ده مکمل قیز وارکک مکتبلرله قونلی بر انضاط فکری و اخلاق کمران ، عمران مؤسه لرده جیمی بر تحصیل بریبرلور . انتظام اجتهابی اعتبارله ژاپونیا آلتایان هیچ فرقی دکلی آلان دیسیپلینی کی بر ژاپون دیسیپلینی وار .

ژاپون تریبه سنک مایه سی دارالفنونلرده منور ، منکر قانون شناس بر زمره ممتاز بئشدر برکدر . ارککلرده مطلوب اولان ضرایب اخلاقیه : وطن محبت ، امپراطوره سعادت ، قانیزله یسه ؛ ایل زوجه و فسیلتی والده اولدن سارتمدر . بولرندن باشقا بئش عنوی فیدلر واردرکه ژاپونیده حالا شده تطبیق ایده کمدر . مثلا آرکک و قانیزلر بکری باشندن اول نه توتون ، نه ایچکی ایجه بیلرلر . رشید اولایان چوچوقزیک حقیقه سطله لرینک یالکر باشلرته لوانطه لره ، قوه سئلره تیار و وسیته مالر کینه لری قانون ایله منج ایده کمدر .

کنترلرک سئلر دهری قونلی بر دیسیپلینه تابع اولالرینک ایتدکه لئورسی ۱۹۲۴ ده وقوع بولان

تیارو بناسی قدر اجمعتی برش اولادینجی بواصله معمول اولانلر بلشایی بیلرلر ... صاعه صوله بولدر یازا دو کولورکی تیارویده کوجوک بر حصه آبریمازمیدی ؟ هم اولدر چوقده دکل ... برنا تأمین ایلمسکی حاده سنده بکری بیک لرا ایله عئکنک بوزن آغارناجق ، صامت ایچون ای براسفمال حاضر لایه جتی تریبه برشیر تیاروسی اییلاییدی . مع مایه برامل بویکده اوتی مرکزی حکومتدن بکلرک . جمهوریت ادارهی عئکنکه حریت کتیدی ، قانین اولرک بر آزاده تیارویه کیده بیلور ، تورک قانینی آرتق حصه بیلور . ایستر و بکلرکده ک جمهوریت حکومتی مناره و کوزل صاعله ایستیک خدمت و قدا کلونی تیارو قده آسیرکده سین . لیرال بر خلق حکومتی ایچون تیارو کیشیکلر بر باره بیلور ... خلق اوزرته ک تلین قون اعتبارله عئکنتره واداره مئه ک بویکده سنن ایفا ایده بیلر . کندیسی ایچون اختیار ایلمن زمت و مصرفی درحال اولدکه باشلاری .

شوق ایل بیلک لازمه درکه تیارو ، صمت تیاروسی شخصی نعت ایله باشلایاجق بر ایش دکلدر . اولکا او حکومت یازدم ایدر ، یاخوده اولرک قیشتی تدبیر ایند جامعلر ... ک مترق آورو ای مللرینک روسی تیاروی حکومت موائیله یاشار . تیارویه جوق اهمیت و برن ارمیلرک اوله تیاروی وادره ک جامعلر طرفندن اداره ایده لر . بو عجت اولزنده اوزون اوزون قونوشورلر .

قطب تریبه - سریت تریبه - بریعی تریبه
آنجق االی سه وارک ژاپونلر عئلکنا عئدن جیبارق غرب مدنیته نامه کلغیلر . صغرلر سورمن اوزون اوقودن اویانان بولمت دول مطقه میراسنه چارچاوقی بویکلیوه دی . اورده و دوناناسنک قدرت و شوکتی اورو و امریقا بک آلی تدبیر ایکنمدر . انضاطدات عانده ایسه ژاپونلر امریقا به رقابت ایده حک برسویه کلغیلدر . ژاپونیده تئوس ده بویک بر سرهله تریبه اییدیور . ۱۹۲۰ ده نشر اییلن استاتستیکله نظرآ ژاپونیک تئوس عمومیسی ۵۰،۹۶۱،۱۴۰ در . بیرکلمتروسرمت ۱۴۷ کصی اسات اییدیور . انکترده ۱۴۵ ، آلتایا ده ۱۳۶ فرانسه ایسه آنجق ۷۶ در . توکیوک تئوس ۲،۱۷۳،۱۶۲ در . اولزاتک ۱،۲۵۲،۹۶۲ ژاپونیک ۱۶ شیریک تئوس ۱۰۰ بیک ایله ۶۰۰ بیک آراسنده در .
سوک سئلرده ژاپون صنایعه بک زیاده

سولهتمدی . کوربه گولجک پوئی . آما پاته
سولولوب سرینه به پور . با کوی ا اوهیج یوق .
اوسیراده قارش طرفده برسان پید اهدی . قازله
شاش آتوب سودن چیراقق ایسته پوردی . شاعر
تولوم سالد اهدی . هن اشارت ایتهدی . سلهندی .
گولوده شاعره سلهندی :

-- اهدی ! آشایمن صاب . شوغولاشک
آرقه سندن کچ بوغره پورو . صابن کوله دغور
کله ، باطافله .

ایکیس ده بربرینه دغور بورودک کولک
آلت کباننده برلشدیلر . سلاششدن سوکره
شاعر سوردی :

-- بو اناچلرک آتیه ، سوک کنسرت
مگدیزری ؟

-- کیدوب ایسه چکک . اوراده اولور دولوروی
شاعر ، گولوده کی سزلیک آیددی . قط
بلی ادهدی .

-- نهدن اولورولاسین ؟
-- اهدی سن نه دیورسک ؟ پوراسی سنک
یلدیگ کی دکله . بوراده هندی بالازی قداز
سیوری سینک وار . بوراده مادالر یله سینه
ملونولور . سو دیه کورونک عب باطاق .. ندین
کوردنکبا ، بزم قازری بیه بورادن چیراق ایجون
ملاشلادم .

شاعر صاصیلدی . روحده انجه بر شینک
قویدین حس ایندی .

-- سزک کوی نروده ؟
-- ایته شو .. تاه باقی !
-- کورمه پرم .
-- ایته جام !

باقدی ، ایلرده برطوراق و کوربه یینی واردی .
-- یوی کوی ؟

-- باشقاسی اولایدی ، اورد دردم ، آما ،
شیمه بک استیزه یو دوشدی .

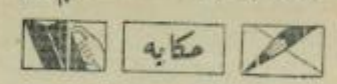
-- یاغو بو باطافه باشایلیری ؟
-- بو سؤال بزهی سوروروسک اهدی ؟
-- طیبی سزه . مادالری ایصیران سیوری
سینکلرک یاتنده بو ناسل کوی ؟

-- اونده سکا سورمال اهدی .
-- بو باطاق تورونتی قایل دکلی ؟
-- نهدن قایل اولاسین ؟ آما اوزم یله چکمز
ایش دکله .. بز یانکر طورافده چایشمانی
بیلیر ، باطافده چایناچلرده باشقاری ..

-- بو ناسل اولور آتام ؟
-- ناسل اولاجی فولاید . سز بزم بریزه
کیکیز . بز سزک بریکزه کچلم ، باقی برتک باطاق
قالیری ؟ شاعرک فلتنه ایکنسی برشی داه اویدی .
کویه دغور برودیز . برچینک کوشه سنده
رفیز جوجوی کوردی . نه کوزل کوزلری ، نه بیاض
دینلری واردی . بو کوزلر بیک شاعره الهام قیانی
اولایلیردی . قط اولادار . هم بیاض دینلر ، ایری
سیاه کوزله ، بی بی افری و آقآلر ... جوجولک

ایلیک و یاردم کوردکلرته قارش بر حرمت دونه
و مؤسس فواده اجنایه ریایته کویوگ باشده
آیشیلدیر . جوجولر خوی حسری کورده کلری
حقیق نوله لردن اناس ایدرلر . حیل اوکا نعیب
ایدهنکی پول کورستر .

خلامه جوجولره . براز سرین وری لیل ،
براز اونلری کندی کلریته برافال . حسابله ، بارا
ایله کیندیکه مادیلین شو ملون اجنایه سیانده
جوجولرک فلی تنکن اولدی قدر بیزلکنی . صافلی
صافله ایهل . فقط خصوصی تریه ویرمک خلیایه
مؤسس و عاقدیس بالخره تات اولک شیلری
بوزمانه فالتیله ییل . بیله لرک خصوصیت اکثریا
عمومیک علیهنه .

گرم چشمی

-- نظر کین مزیده .
کولجکک سرین سولری دوداقرنی ایصلانادن
روحنک شدلکی دو کولدی :

دورود بیه کیمه
چینکلر کولمه ، کولک
طریف کوی میداشنه
کوردی برش بیک .
اشته آتین ، ایسی
الته قلیقن سوک .
اسبارک اشته
برکنج یوز دگر میده .
تولاری ده کلر
کویوبله برکوشلده
بو کویله وامت کویز
کورت وود ، شیه .

و نهایت شاعرا نه کولجکک ایکی اوج یوز آدم
قادر پانلاشیر پانلاشیر : شاررپ ا . .

صاخ آوی آشیلرته قادر چاموره بادی .
-- توحاف ! دیدی . ترشه اولرک آتین
چامورمش .

صافه سایدی ، براز کیدوب نوددی :
چارررت ! سول آمانی بالدرینه قادر باطافه
سایلانمی .

-- آ ، توحاف ! دیدی . ندینه چنرک آتین
باطاقش .

اوبوزغونلده بلکه کبری ندیقه اوغراشدی .
کولجککک یاتنه وارماک امکان یوق ...

برطاشک اوسته جو کوردی . قلی ، دوداقلرله
برابر چانلا باقدی . پشندی . ترحالنده آریوروم ،
آریه آقه بر آووج توز قله جنم صادی . ایتهنه
سوگودر ، سولره رنگر ، شعرلر .. شوراجلده
یوز آدم اونه ده ... آه برکیده بیله . فوغولری
آزادی . سوگودره برطاش آندی . بیل کولکلردن
بر چفت قاز چیلدی .

-- فوغولن ایتدیکم فامش .. دیدی .
شعدی نه یا بجدی ؟ کویلو دایی بالانی

هوسگه لره بیس تریه بی ایدوستکلرک
سرسیت ویا بیس تریه دیه اورنایه آدقاری یکی
سیندک لهنده دکله . بوغرلر تریه تیطنج ایبور .
خلی اسوم آتیرک و طیفاس جوجولره برر
سیمی دوست وینکی مشاوری اولندن عبارت
اولدین نسیم ایدرم . بودوستاق افراقق ، آردناشاق
دیک دکلدر . بو بکلرک کویوکلر سوسته ایسی
اولرکده جوجولانیناسی مناسب افاده اینر .
آزاده کی حدود قائلرله نظام اجنایه یوزولور .
حسن مامله باشا ، فکلیسزک بیه باشادار . بن
سلط و صریلرکده طوق ایون کی متفق بر مشاور
اولتی و جویوق و لیلرله منجماً کندی افریسه
تودیع ایسین یورونک اسلاق ، سیه و سولماتک
فکله خست اناقرنی آرزو ایدرم . او ایله سکت
آزاسته تام بر ساند یونمال . جویوق نه اوده
فقله شمت ، نه مکتبه فقله ملائمت کورمه یلی .
هریک یورد اون حیات مجادله خاشرلامالی .

مادامینولونامازا ک کینلره (سی) شرکسته
بو دیه تریه ده ماضلرک بویک برعامل اولدیندن
بخت ایدیلوردی . جوجولره آکنجه کی و عیرت آیز
حکامه تکل ایدرک اولرله ماضلرکده فنا حرکت
ایدرکک عاقبتی کورترک ، این اولارلرله سوز
دیکلرلرله ، اولرکده نهایت بر فلاکه اوغرا .

ایچلاری سولکی توصیه ایدیلوردی .
فکرجه بری ماضلری جوجولرکده خوی
حدرک تجلیسه خادم اولسایرله ده اخلاق نلقینه
واسطه اولسی یوق حذولرلدر . بویه اولورسه
بعض ذکی جوجولر آتیرک بو ماضلردن نصدر
ایتمکلری تیجه کی کشف ایکنده کچکمز لره ماضال
دیکلرکده باقلم بر قصه من بزه نه نه حصه جیله جنی
درلر . بو شرط داخنده ماضال مطلوب استغاده ی
تأمین ایدمه تیکی کی اسلتمه کی ذوق ده غیب ایدر .

بویک آداملر یله تیجه سنده اخلاق بر درس ورین
ناشالردن اولسایرلر ، نروده فالدی که جوجولر
بری ماضلری شرع و خال ساحه سندن ایزی کیمه یلی ،
بوکا مظلومان اخلاقیه قاریشدریمق اولک ذوقی
اختلال ایدر .

جوجوی تیارولردن استخراج ایدیلرک
اخلاق درس لردنه بویک برشی تکلم یوروم . دقت
ایدیورم . بیس تریه تک نفیسی فسدله یزیران
ییسلری اهدق ایدیلورم . اولرکده بی افنا ایبور .
بوکون دک بویک تیارو حرورس اولان واسه دا
دوالفوق برورسورلردن تویور اویس تک ، سینک
یادیلوری « ناسده کی ایزی آله آلام . بونده سینک
آنا یورمورطالری بو وطلاده من سوکرا اولیلورلر .
جن یادیلورله هیچ برکنده یا ساینورلر . باقی
قالار یا قازدش ، یا دوستلر . حبس ده اویسندن
حرورسدرلر . بلکه سز بکایته بو ماضالین منتیبه
دیسه کینکزه ، ماضالده اوله بوکی حصه لر جوجولر
آزاسته فنا خیرله اوغرا بیلیر . سز اونلری
ایسه دیککزه قدر خیال عاقله سوق ایدیکزه ، اولر
حقیق یولور . جوجوق آناسه ، بائسه ، اویته
صلته ، کندنن بویکله فعله بیلکیسی اولالره ،

Üniversite Öğrencilerine Göre Spor Ve Değerler Eğitimi

Okan DEMİR¹ Merve BEKTAŞ²

ÖZ

Çalışmada, toplumsal öneme sahip olan değerlerimizin spor ve eğitim yoluyla yeni nesillere aktarılmasında sporun; cinsiyet, eğitim görülen okul, yaş ve spor geçmişi değişkenleri üzerinde farklılık oluşturulmas düzeyinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim döneminde üniversite eğitimine devam eden öğrenciler, örneklem grubunu ise yine bu öğrencilerden gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen 145 (54 erkek, 91 kız) öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada örneklem grubunun verileri Skewness-Kurtosis normal dağılım testine tabi tutulmuş ve -1.5 ve +1.5 değerleri arası normal kabul edilmiştir. Normal dağılım gösteren parametreler T Testi ve ANOVA, normal dağılım göstermeyen değerler Krussal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Katılımcıların yaş grupları ile değerlerimiz ölçeği alt boyutları arasındaki verilere bakıldığında sorumluluk alt boyutu arasında ve adalet alt boyutu ile spor geçmişi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Sonuç olarak, spor geçmişine sahip olan katılımcıların değerler eğitimi ve alt boyutları ile daha yüksek derecede uyum sağladığı, 18-28 yaş grubunda yer alan bireylerin değerler eğitimini 18 yaş altı bireylere göre daha ileri düzeyde algıladığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, değerler eğitimi, psikososyal gelişme, anahtar yetkinlik

Sports And Values Education According To University Students

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the difference of sports on gender, school of education, age and sports history variables in the transfer of values, which have an important place in society, to new generations through sports and education. The population of the study consisted of students continuing their education life in universities, including the spring semester of 2022-2023 and the sample group consisted of 145 (54 male, 91 female) students who voluntarily wanted to participate in the study. In the study, the data of the sample group were subjected to the Skewness-Kurtosis normal distribution test and the distribution was accepted to be normal when the distribution range was between -1.5 and +1.5 values. The parameters showing normal distribution were analysed by T Test and ANOVA, and the values not showing normal distribution were analysed by Krussal Wallis test. When the data between the age groups of the participants and the sub-dimensions of the values scale were examined, a significant difference was found between the responsibility sub-dimension and the justice sub-dimension and the sports background ($p<0.05$). As a result, it can be said that the participants with a sports background have a higher degree of compliance with values education and its sub-dimensions, and individuals in the 18-28 age group perceive values education at a more advanced level than individuals under the age of 18.

Keywords: Sport, values education, psychosocial development, key competences

¹Sorumlu Yazar: Okan DEMİR, okandr61@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8296-6188

² Merve BEKTAŞ, merve_bkts@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4239-7790

GİRİŞ

Toplumsal hayatın içinde yer alan evrensel değerlerin, toplumu oluşturan bireylere de yansıtılması gerekmektedir. Değerlerin eksik olması toplum içinde olumsuz karşılanan ahlaksızlık, ümitsizlik ve sahip olunacak ve korunulacak kavramların yoksunluğu gibi durumların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Maslow, 1996). Değerlerin kazanılmasında farklı birçok görüş öne sürülmüştür. Literatüre bakıldığında oluşan genel kanı; eğitimin, toplumsal ya da bireysel anlamda var olan kültürel, sosyal, normatif birçok bilgi ve beceriyi kendinden sonra gelecek olan nesillere aktarma süreci olduğuna yöneliktir (Çüçen, 2001). Değerler eğitiminin daha etkin bir şekilde topluma kazandırılmasında farklı yöntemler kullanılmıştır. Spordan dini öğelere kadar (kutsal kitapta yer alan kıssaların aktarılması , vb.) dönem dönem farklı yollar izlenmiştir. (Ayyıldız ve Alan, 2015).

Global anlamda insan yaşamındaki değişimlerin geçmişe oranla daha hızlı gerçekleştiği söylenebilir. İş ortamı ve sosyal çevrenin getirdiği stres ve diğer ruhsal faktörler zaman zaman insan hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanların yaşam kalitesinin kötüleşmesi göz önüne alındığında, toplum açısından insan sağlığının iyileştirilmesi ve daha sağlıklı bir yaşam tarzının teşvik edilmesi gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır (Palamarchuk vd., 2020). Dünya Sağlık Örgütü'nce 1948 yılında yayımlanan ve tüm dünya tarafından hayata geçirilmeye çalışılan tüzüğünde sağlık kavramını insanların sadece fiziksel olarak iyi hissetmeleri olarak değil bunlara ek olarak sosyal ve ruhsal durumlarının da olumlu bir seyir izlemesi olarak nitelendirmektedir. Ayrıca ferdi olarak yaşamsal faaliyetlerini sürdürmelerinde maddi ve sosyal durumlarını korumak ve verimli hale getirmek için önemli bir araç olarak da ifade edilmiştir (Who, 2006).

İnsan, yaşadığı toplum içinde iletişim kurarak hem kültürel anlamda kendisine katkı sağlar, hem bilişsel olarak gelişir hem de o toplum içinde kendisine yer edinir (Doğan, 2023). Toplum içinde yer edinme ya da başka bir deyişle sosyalleşme kavramının oluşmasında, verimli bir şekilde toplumsal rolleri gerçekleştirebilme becerisi elde etme, insanlarla iletişim kurarak beraber çalışma alışkanlığını kazanılmasında sporun önemli bir yeri olduğu söylenebilir (Aydın ve Bijen, 2018). Spor bütünsel olarak bakıldığında insanların yaşadığı topluma entegre olmasında yardımcı olmakta ve onların sosyalleşerek daha dinamik bir yaşam tarzı kazanmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Gelişmiş toplumlarda sportif etkinliklerin kollektif bir biçimde gerçekleşmesi sebebiyle o toplumu oluşturan fertler farklı insanlar tanımak ve onlar ile farklı gruplar oluşturma şansını elde etmektedir (Çaha, 2000). Spor, toplumsal uyum ve empati gibi değerlerimizin gelişimini teşvik etmektedir. Takım sporları, bireylerin bir araya gelerek ortak bir hedefe ulaşmak için iş birliği yapmalarını gerektirir. Bu deneyim, birlikte çalışma, başkalarını dinleme, anlama ve empati kurma becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Spor, farklı kültürlerden ve arka planlardan gelen insanları bir araya getirmekte ve toplumsal uyumu destekleyerek hoşgörü ve saygı gibi değerlerin yayılmasına katkıda bulunmaktadır. Bir başka açıdan spor, liderlik ve sorumluluk gibi değerlerin gelişimini desteklemektedir. Takım kaptanları, antrenörler ve diğer lider figürler, takım arkadaşlarına örnek olmak, motivasyon sağlamak ve sorumluluklarını yerine getirmek gibi önemli rol modelleridir. Bu liderlik deneyimi, sporcuların liderlik becerilerinin geliştirilmesine ve sorumluluk bilincinin artmasına yardımcı olmaktadır. Spor, bireyleri kendi eylemlerinin sonuçlarına ve takımlarının başarısına katkıda bulunmaya teşvik ederek sorumluluk duygusunu güçlendirmektedir (Grossing, 1991).

Spor, saygı ve fair play (adil oyun) değerlerini vurgular. Spor etiği, rakiplere, hakemlere ve kurallara saygı göstermeyi öğretir. Oyunun ruhunu ve fair play'i koruma anlayışı bireylerin dürüst, adil ve ahlaki davranışlar sergilemelerine teşvik eder. Spor aktiviteleri, bireylerin başkalarının haklarına ve farklılıklarına saygı duymalarını öğrenmelerine yardımcı olur. Fiziksel aktiviteye dayalı olmasının ötesinde spor, bireylerin ve toplumun değerlerini şekillendiren ve güçlendiren bir eğitim aracıdır. Disiplin, özdenetim, sabır, azim ve özveri gibi değerleri içeren spor aktiviteleri, bireylerin bu özellikleri güçlendirmesine yardımcı olur. Sporda hedeflere ulaşma, zorluklarla başa çıkma, başarı ve başarısızlıkla baş etme deneyimleri, bireylerin karakterlerini olumlu yönde etkilediği ve onları güçlendirdiği söylenebilir (Coakley, 2020).

Değerler eğitimi, herhangi bir topluluğun oluşmasında yer alan fertlerin, hayatları boyunca sergiledikleri

davranışları gözlemleyen, insan yaşamına pozitif katkı sağlamayı amaçlayan yaşam kalitesini artırmak için her insanda bulunması gerektiği kanısı oluşan evrensel değerlerin bireylere kazandırıldığı bir süreçtir (Lakshimi, 2009). Değerler eğitiminin insanın yaşamında yer alan ve ona yön veren evrensel ilkeler ışığında ilerlemesi sadece okullarda olmamaktadır. İnfomal eğitim de denilen ve sosyal çevrede gerçekleşen etkinliklerle, adalet, sevgi, saygı, yardımseverlik, paylaşma gibi faktörlerin kazandırılması insanların yaşam kalitesine ve toplumsal huzura yönelik farklı alanların da bu eğitimde katkısı olduğu söylenilebilir (Arslan, 2022).

Küresel anlamda gerçekleşen ve yeryüzündeki tüm ülkelerin katılmak için yoğun çaba harcadığı olimpiyatlar aslında yaşatılması gereken değerler olgusunun bir sembol organizasyonu haline gelmiştir. Olimpizm felsefesi temelinde evrensel ahlak değerlerini yaşatmak ve bu değerlerin farklı kültürden sporcuların da ortak bir hedef doğrultusunda birbirlerine karşı uygulamasını temel alan bir düşünce biçimidir (Erdemli, 1997). Bu doğrultuda evrensel değerlerin öğretilmesinde spordan faydalanmanın kalıcı sonuçlar ortaya koyabileceği söylenebilir (Harrison vd., 2001).

Ulusal ve uluslararası eğitim camiasında bireylerin küçük yaşlardan itibaren okul hayatlarında yer alan “değerler eğitimi” hem uygulamalar yoluyla hem de ders kitapları aracılığı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ülkemizdeki eğitim sisteminin de bir parçası haline gelmiştir.

Edgar Dale’ye ait olan yaşantı konisinde de ifade edildiği gibi yaygın görüşe göre en kalıcı öğrenme yaparak yaşayarak öğrenme olarak ön plana çıkmaktadır (Lee ve Reeves, 2007). Bu çalışmada değerler eğitiminin teorik dersler yerine beden eğitimi ve spor yoluyla öğretilmesi düşüncesinin öğrencilerin sahip olduğu değişkenlere göre farklılık oluşturma düzeyi incelenmiştir.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Çalışmanın modeli nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli esas alınarak düzenlenmiştir. Sayısal verilere dayalı olarak araştırılması hedeflenen problem ve hipotezlere yönelik elde edilen bulguların numerik bir şekilde ifade edilerek analiz edilmesi nicel araştırma olarak betimlenmektedir (Büyüköztürk, 2006). Bu araştırma modelinde hipotezler aşağıda belirtildiği gibi bağımsız değişken olan yaş, cinsiyet, eğitim alınan fakülte/ yüksekokul ve spor geçmişi parametreleri ile değerler eğitiminin alt boyutlarında meydana gelen farklılık üzerinden oluşturulmuştur.

H1: Spor, değerler eğitimi açısından yaş gurupları arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H2: Spor, değerler eğitimi açısından farklı cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H3: Spor, değerler açısından spor geçmişine sahip bireyler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H4: Spor, değerler açısından farklı bölümlerde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

2.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem Grubu

Araştırmanın evrenini Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’na bağlı devlet üniversitelerinde 2022-2023 bahar dönemi de dahil olmak üzere eğitim hayatını sürdüren öğrenciler, örneklem grubunu ise bu eğitim kurumlarında okuyan ve basit rastgele yöntemine uygun olarak gerek öğrenciler arasında yaygın olan sosyal medya gerekse diğer iletişim kanalları aracılığıyla iletişim kurulan ve gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen 145 öğrenci oluşturmuştur.

2.3.Veriler Toplama Aracı

Araştırmada Kangalgil ve ark. (2021) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi Dersi Değerler Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile öğrencilere ait demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, spor geçmişi, okuduğu bölüm,..) elde edilmiştir. Bu ölçek sorumluluk, adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk alt boyutlarından oluşmaktadır. Ayrıca belirtilen ölçekte yer alan maddelerin tümü, 1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle

Katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde G Power ve Spss 23 paket programları kullanılmıştır. Etki analizi yakın dönemde eğitim alanında ortaya konulan çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Etki analizi ve sonucunda güç testi kullanılarak ideal örneklem sayısı elde edilmektedir (Beins ve Mc Carthy, 2012). Çalışmada örneklem grubunun verileri Skewness-Kurtosis normal dağılım testine tabi tutulmuş ve dağılım aralığı -1.5 ve +1.5 değerleri arasında yer alan değerlerin dağılımının normal olduğu kabul edilmiştir (Tabachnick, 2013). Seçenek sayısı ikiye kadar olan değişkenlerin farklılığı T testi aracılığı ile ikiden fazla seçeneğe sahip olan parametreler arasındaki farklılık ise ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Normal dağılıma sahip olan parametrelerin incelenmesinde kullanılan parametrik testler olan ANOVA ve T testi için anlamlı farklılık düzeyi %95 güven aralığında $p < 0.05$ değeri olarak kabul edilmiştir. Normal dağılıma sahip olmayan ve ikiden fazla seçeneği bulunan parametreler için ise Krussal Wallis testi uygulanmıştır (Can, 2022).

3.BULGULAR

Araştırmada yer alan parametrelere normallik analizi yapılmış olup yaş değişkenine ait Skewness Kurtosis değerleri (2.67- 21.7) belirlenen aralığın dışında bulunmuş diğer tüm parametreler ise normal dağılım göstermiştir. Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo.1' de gösterilmiştir.

Tablo.1 Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistikler

		n	Geçerli Yüzde (%)	Toplam Yüzde (%)
Yaş	18 yaş altı	3	2,1	2,1
	18-28	136	93,8	95,8
	29-39	5	3,4	99,3
	40 yaş ve üstü	1	0,7	100
	TOPLAM	145		
Cinsiyet	Erkek	54	37,2	37,2
	Kadın	91	62,8	100
	TOPLAM	145		
Bölüm	Besyo	32	22,1	22,1
	Myo	44	30,3	52,4
	Sağlık Bilimleri	69	47,6	100
	TOPLAM	145		
Spor Geçmişi	0-1 yıl	74	51,0	51,0
	2-3 yıl	35	24,5	75,5
	3-4 yıl	16	11,0	86,5
	5 yıl ve üzeri	20	13,8	100
	TOPLAM	145		

Katılımcıların %2,1'i 18 yaş altı, %93,8'i 18-28 yaş aralığında, %3,4'ü 29-39 yaş aralığında ve %0,7'si ise 40 yaş üstü bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %37,2'si erkek ve %62,8'si kadındır. %22,1'i Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültesi, %30,3'ü Meslek Yüksekokulu ve %47,6'sı Sağlık Bilimleri'nde eğitim görmektedir. Bireylerin %51'inin 0-1 yıl arasında, %24,5'inin 2-3 yıl arasında, %11'inin 3-4 yıl arasında ve %13,8'inin 5 yıl ve üzeri spor geçmişine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo.2 Değerlerimiz Ölçeği ve Cinsiyet Değişkenine Ait T Testi Analiz Tablosu

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S.s.	t	sd	p
Sorumluluk	Erkek	54	4,29	0,73	0,469	143	,640
	Kadın	91	4,35	0,63			
	TOPLAM	145					
Adalet	Erkek	54	4,14	0,89	1,363	143	,169
	Kadın	91	4,32	0,71			
	TOPLAM	145					
Yardımseverlik	Erkek	54	4,21	0,75	1,639	143	,103
	Kadın	91	4,02	0,65			
	TOPLAM	145					
Özdenetim	Erkek	54	4,16	0,71	1,139		,256
	Kadın	91	4,30	0,66			
	TOPLAM	145					
Dostluk	Erkek	54	3,98	0,83	1,041		,300
	Kadın	91	4,12	0,69			
	TOPLAM	145					

Değerlerimiz ölçeğinin alt boyutları olan sorumluluk, adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.3 Değerlerimiz Ölçeği Yaş Değişkenine Ait Krussal Wallis Test Tablosu

Alt Boyutlar	Yaş	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Post Doc
Sorumluluk	a.18 yaş altı	3	19,33	7,03	3	,041*	b>a
	b.18-28	136	75,15				
	c.29-39	5	52,70				
	d.+40 yaş	1	42,50				
	TOPLAM	145					
Adalet	a.18 yaş altı	3	67,00	2,08	3	,555	
	b.18-28	136	74,01				
	c.29-39	5	48,00				
	d.+40 yaş	1	78,50				
	TOPLAM	145					
Yardımseverlik	a.18 yaş altı	3	71,50	2,18	3	,535	
	b.18-28	136	74,30				
	c.29-39	5	54,70				
	d.+40 yaş	1	29,50				
	TOPLAM	145					
Özdenetim	a.18 yaş altı	3	71,50	0,47	3	,926	
	b.18-28	136	73,31				
	c.29-39	5	71,10				
	d.+40 yaş	1	45,50				
	TOPLAM	145					
Dostluk	a.18 yaş altı	3	83,00				

b.18-28	136	73,01			
c.29-39	5	68,40			
d.+40 yaş	1	64,50			
TOPLAM	145		0,28	3	,963

*p<0.05

Katılımcıların yaş grupları ile değerlerimiz ölçeği alt boyutları arasındaki verilere bakıldığında sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş; adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Yapılan Post Doc analizi (Games- Howell) sonucunda 18-28 yaş aralığındaki bireylerin, 18 yaş altındaki bireylerle karşılaştırıldığında spor eğitimi sayesinde kazandığı sorumluluk duygusunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo.4 Değerlerimiz Ölçeği Eğitim Görülen Bölüm ANOVA Test Analizi

Alt Boyutlar	Bölüm	n	$\bar{x}$	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Sorumluluk	Besyo	32	4,33	0,48	G.arası	2	0,39	0,962	
	Myo	44	4,34	0,75	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,36	0,59					
	TOPLAM	145	4,35	0,62					
Adalet	Besyo	32	4,31	0,56	G.arası	2	0,95	0,909	
	Myo	44	4,23	0,88	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,25	0,82					
	TOPLAM	145	4,25	0,79					
Yardım severlik	Besyo	32	4,17	0,49	G.arası	2	0,25	0,778	
	Myo	44	4,08	0,86	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,16	0,66					
	TOPLAM	145	4,14	0,69					
Özdenetim	Besyo	32	4,32	0,53	G.arası	2	0,45	0,634	
	Myo	44	4,17	0,84	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,26	0,63					
	TOPLAM	145	4,25	0,68					
Dostluk	Besyo	32	4,09	0,66	G.arası	2	0,34	0,966	
	Myo	44	4,05	0,87	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,07	0,71					
	TOPLAM	145	4,07	0,75					

Katılımcıların eğitim hayatlarına devam ettikleri bölümler ile değerlerimiz ölçeği alt boyutlarının test edildiği ANOVA analizine bakıldığında BESYO, MYO ve Sağlık Bilimleri öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo.5 Değerlerimiz Ölçeği Spor Geçmişi ANOVA Test Analizi

Alt Boyutlar	Spor Geçmişi	n	$\bar{x}$	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Sorumluluk	0-1 yıl	74	4,33	0,48	G.arası	3	0,67	0,571	
	2-3 yıl	35	4,34	0,75	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,36	0,59					
	5 yıl ve üzeri	20	4,35	0,48					
	TOPLAM	145	4,35	0,62					
Adalet	0-1 yıl	74	4,31	0,56	G.arası	3	2,70	0,041*	a>b
	2-3 yıl	35	4,23	0,88	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,25	0,82					
	5 yıl ve üzeri	20	4,48	0,46					
	TOPLAM	145	4,28	0,77					
Yardım severlik	0-1 yıl	74	4,17	0,49	G.arası	3	0,68	0,561	
	2-3 yıl	35	4,08	0,86	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,16	0,66					
	5 yıl ve üzeri	20	4,50	0,41					
	TOPLAM	145	4,25	0,68					
Özdenetim	0-1 yıl	74	4,32	0,53	G.arası	3	1,47	0,225	
	2-3 yıl	35	4,17	0,84	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,26	0,63					
	5 yıl ve üzeri	20	4,27	0,49					
	TOPLAM	145	4,14	0,69					
Dostluk	0-1 yıl	74	4,09	0,66	G.arası	3	1,27	0,286	
	2-3 yıl	35	4,05	0,87	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,07	0,71					
	5 yıl ve üzeri	20	4,19	0,14					
	TOPLAM	145	4,07	0,62					

*p<0.05

Tablo.5’de yer alan bilgiler incelendiğinde katılımcıların spor geçmişleri ile değerlerimiz ölçeğinin alt boyutları olan sorumluluk, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Adalet alt boyutu ile spor geçmişi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0.05). Yapılan post doc analizi sonucunda spor geçmişi 0-1 yıl arasında olan bireylerin adalet duygusunun 2-3 yıl spor geçmişine sahip olanlara oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından eğitim müfredatının bir parçası haline getirilen “Değerler Eğitimi” kavramı beden eğitimi ve spor açısından değerlendirilmiştir. Bilindiği gibi “Değerler” MEB tarafından hazırlanan 5.6.7. ve 8. sınıflara yönelik Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı’nın içinde öğretim programları perspektifinde oluşturulan ilkeler toplamı olarak ifade edilmiş ve kök değerler ve yetkinliklerin kazandırılması temel öğretim amacı olarak vurgulanmıştır. Buna göre araştırma modelimizde yer alan hipotezlerimiz ve elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında:

‘‘H1: Spor, değerler eğitimi açısından yaş grupları arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.’’ hipotezi kabul edilmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında (Tablo.2) yaş grupları arasında sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık oluşmuştur.

“H2: Spor, değerler eğitimi açısından farklı cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi reddedilmiştir. Cinsiyet parametresi bağlamında katılımcılar arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

“H3: Spor, değerler eğitimi açısından farklı spor geçmişine sahip bireyler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi kabul edilmiştir. Çalışmada yer alan veriler (Tablo.5) adalet alt boyutunda farklı spor geçmişine sahip katılımcılar arasında anlamlı farklılık oluştuğunu göstermiştir.

“ H4: Spor, değerler eğitimi açısından farklı bölümlerde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi reddedilmiştir. BESYO, MYO ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri’nde eğitim gören bireyler arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Okudan ve Eksi (2011) yılında yaptıkları çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda yer alan eğitim yöneticilerinin perspektifinde değerler eğitimi değerlendirmiş, bireylerin cinsiyet ve eğitim durumları üzerinde anlamlı farklılıklar saptanmış fakat görev yaptığı pozisyon ve kıdemi üzerinde herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu çalışmamızda değerler eğitimi ve cinsiyet değişkeni arasındaki analiz sonuçları ile uyumsuzdur. Aradaki farklılığın sebebi öğrenci bakış açısı ile yönetici bakış açısı arasındaki değişiklik ve yılların getirdiği yaşlanışlığın cinsiyet bazında kişilerde farklılığa sebep olması gösterilebilir.

Aktepe ve Yalçınkaya (2016) yaptıkları çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin görüşlerinin demografik ölçeklere göre değerlendirildiği çalışmada özellikle 3. Sınıf öğrencileri arasında kızların değerler eğitimi konusunda farklılaştığını tespit etmiştir. Elde edilen bulgu yapılan bu çalışma verileri ile farklılık göstermektedir. Bunun nedeni kız öğrencilerin o yaş grubunda daha fazla aile değerleri tarafından koruyucu bir şekilde eğitilmesi ve bunda da yerli kültürün etkin olması, üniversite düzeyine gelen öğrencilerde ise hem erkek hem de kız olsun çevresel faktörlerin daha etkin faktör haline gelmesinin rolü olduğu söylenebilir.

Güven (1992), sporla ilgilenen ve spor geçmişine sahip olan bireylerin daha başarılı olduğunu ve kendi kültürünü yansıtmada ve yaşatmada başarılı ve istekli olduğunu ifade etmiştir. Bu yapılan çalışmayı destekler niteliktedir. Çalışmamızda spor geçmişi 0-1 yıldan daha fazla olan ve 2-3 yıl spor geçmişine sahip olan bireylerin değerlerine bağlılık düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yoncalık ve Keleş (2019), ilköğretim 8. sınıfta eğitim gören öğrencilerin istenilen tutum ve davranışların alışkanlık haline getirilmesinde beden eğitimi ve spor dersinin etkisine yönelik yaptığı araştırmasında lisanslı olarak spor yapan daha net bir ifadeyle bir spor geçmişine sahip olan bireylerin diğer öğrencilere oranda kazanımlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Belirtilen araştırmadaki sonuç ile çalışmamızda elde edilen sonuçların uyum gösterdiği söylenebilir.

Engin (2014) yılında yaptığı çalışmada türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilerek verilen değerler eğitiminin öğrenci üzerindeki etkisine yönelik olarak gerçekleştirdiği çalışmada kadın ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık bulamamış, sonuçların birbirine yakın olduğunu ifade etmiştir. Bahsedilen çalışmadaki bulgular ve araştırmamızdaki veriler paralellik göstermektedir.

Kasapoğlu (2013) okullarda yaptığı çalışmada öğrencilerin özellikle buldukları yaş gruplarına yönelik olarak değerler eğitiminin düzenlenmesi gerektiğini bunun da ilk ve ortaöğretim düzeyinde en etkili olabilecek yöntemlerinden birinin hikaye ve yaratıcılık olduğunu ifade etmiştir. Bu görüşün çalışmamızda sağlanan bulgular ile uyumlu olduğu söylenebilir. Araştırma bulgularımızda da farklı yaş gruplarının değerler eğitimi üzerinde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Ulusoy ve Dilmaç (2012) gerçekleştirdikleri araştırmada değerlerin öğrenciye kazandırılmasında etkinlikler gerçekleştirilmesinin daha kalıcı sonuçlar ortaya koyabileceğine yönelik olarak görüş bildirmişlerdir. Bu anlamda etkinliklerin araştırmamızdaki spor geçmişine sahip bireylerde (daha fazla sportif etkinlik yapan öğrencilerde) farklılık meydana getirdiğine bakıldığında uygulamaya yönelik olarak gerçekleştirilecek olan değerler eğitiminin öğrencilerde farklı öğrenme düzeyleri sağladığı

söylenbilir.

Tezcan ve Akçakoyun (2022) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarda düzenli olarak fiziksel aktivite gerçekleştiren öğrencilerin öz yeterlilik ve öz denetim gibi bireysel yetkinliklerinin diğer öğrencilere göre daha iyi seviyede olduğunu saptamıştır. Değerlerin hem bireyden topluma doğru yönelim izlediği düşünüldüğünde çalışmamızdaki bulgularda spor geçmişi daha fazla olan sporcularda da benzer veriler elde edilmiştir. Bu anlamda çalışmamızdaki sonuçların bu araştırma ile uyuşan verilere sahip olduğu söylenbilir.

Araştırmamızda spor geçmişine sahip olan katılımcıların değerler eğitimi ve alt boyutları ile daha yüksek derecede uyum sağladığı, 18-28 yaş grubunda yer alan bireylerin değerler eğitiminin vermek istediği anahtar yetkinlikleri 18 yaş altı bireylere göre daha ileri düzeyde algıladığı söylenbilir. Cinsiyet ve eğitim görülen bölümün değerler eğitimi odağında öğrenci/katılımcılar arasında bir farklılık oluşturmadığı ifade edilebilir.

Sonuç olarak eğitim ve öğretim kavramları günümüzde sadece sınıf ortamında değil farklı koşullar altında ve çoğu zamanda dijital ortamlarda dahi etkinlikler sağlamaktadır. Değerler eğitiminin kalıcı hale gelmesi için ve bunun kişilerin yaşamında alışkanlık haline getirilmesinde fiziksel aktivite, eğitsel oyunlar gibi beden eğitimi ve spor ile ilgili kavramların etkili bir yöntem olduğu söylenbilir. Gerek araştırmamızda gerekse literatürde yer alan diğer çalışmalarda etkinlik yoluyla belirli kazanımların elde edilmesinin daha verimli olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir. Bireylerin ve özellikle öğrencilerin belirli yaş dönemlerinde sosyalleşerek kendilerini geliştirdikleri dikkate alındığında, beden eğitimi ve spor yoluyla, takım sporları gibi faaliyetler çerçevesinde kazandırılmak istenen değerlerin daha kolay ve etkin bir şekilde öğrencilerin hayatlarında yer edineceği söylenbilir.

KAYNAKLAR

- Aktepe, V. ve Yalçınkaya, E. (2016). Okul ortamında değerler eğitiminin öğrenci görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 113-131.
- Arslan U.(2022). <https://okul.com.tr/okul-oncesi/makaleleri/degerler-egitimi-490> Erişim Tarihi: 05.06.2023.
- Aydın E. ve Bijen T. (2018). Lise Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme Düzeyleri. Uluslararası İkinci Akademik Spor Araştırmaları Kongresi. Batum.
- Ayyıldız M. ve Alan S. (2015). Kuran Kıssalarını (Hz Süleyman İle Belkıs Ve Hz.Musa İle Hızır Kıssaları Örnekleme) Hikâye Tekniğiyle Çözümleme Ve Şahsiyet Eğitimi. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/7, p. 167-178.
- Beins BC. and McCarthy M.A. (2012). Research Methods and Statistics. New Jersey: Pearson Education, Inc.; p.149-7.
- Büyüköztürk, Ç. (2006). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can A. (2022). Spss ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Veri Analizi. Pegem Akademi Yayıncılık Ankara.
- Coakley J. (2020). Sports and Society: Issues and Controversies. Mc Graw Will E Book.
- Çaha, Ö. (2000). Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak, Beta Yayınları, Ankara.
- Çüçen A. (2001). Bilgi Felsefesi: Asa Kitapevi, Bursa.

- Doğan N. (2022). İletişim Bilimine Zihinsel ve Dilsel Bir Bakış. III. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi. Gümüşhane.
- Ekşi H. ve Okudan, A. Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin bakış açısı ile değerler eğitimi. www.researchgate.net Erişim Tarihi: 13.06.2023
- Erdemli A. (1997). Spor, Olimpizm ve Hümanizm. Felsefe Arşivi Yayınları.
- Engin, G. (2014). Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği.
- Grössing, S. (1991). Beden ve Spor-Hareket,I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu,Ankara:Milli Eğitim Basımevi.
- Güven, Ö. (1992). Spor Anlayışımız ve Sporun Sosyo-Ekonomik İşlevi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (1), 35.
- Harrison, J.M., Blakemore,C.L., Buck, M.(2001). Instructional Strategies For Secondary School Physical Education, Boston: McGraw Hill Book Company
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değer Eğitimi Ve Hikâyeler . Milli Eğitim Dergisi , 43 (198) , 97-109 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36170/406658>
- Keleş, M. ve Yoncalık, O. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Değerler Eğitimi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13 (3) , 230-237.
- Lakshimi, C. Value Education: An Indian Perspective on the Need for Moral Education in a time of Rapid Social Change, Journal of College and Character, 2009; 10 (3).
- Lee, S. J., & Reeves, T. C. (2007). Edgar Dale: A significant contributor to the field of educational technology. Educational Technology, 47(6), 56.
- Maslow, A. H. (1996). Future visions: The unpublished papers of Abraham Maslow. (E. Hoffman, Ed.). Sage Publications, Inc.
- Palamarchuk, O., Gurevych, R., Maksymchuk, B., Gerasymova, I., Fushtey, O., Logutina, N., Maksymchuk, I. (2020). Studying innovation as the factor in professional self-development of specialists in physical education and sport. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 12(4), 118-136
- Tezcan, E., & Akçakoyun, F. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılım Durumlarına Göre İletişim Becerisi Ve Egzersiz Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. Efe Akademi Yayınları.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- World Health Organization. (2006). Constitution of the World Health Organization – Basic Documents, Forty-fifth edition, Supplement, October 2006.

Üniversite Öğrencilerinin Spora Bağlılıklarının Başarı Motivasyonuna Olan Etkisi

Efecan TEZCAN¹, Mustafa Barış SOMOĞLU², Sevim TAŞKIN³

ÖZ

Mevcut araştırmanın amacı spor katılım sağlayan bireylerin spora özgü başarı motivasyonlarını ve spor bağlılıklarını test etmek, aralarındaki ilişkiyi belirlemek ve belirlenen değişkenler açısından farklılıkları ortaya koymaktır. Bu amaçla kolay örnekleme yöntemi ile seçilmiş, Gümüşhane ilinde spor yapan toplam 263 (115'i %43,7 erkek/148'i %56,3 kadın) katılımcı araştırma grubunu oluşturmaktadır. Katılımcılardan veri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu, Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği ve Spora Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde normallik ölçütü olarak basıklık ve çarpıklık değerleri ölçüt alınarak, katılımcıların belirlenen bağımsız değişkenler açısından farklılığını ortaya koymak için t-testi, ANOVA uygulanmıştır. Ayrıca katılımcıların spora bağlılıkları ve başarı motivasyonları arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırmadan ulaşılan sonuçlara bakıldığında katılımcıların başarı motivasyonları ve spora bağlılıklarının iyi düzeyde olduğu, cinsiyet, spor yaşı, spor branşı, günlük ve haftalık antrenman sıklığı ve gelir durumuna bağlı farklılıklar tespit edilirken; yaşa bağlı anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Diğer önemli ulaşılan bir sonuç ise spora bağlılıkla ile spora özgü başarı motivasyonu orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmesidir.

Anahtar kelimeler: Spora bağlılık, Başarı motivasyonu, Öğrenci

The Effect of University Students' Sports Commitment on Achievement Motivation

ABSTRACT

The aim of the current research is to test the sports-specific success motivation and sports commitment of the individuals participating in sports, to determine the relationship between them and to reveal the differences in terms of the determined variables. For this purpose, a total of 263 (115 43.7% male/148% 56.3% female) participants who are doing sports in the province of Gümüşhane, selected by easy sampling method, constitute the research group. "Personal Information Form, Sports-Specific Achievement Motivation Scale and Sports Engagement Scale" were used to collect data from the participants. In the analysis of the data, kurtosis and skewness values were taken as criteria for normality, and t-test and ANOVA were applied to reveal the differences of the participants in terms of the determined independent variables. In addition, correlation analysis was applied to test the relationship between the participants' commitment to sports and their motivation for success. When the results of the research are examined, it is determined that the success motivation of the participants and their commitment to sports are at a good level, and there are differences depending on gender, sports age, sports branch, daily and weekly training frequency and income; No significant age-related difference was detected. Another important result is the relationship between sport commitment and sport-specific success motivation.

Keywords: Commitment to sports, Motivation for success, Student

¹ Efecan TEZCAN, efecantezcan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3284-6361

² Mustafa Barış SOMOĞLU, barissomoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5811-384X

³ Sevim TAŞKIN sevintaskin029@gmail.com, ORCID: 0009-0004-9805-5823

GİRİŞ

Toplumsal hayatın içinde yer alan evrensel değerlerin, toplumu oluşturan bireylere de yansıtılması gerekmektedir. Değerlerin eksik olması toplum içinde olumsuz karşılanan ahlaksızlık, ümitsizlik ve sahip olunacak ve korunulacak kavramların yoksunluğu gibi durumların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Maslow, 1996). Değerlerin kazanılmasında farklı birçok görüş öne sürülmüştür. Literatüre bakıldığında oluşan genel kanı; eğitimin, toplumsal ya da bireysel anlamda var olan kültürel, sosyal, normatif birçok bilgi ve beceriyi kendinden sonra gelecek olan nesillere aktarma süreci olduğuna yöneliktir (Çüçen, 2001). Değerler eğitiminin daha etkin bir şekilde topluma kazandırılmasında farklı yöntemler kullanılmıştır. Spordan dini öğelere kadar (kutsal kitapta yer alan kıssaların aktarılması , vb.) dönem dönem farklı yollar izlenmiştir. (Ayyıldız ve Alan, 2015).

Global anlamda insan yaşamındaki değişimlerin geçmişe oranla daha hızlı gerçekleştiği söylenebilir. İş ortamı ve sosyal çevrenin getirdiği stres ve diğer ruhsal faktörler zaman zaman insan hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanların yaşam kalitesinin kötüleşmesi göz önüne alındığında, toplum açısından insan sağlığının iyileştirilmesi ve daha sağlıklı bir yaşam tarzının teşvik edilmesi gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır (Palamarchuk vd., 2020). Dünya Sağlık Örgütü'nce 1948 yılında yayımlanan ve tüm dünya tarafından hayata geçirilmeye çalışılan tüzüğünde sağlık kavramını insanların sadece fiziksel olarak iyi hissetmeleri olarak değil bunlara ek olarak sosyal ve ruhsal durumlarının da olumlu bir seyir izlemesi olarak nitelendirmektedir. Ayrıca ferdi olarak yaşamsal faaliyetlerini sürdürmelerinde maddi ve sosyal durumlarını korumak ve verimli hale getirmek için önemli bir araç olarak da ifade edilmiştir (Who, 2006).

İnsan, yaşadığı toplum içinde iletişim kurarak hem kültürel anlamda kendisine katkı sağlar, hem bilişsel olarak gelişir hem de o toplum içinde kendisine yer edinir (Doğan, 2023). Toplum içinde yer edinme ya da başka bir deyişle sosyalleşme kavramının oluşmasında, verimli bir şekilde toplumsal rolleri gerçekleştirebilme becerisi elde etme, insanlarla iletişim kurarak beraber çalışma alışkanlığını kazanılmasında sporun önemli bir yeri olduğu söylenebilir (Aydın ve Bijen, 2018). Spor bütünsel olarak bakıldığında insanların yaşadığı topluma entegre olmasında yardımcı olmakta ve onların sosyalleşerek daha dinamik bir yaşam tarzı kazanmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Gelişmiş toplumlarda sportif etkinliklerin kollektif bir biçimde gerçekleşmesi sebebiyle o toplumu oluşturan fertler farklı insanlar tanımak ve onlar ile farklı gruplar oluşturma şansını elde etmektedir (Çaha, 2000). Spor, toplumsal uyum ve empati gibi değerlerimizin gelişimini teşvik etmektedir. Takım sporları, bireylerin bir araya gelerek ortak bir hedefe ulaşmak için iş birliği yapmalarını gerektirir. Bu deneyim, birlikte çalışma, başkalarını dinleme, anlama ve empati kurma becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Spor, farklı kültürlerden ve arka planlardan gelen insanları bir araya getirmekte ve toplumsal uyumu destekleyerek hoşgörü ve saygı gibi değerlerin yayılmasına katkıda bulunmaktadır. Bir başka açıdan spor, liderlik ve sorumluluk gibi değerlerin gelişimini desteklemektedir. Takım kaptanları, antrenörler ve diğer lider figürler, takım arkadaşlarına örnek olmak, motivasyon sağlamak ve sorumluluklarını yerine getirmek gibi önemli rol modelleridir. Bu liderlik deneyimi, sporcuların liderlik becerilerinin geliştirilmesine ve sorumluluk bilincinin artmasına yardımcı olmaktadır. Spor, bireyleri kendi eylemlerinin sonuçlarına ve takımlarının başarısına katkıda bulunmaya teşvik ederek sorumluluk duygusunu güçlendirmektedir (Grossing, 1991).

Spor, saygı ve fair play (adil oyun) değerlerini vurgular. Spor etiği, rakiplere, hakemlere ve kurallara saygı göstermeyi öğretir. Oyunun ruhunu ve fair play'i koruma anlayışı bireylerin dürüst, adil ve ahlaki davranışlar sergilemelerine teşvik eder. Spor aktiviteleri, bireylerin başkalarının haklarına ve farklılıklarına saygı duymalarını öğrenmelerine yardımcı olur. Fiziksel aktiviteye dayalı olmasının ötesinde spor, bireylerin ve toplumun değerlerini şekillendiren ve güçlendiren bir eğitim aracıdır. Disiplin, özdenetim, sabır, azim ve özveri gibi değerleri içeren spor aktiviteleri, bireylerin bu özellikleri güçlendirmesine yardımcı olur. Sporda hedeflere ulaşma, zorluklarla başa çıkma, başarı ve başarısızlıkla baş etme deneyimleri, bireylerin karakterlerini olumlu yönde etkilediği ve onları güçlendirdiği söylenebilir (Coakley, 2020).

Değerler eğitimi, herhangi bir topluluğun oluşmasında yer alan fertlerin, hayatları boyunca sergiledikleri

davranışları gözlemleyen, insan yaşamına pozitif katkı sağlamayı amaçlayan yaşam kalitesini artırmak için her insanda bulunması gerektiği kanısı oluşan evrensel değerlerin bireylere kazandırıldığı bir süreçtir (Lakshimi, 2009). Değerler eğitiminin insanın yaşamında yer alan ve ona yön veren evrensel ilkeler ışığında ilerlemesi sadece okullarda olmamaktadır. İnfomal eğitim de denilen ve sosyal çevrede gerçekleşen etkinliklerle, adalet, sevgi, saygı, yardımseverlik, paylaşma gibi faktörlerin kazandırılması insanların yaşam kalitesine ve toplumsal huzura yönelik farklı alanların da bu eğitimde katkısı olduğu söylenilebilir (Arslan, 2022).

Küresel anlamda gerçekleşen ve yeryüzündeki tüm ülkelerin katılmak için yoğun çaba harcadığı olimpiyatlar aslında yaşatılması gereken değerler olgusunun bir sembol organizasyonu haline gelmiştir. Olimpizm felsefesi temelinde evrensel ahlak değerlerini yaşatmak ve bu değerlerin farklı kültürden sporcuların da ortak bir hedef doğrultusunda birbirlerine karşı uygulamasını temel alan bir düşünce biçimidir (Erdemli, 1997). Bu doğrultuda evrensel değerlerin öğretilmesinde spordan faydalanmanın kalıcı sonuçlar ortaya koyabileceği söylenebilir (Harrison vd., 2001).

Ulusal ve uluslararası eğitim camiasında bireylerin küçük yaşlardan itibaren okul hayatlarında yer alan “değerler eğitimi” hem uygulamalar yoluyla hem de ders kitapları aracılığı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ülkemizdeki eğitim sisteminin de bir parçası haline gelmiştir.

Edgar Dale’ye ait olan yaşantı konisinde de ifade edildiği gibi yaygın görüşe göre en kalıcı öğrenme yaparak yaşayarak öğrenme olarak ön plana çıkmaktadır (Lee ve Reeves, 2007). Bu çalışmada değerler eğitiminin teorik dersler yerine beden eğitimi ve spor yoluyla öğretilmesi düşüncesinin öğrencilerin sahip olduğu değişkenlere göre farklılık oluşturma düzeyi incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışmanın modeli nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli esas alınarak düzenlenmiştir. Sayısal verilere dayalı olarak araştırılması hedeflenen problem ve hipotezlere yönelik elde edilen bulguların numerik bir şekilde ifade edilerek analiz edilmesi nicel araştırma olarak betimlenmektedir (Büyüköztürk, 2006). Bu araştırma modelinde hipotezler aşağıda belirtildiği gibi bağımsız değişken olan yaş, cinsiyet, eğitim alınan fakülte/ yüksekokul ve spor geçmişi parametreleri ile değerler eğitiminin alt boyutlarında meydana gelen farklılık üzerinden oluşturulmuştur.

H1: Spor, değerler eğitimi açısından yaş gurupları arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H2: Spor, değerler eğitimi açısından farklı cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H3: Spor, değerler açısından spor geçmişine sahip bireyler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H4: Spor, değerler açısından farklı bölümlerde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem Grubu

Araştırmanın evrenini Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’na bağlı devlet üniversitelerinde 2022-2023 bahar dönemi de dahil olmak üzere eğitim hayatını sürdüren öğrenciler, örneklem grubunu ise bu eğitim kurumlarında okuyan ve basit rastgele yöntemine uygun olarak gerek öğrenciler arasında yaygın olan sosyal medya gerekse diğer iletişim kanalları aracılığıyla iletişim kurulan ve gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen 145 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Kangalgil ve ark. (2021) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi Dersi Değerler Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile öğrencilere ait demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, spor geçmişi, okuduğu bölüm,..) elde edilmiştir. Bu ölçek sorumluluk, adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk alt boyutlarından oluşmaktadır. Ayrıca belirtilen ölçekte yer

alan maddelerin tümü, 1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde G Power ve Spss 23 paket programları kullanılmıştır. Etki analizi yakın dönemde eğitim alanında ortaya konulan çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Etki analizi ve sonucunda güç testi kullanılarak ideal örneklem sayısı elde edilmektedir (Beins ve Mc Carthy, 2012). Çalışmada örneklem grubunun verileri Skewness-Kurtosis normal dağılım testine tabi tutulmuş ve dağılım aralığı -1.5 ve +1.5 değerleri arasında yer alan değerlerin dağılımının normal olduğu kabul edilmiştir (Tabachnick, 2013). Seçenek sayısı ikiye kadar olan değişkenlerin farklılığı T testi aracılığı ile ikiden fazla seçeneğe sahip olan parametreler arasındaki farklılık ise ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Normal dağılıma sahip olan parametrelerin incelenmesinde kullanılan parametrik testler olan ANOVA ve T testi için anlamlı farklılık düzeyi %95 güven aralığında $p < 0.05$ değeri olarak kabul edilmiştir. Normal dağılıma sahip olmayan ve ikiden fazla seçeneği bulunan parametreler için ise Krussal Wallis testi uygulanmıştır (Can, 2022).

BULGULAR

Araştırmada yer alan parametrelere normallik analizi yapılmış olup yaş değişkenine ait Skewness Kurtosis değerleri (2.67- 21.7) belirlenen aralığın dışında bulunmuş diğer tüm parametreler ise normal dağılım göstermiştir. Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo.1’ de gösterilmiştir.

Tablo.1 Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistikler

		n	Geçerli Yüzde (%)	Toplam Yüzde (%)
Yaş	18 yaş altı	3	2,1	2,1
	18-28	136	93,8	95,8
	29-39	5	3,4	99,3
	40 yaş ve üstü	1	0,7	100
	TOPLAM	145		
Cinsiyet	Erkek	54	37,2	37,2
	Kadın	91	62,8	100
	TOPLAM	145		
Bölüm	Besyo	32	22,1	22,1
	Myo	44	30,3	52,4
	Sağlık Bilimleri	69	47,6	100
	TOPLAM	145		
Spor Geçmişi	0-1 yıl	74	51,0	51,0
	2-3 yıl	35	24,5	75,5
	3-4 yıl	16	11,0	86,5
	5 yıl ve üzeri	20	13,8	100
	TOPLAM	145		

Katılımcıların %2,1’i 18 yaş altı, %93,8’i 18-28 yaş aralığında, %3,4’ü 29-39 yaş aralığında ve %0,7’si ise 40 yaş üstü bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %37,2’si erkek ve %62,8’si kadındır. %22,1’i Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültesi, %30,3’ü Meslek Yüksekokulu ve %47,6’sı Sağlık Bilimleri’nde eğitim görmektedir. Bireylerin %51’inin 0-1 yıl arasında, %24,5’inin 2-3 yıl arasında, %11’inin 3-4 yıl arasında ve %13,8’inin 5 yıl ve üzeri spor geçmişine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo.2 Değerlerimiz Ölçeği ve Cinsiyet Değişkenine Ait T Testi Analiz Tablosu

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S.s.	t	sd	p
Sorumluluk	Erkek	54	4,29	0,73	0,469	143	,640
	Kadın	91	4,35	0,63			
	TOPLAM	145					
Adalet	Erkek	54	4,14	0,89	1,363	143	,169
	Kadın	91	4,32	0,71			
	TOPLAM	145					
Yardımseverlik	Erkek	54	4,21	0,75	1,639	143	,103
	Kadın	91	4,02	0,65			
	TOPLAM	145					
Özdenetim	Erkek	54	4,16	0,71	1,139		,256
	Kadın	91	4,30	0,66			
	TOPLAM	145					
Dostluk	Erkek	54	3,98	0,83	1,041		,300
	Kadın	91	4,12	0,69			
	TOPLAM	145					

Değerlerimiz ölçeğinin alt boyutları olan sorumluluk, adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.3 Değerlerimiz Ölçeği Yaş Değişkenine Ait Krussal Wallis Test Tablosu

Alt Boyutlar	Yaş	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Post Doc
Sorumluluk	a.18 yaş altı	3	19,33	7,03	3	,041*	b>a
	b.18-28	136	75,15				
	c.29-39	5	52,70				
	d.+40 yaş	1	42,50				
	TOPLAM	145					
Adalet	a.18 yaş altı	3	67,00	2,08	3	,555	
	b.18-28	136	74,01				
	c.29-39	5	48,00				
	d.+40 yaş	1	78,50				
	TOPLAM	145					
Yardımseverlik	a.18 yaş altı	3	71,50	2,18	3	,535	
	b.18-28	136	74,30				
	c.29-39	5	54,70				
	d.+40 yaş	1	29,50				
	TOPLAM	145					
Özdenetim	a.18 yaş altı	3	71,50	0,47	3	,926	
	b.18-28	136	73,31				
	c.29-39	5	71,10				
	d.+40 yaş	1	45,50				
	TOPLAM	145					

Dostluk	a.18 yaş altı	3	83,00			
	b.18-28	136	73,01			
	c.29-39	5	68,40			
	d.+40 yaş	1	64,50			
	TOPLAM	145		0,28	3	,963

*p<0.05

Katılımcıların yaş grupları ile değerlerimiz ölçeği alt boyutları arasındaki verilere bakıldığında sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş; adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Yapılan Post Doc analizi (Games- Howell) sonucunda 18-28 yaş aralığındaki bireylerin, 18 yaş altındaki bireylerle karşılaştırıldığında spor eğitimi sayesinde kazandığı sorumluluk duygusunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo.4 Değerlerimiz Ölçeği Eğitim Görülen Bölüm ANOVA Test Analizi

Alt Boyutlar	Bölüm	n	$\bar{x}$	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Sorumluluk	Besyo	32	4,33	0,48	G.arası	2	0,39	0,962	
	Myo	44	4,34	0,75	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,36	0,59					
	TOPLAM	145	4,35	0,62					
Adalet	Besyo	32	4,31	0,56	G.arası	2	0,95	0,909	
	Myo	44	4,23	0,88	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,25	0,82					
	TOPLAM	145	4,25	0,79					
Yardım severlik	Besyo	32	4,17	0,49	G.arası	2	0,25	0,778	
	Myo	44	4,08	0,86	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,16	0,66					
	TOPLAM	145	4,14	0,69					
Özdenetim	Besyo	32	4,32	0,53	G.arası	2	0,45	0,634	
	Myo	44	4,17	0,84	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,26	0,63					
	TOPLAM	145	4,25	0,68					
Dostluk	Besyo	32	4,09	0,66	G.arası	2	0,34	0,966	
	Myo	44	4,05	0,87	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,07	0,71					
	TOPLAM	145	4,07	0,75					

Katılımcıların eğitim hayatlarına devam ettikleri bölümler ile değerlerimiz ölçeği alt boyutlarının test edildiği ANOVA analizine bakıldığında BESYO, MYO ve Sağlık Bilimleri öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo.5 Değerlerimiz Ölçeği Spor Geçmişi ANOVA Test Analizi

Alt Boyutlar	Spor Geçmişi	n	$\bar{x}$	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Sorumluluk	0-1 yıl	74	4,33	0,48	G.arası	3	0,67	0,571	
	2-3 yıl	35	4,34	0,75	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,36	0,59					
	5 yıl ve üzeri	20	4,35	0,48					
	TOPLAM	145	4,35	0,62					
Adalet	0-1 yıl	74	4,31	0,56	G.arası	3	2,70	0,041*	a>b
	2-3 yıl	35	4,23	0,88	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,25	0,82					
	5 yıl ve üzeri	20	4,48	0,46					
	TOPLAM	145	4,28	0,77					
Yardım severlik	0-1 yıl	74	4,17	0,49	G.arası	3	0,68	0,561	
	2-3 yıl	35	4,08	0,86	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,16	0,66					
	5 yıl ve üzeri	20	4,50	0,41					
	TOPLAM	145	4,25	0,68					
Özdenetim	0-1 yıl	74	4,32	0,53	G.arası	3	1,47	0,225	
	2-3 yıl	35	4,17	0,84	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,26	0,63					
	5 yıl ve üzeri	20	4,27	0,49					
	TOPLAM	145	4,14	0,69					
Dostluk	0-1 yıl	74	4,09	0,66	G.arası	3	1,27	0,286	
	2-3 yıl	35	4,05	0,87	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,07	0,71					
	5 yıl ve üzeri	20	4,19	0,14					
	TOPLAM	145	4,07	0,62					

*p<0.05

Tablo.5’de yer alan bilgiler incelendiğinde katılımcıların spor geçmişleri ile değerlerimiz ölçeğinin alt boyutları olan sorumluluk, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Adalet alt boyutu ile spor geçmişi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0.05). Yapılan post doc analizi sonucunda spor geçmişi 0-1 yıl arasında olan bireylerin adalet duygusunun 2-3 yıl spor geçmişine sahip olanlara oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından eğitim müfredatının bir parçası haline getirilen “Değerler Eğitimi” kavramı beden eğitimi ve spor açısından değerlendirilmiştir. Bilindiği gibi “Değerler” MEB tarafından hazırlanan 5.6.7. ve 8. sınıflara yönelik Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı’nın içinde öğretim programları perspektifinde oluşturulan ilkeler toplamı olarak ifade edilmiş ve kök değerler ve yetkinliklerin kazandırılması temel öğretim amacı olarak vurgulanmıştır. Buna göre araştırma modelimizde yer alan hipotezlerimiz ve elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında:

‘‘H1: Spor, değerler eğitimi açısından yaş grupları arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.’’ hipotezi

kabul edilmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında (Tablo.2) yaş grupları arasında sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık oluşmuştur.

“H2: Spor, değerler eğitimi açısından farklı cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi reddedilmiştir. Cinsiyet parametresi bağlamında katılımcılar arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

“H3: Spor, değerler eğitimi açısından farklı spor geçmişine sahip bireyler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi kabul edilmiştir. Çalışmada yer alan veriler (Tablo.5) adalet alt boyutunda farklı spor geçmişine sahip katılımcılar arasında anlamlı farklılık oluştuğunu göstermiştir.

“ H4: Spor, değerler eğitimi açısından farklı bölümlerde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi reddedilmiştir. BESYO, MYO ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri’nde eğitim gören bireyler arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Okudan ve Eksi (2011) yılında yaptıkları çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda yer alan eğitim yöneticilerinin perspektifinde değerler eğitimi değerlendirmiş, bireylerin cinsiyet ve eğitim durumları üzerinde anlamlı farklılıklar saptanmış fakat görev yaptığı pozisyon ve kıdemi üzerinde herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu çalışmamızda değerler eğitimi ve cinsiyet değişkeni arasındaki analiz sonuçları ile uyumsuzdur. Aradaki farklılığın sebebi öğrenci bakış açısı ile yönetici bakış açısı arasındaki değişiklik ve yılların getirdiği yaşlanışlığın cinsiyet bazında kişilerde farklılığa sebep olması gösterilebilir.

Aktepe ve Yalçınkaya (2016) yaptıkları çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin görüşlerinin demografik ölçeklere göre değerlendirildiği çalışmada özellikle 3. Sınıf öğrencileri arasında kızların değerler eğitimi konusunda farklılaştığını tespit etmiştir. Elde edilen bulgu yapılan bu çalışma verileri ile farklılık göstermektedir. Bunun nedeni kız öğrencilerin o yaş grubunda daha fazla aile değerleri tarafından koruyucu bir şekilde eğitilmesi ve bunda da yerli kültürün etkin olması, üniversite düzeyine gelen öğrencilerde ise hem erkek hem de kız olsun çevresel faktörlerin daha etkin faktör haline gelmesinin rolü olduğu söylenebilir.

Güven (1992), sporla ilgilenen ve spor geçmişine sahip olan bireylerin daha başarılı olduğunu ve kendi kültürünü yansıtmada ve yaşatmada başarılı ve istekli olduğunu ifade etmiştir. Bu yapılan çalışmayı destekler niteliktedir. Çalışmamızda spor geçmişi 0-1 yıldan daha fazla olan ve 2-3 yıl spor geçmişine sahip olan bireylerin değerlerine bağlılık düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yoncalık ve Keleş (2019), ilköğretim 8. sınıfta eğitim gören öğrencilerin istenilen tutum ve davranışların alışkanlık haline getirilmesinde beden eğitimi ve spor dersinin etkisine yönelik yaptığı araştırmasında lisanslı olarak spor yapan daha net bir ifadeyle bir spor geçmişine sahip olan bireylerin diğer öğrencilere oranda kazanımlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Belirtilen araştırmadaki sonuç ile çalışmamızda elde edilen sonuçların uyum gösterdiği söylenebilir.

Engin (2014) yılında yaptığı çalışmada türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilerek verilen değerler eğitiminin öğrenci üzerindeki etkisine yönelik olarak gerçekleştirdiği çalışmada kadın ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık bulamamış, sonuçların birbirine yakın olduğunu ifade etmiştir. Bahsedilen çalışmadaki bulgular ve araştırmamızdaki veriler paralellik göstermektedir.

Kasapoğlu (2013) okullarda yaptığı çalışmada öğrencilerin özellikle buldukları yaş gruplarına yönelik olarak değerler eğitiminin düzenlenmesi gerektiğini bunun da ilk ve ortaöğretim düzeyinde en etkili olabilecek yöntemlerinden birinin hikaye ve yaratıcılık olduğunu ifade etmiştir. Bu görüşün çalışmamızda sağlanan bulgular ile uyumlu olduğu söylenebilir. Araştırma bulgularımızda da farklı yaş gruplarının değerler eğitimi üzerinde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Ulusoy ve Dilmaç (2012) gerçekleştirdikleri araştırmada değerlerin öğrenciye kazandırılmasında etkinlikler gerçekleştirilmesinin daha kalıcı sonuçlar ortaya koyabileceğine yönelik olarak görüş

bildirmişlerdir. Bu anlamda etkinliklerin araştırmamızdaki spor geçmişine sahip bireylerde (daha fazla sportif etkinlik yapan öğrencilerde) farklılık meydana getirdiğine bakıldığında uygulamaya yönelik olarak gerçekleştirilecek olan değerler eğitiminin öğrencilerde farklı öğrenme düzeyleri sağladığı söylenebilir.

Tezcan ve Akçakoyun (2022) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarda düzenli olarak fiziksel aktivite gerçekleştiren öğrencilerin öz yeterlilik ve öz denetim gibi bireysel yetkinliklerinin diğer öğrencilere göre daha iyi seviyede olduğunu saptamıştır. Değerlerin hem bireyden topluma doğru yönelim izlediği düşünüldüğünde çalışmamızdaki bulgularda spor geçmişi daha fazla olan sporcularda da benzer veriler elde edilmiştir. Bu anlamda çalışmamızdaki sonuçların bu araştırma ile uyuşan verilere sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmamızda spor geçmişine sahip olan katılımcıların değerler eğitimi ve alt boyutları ile daha yüksek derecede uyum sağladığı, 18-28 yaş grubunda yer alan bireylerin değerler eğitiminin vermek istediği anahtar yetkinlikleri 18 yaş altı bireylere göre daha ileri düzeyde algıladığı söylenebilir. Cinsiyet ve eğitim görülen bölümün değerler eğitimi odağında öğrenci/katılımcılar arasında bir farklılık oluşturmadığı ifade edilebilir.

Sonuç olarak eğitim ve öğretim kavramları günümüzde sadece sınıf ortamında değil farklı koşullar altında ve çoğu zamanda dijital ortamlarda dahi etkinlikler sağlamaktadır. Değerler eğitiminin kalıcı hale gelmesi için ve bunun kişilerin yaşamında alışkanlık haline getirilmesinde fiziksel aktivite, eğitsel oyunlar gibi beden eğitimi ve spor ile ilgili kavramların etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Gerek araştırmamızda gerekse literatürde yer alan diğer çalışmalarda etkinlik yoluyla belirli kazanımların elde edilmesinin daha verimli olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir. Bireylerin ve özellikle öğrencilerin belirli yaş dönemlerinde sosyalleşerek kendilerini geliştirdikleri dikkate alındığında, beden eğitimi ve spor yoluyla, takım sporları gibi faaliyetler çerçevesinde kazandırılmak istenen değerlerin daha kolay ve etkin bir şekilde öğrencilerin hayatlarında yer edineceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Aktepe, V. ve Yalçınkaya, E. (2016). Okul ortamında değerler eğitiminin öğrenci görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 113-131.
- Arslan U.(2022). <https://okul.com.tr/okul-oncesi/makaleleri/degerler-egitimi-490> Erişim Tarihi: 05.06.2023.
- Aydın E. ve Bijen T. (2018). Lise Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme Düzeyleri. Uluslararası İkinci Akademik Spor Araştırmaları Kongresi. Batum.
- Ayyıldız M. ve Alan S. (2015). Kuran Kıssalarını (Hz Süleyman İle Belkıs Ve Hz.Musa İle Hızır Kıssaları Örnekleme) Hikâye Tekniğiyle Çözümleme Ve Şahsiyet Eğitimi. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/7, p. 167-178.
- Beins BC. and McCarthy M.A. (2012). Research Methods and Statistics. New Jersey: Pearson Education, Inc.:. p.149-7.
- Büyüköztürk, Ç. (2006). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can A. (2022). Spss ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Veri Analizi. Pegem Akademi Yayıncılık Ankara.
- Coakley J. (2020). Sports and Society: Issues and Controversies. Mc Graw Will E Book.

Çaha, Ö. (2000). Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak, Beta Yayınları, Ankara.

Çüçen A. (2001). Bilgi Felsefesi: Asa Kitapevi, Bursa.

Doğan N. (2022). İletişim Bilimine Zihinsel ve Dilsel Bir Bakış. III. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi. Gümüşhane.

Ekşi H. ve Okudan, A. Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin bakış açısı ile değerler eğitimi. www.researchgate.net Erişim Tarihi: 13.06.2023

Erdemli A. (1997). Spor, Olimpizm ve Hümanizm. Felsefe Arşivi Yayınları.

Engin, G. (2014). Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği.

Grössing, S. (1991). Beden ve Spor-Hareket,I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu,Ankara:Milli Eğitim Basımevi.

Güven, Ö. (1992). Spor Anlayışımız ve Sporun Sosyo-Ekonomik İşlevi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (1), 35.

Harrison, J.M., Blakemore,C.L., Buck, M.(2001). Instructional Strategies For Secondary School Physical Education, Boston: McGraw Hill Book Company

Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değer Eğitimi Ve Hikâyeler . Milli Eğitim Dergisi , 43 (198) , 97-109 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36170/406658>

Keleş, M. ve Yoncalık, O. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Değerler Eğitimi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13 (3) , 230-237.

Lakshmi, C. Value Education: An Indian Perspective on the Need for Moral Education in a time of Rapid Social Change, Journal of College and Character, 2009; 10 (3).

Lee, S. J., & Reeves, T. C. (2007). Edgar Dale: A significant contributor to the field of educational technology. Educational Technology, 47(6), 56.

Maslow, A. H. (1996). Future visions: The unpublished papers of Abraham Maslow. (E. Hoffman, Ed.). Sage Publications, Inc.

Palamarchuk, O., Gurevych, R., Maksymchuk, B., Gerasymova, I., Fushtey, O., Logutina, N., Maksymchuk, I. (2020). Studying innovation as the factor in professional self-development of specialists in physical education and sport. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 12(4), 118-136

Tezcan, E., & Akçakoyun, F. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılım Durumlarına Göre İletişim Becerisi Ve Egzersiz Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. Efe Akademi Yayınları.

Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.

World Health Organization. (2006). Constitution of the World Health Organization – Basic Documents, Forty-fifth edition, Supplement, October 2006.